

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ:

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ – ΧΩΡΟΣ – ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ακαδημαϊκού Έτους 2023-2024

Α Θ Η Ν Α — Ο Κ Τ Ω Β Ρ Ι Ο Σ 2 0 2 3 `

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδες
Εισαγωγή – Γενικά για το ΔΠΜΣ	4
Πρόγραμμα μαθημάτων και διδάσκοντες	7
Κατεύθυνση: Α	
1 Διεπιστημονικές Προβληματοποιήσεις του Αρχιτεκτονικού Χώρου I: Οι αναπαραστάσεις και οι συλλογικές εμπειρίες του χώρου ως πεδία έρευνας	11
2 “Zombie monuments” (Μνημεία για Ζόμπι)	20
3 Μητροπολιτικές Κουλτούρες	22
4 Σχέδια δημοσίων Δράσεων Πεδίου (Νομαδικές παρεμβάσεις τέχνης)	24
5 Κινηματογράφος και παραστατικές τέχνες. Μελέτη ερωτημάτων Ιστορίας, πολιτικής, τέχνης, χώρου, παραβάσεων	26
6 Nietzsche IV: Αγώνας (Agon)	28
7 Επιστήμες και Φιλοσοφία στον 20ο Αιώνα	29
8 Ανάλυση του γραπτού και του σχεδιασμένου αρχιτεκτονικού λόγου	30
9 Διεπιστημονικές Προβληματοποιήσεις του Αρχιτεκτονικού Χώρου II: Κοσμοθεωρητικά Μοντέλα και Εννοιολογικές Δομές	32
10 Ιστορία και Θεωρία του τοπίου: Η σχηματοποίηση κατά την τοπιακή ερμηνεία – πολιτισμικές, πολιτικές, επιστημικές επισημάνσεις	34
11 Μεταίχμιακές χωρικές εμπειρίες: Οριακότητες της πόλης και της Αρχιτεκτονικής	36
12 Πλαστική και σύγχρονα επικοινωνιακά μέσα απεικόνισης του χώρου	38
13 Εργαστήριο βίντεο και ηχητικών περιηγήσεων (Video/Sound walks): Κατασκευές μεταξύ ψηφιακού και φυσικού χώρου	40

14	Το φανταστικό Μουσείο. Από την ευθραυστότητα της μνήμης στηνανάγκη της μαρτυρίας: Η πόλη της Ελευσίνας ως ανοικτό μουσείο	42
15	Πείσμονες χώροι. Για την κατοίκηση, τις αναπαραστάσεις και τις επιτελεστικές πρακτικές.	44
Κατεύθυνση: B		
16	Θεμελιώνοντας τη Συνθετική Διαδικασία: Προς μια Μεθοδολογία του Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού Βασικές Έννοιες	46
17	Εμβάθυνση στον αλγοριθμικό σχεδιασμό	48
18	Πραγματικά, Φαντασιακά και Κρυφά Αστικά Τοπία	50
19	Ζητήματα Αστικού Χώρου και Κατοικίας: Σχεδιαστικοί μετασχηματισμοί της Αθηναϊκής Πολυκατοικίας	51
20	Θεμελιώνοντας τη Συνθετική Διαδικασία: Προς μια Μεθοδολογία του Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού Ανάλυση του τόπου, Συντακτικά Συνθετικά Εργαλεία και Κριτικές Νοηματοδοτήσεις	53
21	Ερευνητικές προσεγγίσεις ανάταξης κτιρίων της μεταπολεμικής Αθηναϊκής Αστικής Αρχιτεκτονικής	55
22	Η 'Αρχή' και η 'Αν – αρχία' της Αρχιτεκτονικής: Παιγνιώδεις διαδικασίες σχεδιασμού	57
23	Πρωθυμμένες εφαρμογές στον αλγοριθμικό σχεδιασμό	59
24	Κινητική αρχιτεκτονική και διαδραστικά περιβάλλοντα	61
25	Συντακτικές Δομές του Ελάχιστου Χώρου	62
26	Μεθοδολογικές και σχεδιαστικές προσεγγίσεις - Δημόσιο Κτίριο	63
27	Κατάλογος Διδασκόντων	64
28	Σύντομα βιογραφικά σημειώματα διδασκόντων	67

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΠΜΣ

Η Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών σε συνεργασία με τη Σχολή Εφαρμοσμένων Μαθηματικών και Φυσικών Επιστημών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου οργανώνουν από το ακαδημαϊκό έτος 2023 – 2024 το ανανεωμένο Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Π.Μ.Σ) με τίτλο «Έρευνα στην Αρχιτεκτονική: Σχεδιασμός – Χώρος – Πολιτισμός»

Αντικείμενο του Δ.Π.Μ.Σ. είναι η ενίσχυση της επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας και η παραγωγή νέας γνώσης στην Αρχιτεκτονική ως σύμπλεγμα των γνωστικών πεδίων Σχεδιασμός-Χώρος-Πολιτισμός, τα οποία εξειδικεύονται σε διαμόρφωση μεθόδων για τη διεπιστημονική διεύρυνση του αντικειμένου της αρχιτεκτονικής μέσα από προσεγγίσεις των Κοινωνικών Επιστημών, νοηματοδότηση του αντικειμένου της αρχιτεκτονικής μέσα από την ανάπτυξη ειδικών γνωστικών αντικειμένων, παράσταση και οργάνωση του χώρου μέσα από τα σώματα γνώσης της πληροφορικής, τεχνολογίας και επικοινωνίας, και συγκρότηση της αρχιτεκτονικής γνώσης δια του σχεδιασμού.

Σκοπός του Δ.Π.Μ.Σ. είναι: (α) η διεπιστημονική κατάρτιση σε θέματα Αρχιτεκτονικής και Σχεδιασμού του χώρου καθώς και η κατάρτιση σε διαφορετικές μεθοδολογίες ανάλυσης και έρευνας, (β) η εις βάθος κατάρτιση επιστημόνων, ώστε να καταστούν ικανοί για την παραγωγή νέας γνώσης, και (γ) η υποβοήθηση νέων επιστημόνων που θέλουν να συνεχίσουν σε περαιτέρω έρευνα ως υποψήφιοι διδάκτορες.

Το Δ.Π.Μ.Σ. «Έρευνα στην Αρχιτεκτονική: Σχεδιασμός – Χώρος – Πολιτισμός» απονέμει μετά από επιτυχή παρακολούθηση των σπουδών Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης του ΕΜΠ σε δυο κατευθύνσεις:

- A. «Γνωσιολογία της Αρχιτεκτονικής», και*
- B. «Πρωτοθιμένα Ζητήματα Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού».*

Στην κατεύθυνση **A ‘Γνωσιολογία της Αρχιτεκτονικής’** γίνονται δεκτοί:

α) απόφοιτοι των Σχολών του ΕΜΠ ή άλλων ΑΕΙ της χώρας ή πτυχιούχοι ισότιμων Τμημάτων Πανεπιστημίων της ημεδαπής και αναγνωρισμένων ομοταγών Ιδρυμάτων της αλλοδαπής, συγγενούς με το πρόγραμμα γνωστικού αντικειμένου, για τους οποίους η απόκτηση ΔΜΣ δεν συνεπάγεται και την απόκτηση του βασικού διπλώματος του ΕΜΠ.

β) τελειόφοιτοι του ΕΜΠ ή ΑΕΙ των παραπάνω κατηγοριών, εφόσον καταθέσουν αποδεικτικά στοιχεία ότι η απόκτηση του διπλώματος/πτυχίου τους θα προηγηθεί της έναρξης του ΔΠΜΣ. Προϋπόθεση εγγραφής θα είναι η προσκόμιση του τίτλου.

Στην κατεύθυνση **B ‘Πρωτοθιμένα Ζητήματα Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού’** γίνονται δεκτοί:

α) απόφοιτοι αρχιτεκτονικών Σχολών ή Τμημάτων Αρχιτεκτονικής της ημεδαπής ή ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής αναγνωρισμένων ως ισότιμων των ελληνικών Α.Ε.Ι., για τους οποίους η απόκτηση ΔΜΣ δεν συνεπάγεται και την απόκτηση του βασικού διπλώματος του ΕΜΠ.

β) τελειόφοιτοι αρχιτεκτονικών Σχολών ή Τμημάτων Αρχιτεκτονικής, εφόσον καταθέσουν αποδεικτικά στοιχεία ότι η απόκτηση του διπλώματος/πτυχίου τους θα προηγηθεί της έναρξης του Δ.Π.Μ.Σ. Προϋπόθεση εγγραφής θα είναι η προσκόμιση του τίτλου.

Η επιλογή των μεταπτυχιακών σπουδαστών γίνεται μετά από ανοικτή προκήρυξη.

Για την επιλογή των Μεταπτυχιακών Σπουδαστών της κατεύθυνσης Α λαμβάνονται υπόψη: ο γενικός βαθμός διπλώματος, η επίδοση στα συναφή προς το ΔΠΜΣ προπτυχιακά μαθήματα και στη διπλωματική εργασία, η γνώση ξένων γλωσσών, η τυχόν υπάρχουσα ερευνητική δραστηριότητα και επαγγελματική εμπειρία, οι συστατικές επιστολές και η ποιότητα του δοκιμίου. Το δοκίμιο, έκτασης το πολύ 1000 λέξεων, θα επικεντρώνεται στις θεματικές ενότητες της κατεύθυνσης προτίμησης των υποψηφίων. Θα πρέπει να αναφέρεται στους λόγους της επιλογής του μεταπτυχιακού και κυρίως θα παρουσιάζονται τα προσωπικά του ερευνητικά ενδιαφέροντα του υποψηφίου, η πρόθεση ανάπτυξης ερευνητικής εργασίας, στα πλαίσια του μεταπτυχιακού, μαζί με τα ερωτήματα, τους στόχους και τη μέθοδο της.

Για την επιλογή των Μεταπτυχιακών Σπουδαστών της κατεύθυνσης Β λαμβάνονται υπόψη: ο γενικός βαθμός διπλώματος, η επίδοση στα συνθετικά προπτυχιακά μαθήματα και στη διπλωματική εργασία, η γνώση ξένων γλωσσών, η τυχόν υπάρχουσα ερευνητική δραστηριότητα και επαγγελματική εμπειρία, οι συστατικές επιστολές και Αναλυτικό υπόμνημα έργου, στο οποίο θα παρουσιάζονται δείγματα θεωρητικών ή/και εφαρμοσμένων σχεδιαστικών εργασιών που έχουν εκπονηθεί, δημοσιευθεί ή διακριθεί. Θα κατατίθεται δοκίμιο έκτασης το πολύ 500 λέξεων όπου θα επισημαίνεται η πρόθεση ανάπτυξης ερευνητικής σχεδιαστικής εργασίας, στα πλαίσια του μεταπτυχιακού και θα επισημαίνονται τα στοιχεία του αναλυτικού υπομνήματος έργου που την τεκμηριώνουν.

Ο αριθμός εισακτέων στο πρόγραμμα ορίζεται κάθε χρόνο με απόφαση της ΕΠΣ του ΔΠΜΣ σύμφωνα με τον κανονισμό μεταπτυχιακών σπουδών και δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 40 και για τις δύο κατευθύνσεις.

Η χρονική διάρκεια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών για το πρόγραμμα πλήρους φοίτησης ορίζεται σε τρία (3) εξάμηνα κατ' ελάχιστον και σε τέσσερα (4) κατ' ανώτατο, συμπεριλαμβανομένης και της εκπόνησης της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας. Για το πρόγραμμα μερικής φοίτησης η μέγιστη χρονική διάρκεια είναι έξι (6) εξάμηνα.

Το Πρόγραμμα περιλαμβάνει δύο (2) ακαδημαϊκά εξάμηνα συστηματικών σπουδών και ένα (1) εξάμηνο εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας, η οποία αρχίζει μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των μαθημάτων των προηγούμενων εξαμήνων και διαρκεί τουλάχιστον ένα εξάμηνο και κατά μέγιστο δύο εξάμηνα.

Τα δύο εξάμηνα συστηματικών σπουδών περιλαμβάνουν υποχρεωτικά και κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα. Κάθε εξάμηνο σπουδών περιλαμβάνει 13 πλήρεις διδακτικές εβδομάδες.

Το πρόγραμμα παρέχεται στην ελληνική γλώσσα. Το σύνολο των Πιστωτικών Μονάδων (ECTS) που απαιτούνται για την απόκτηση του Δ.Μ.Σ. ανέρχονται σε 90. Κάθε φοιτητής πρέπει να παρακολουθήσει 4 τρίωρα εβδομαδιαία μαθήματα ανά εξάμηνο (ένα υποχρεωτικό και τρία κατ' επιλογήν) που αντιστοιχούν σε 30 πιστωτικές μονάδες (7,5 μονάδες αντιστοιχούν σε κάθε τρίωρο εβδομαδιαίο μάθημα). Στο τρίτο εξάμηνο εκπονείται η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία που αντιστοιχεί σε 30 πιστωτικές μονάδες. Δίνεται η δυνατότητα παρακολούθησης ενός μαθήματος ανά εξάμηνο (δύο μαθήματα στο σύνολο του Προγράμματος, συναφή με το αντικείμενό του), σε

μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του ΕΜΠ ή άλλου ΑΕΙ, μετά από έγκριση της ΕΔΕ, η οποία εκδίδεται μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου.

Οι **ώρες διδασκαλίας** ανά μάθημα είναι 3 εβδομαδιαίως και διεξάγονται μεταξύ **15.00-18.00** και **18.00-21.00**.

Αρμόδιο όργανο για την οργάνωση και λειτουργία του Δ.Π.Μ.Σ. είναι η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών (Ε.Π.Σ.). Η ίδρυση και η λειτουργία του του προγράμματος «Έρευνα στην Αρχιτεκτονική: Σχεδιασμός – Χώρος – Πολιτισμός» διέπονται από τις διατάξεις της σχετικής απόφασης της Συγκλήτου ΕΜΠ και τον Κανονισμό Σπουδών που δημοσιεύθηκαν στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης (ΦΕΚ 3162B/01.08.2018 και 3270B/08.08.2018 και ν.4957/21.7.2022)

Διευθυντής του Δ.Π.Μ.Σ.:

Ματθαίος Παπαβασιλείου, Αναπληρωτής Καθηγητής ΕΜΠ.

Μέλη της Επιτρ. Προγράμματος Σπουδών (ΕΠΣ) του ΔΠΜΣ:

Σταύρος Γυφτόπουλος, Καθηγητής ΕΜΠ, Σταύρος Σταυρίδης Καθηγητής ΕΜΠ, Νικόλαος-Ίων Τερζόγλου Επικ. Καθηγητής ΕΜΠ και Θεολόγου Κώστας Αναπλ. Καθηγητής ΕΜΠ.

Επιστημονική Γραμματεία ΔΠΜΣ :

Σοφία Αλεξανδροπούλου, ΙΔΑΧ, MSc ΔΠΜΣ 'Αρχιτεκτονική – Σχεδιασμός του Χώρου', Master ΠΜΣ 'Διοίκηση Ανώτατης Εκπαίδευσης'

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

- Διεύθυνση: Πατησίων 42, 106 82, Αθήνα [κτήριο Τοσίτσα, 1ος όροφος, αίθ. Τ 104B]
- Τηλ.: 210 772 2250
- fax: 210 772 3830
- e-mail: salexandropoulou@arch.ntua.gr
- ιστοσελίδα: <http://www.arch.ntua.gr/index.php/metapytychiakes-spydes/>

Πρόγραμμα μαθημάτων και διδάσκοντες ΔΠΜΣ
«Έρευνα στην αρχιτεκτονική: Σχεδιασμός – Χώρος - Πολιτισμός» 2023-2024
[Κατεύθυνση Α] «Γνωσιολογία της Αρχιτεκτονικής»
ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.1.0 ΥΠΧΡ	Διεπιστημονικές Προβληματοποιήσεις του Αρχιτεκτονικού Χώρου Ι: Οι αναπαραστάσεις και οι συλλογικές εμπειρίες του χώρου ως πεδία έρευνας.	Σταυρίδης Σταύρος
A.1.1	“Zombie monuments” (Μνημεία για Ζόμπι)	Ζαφειρόπουλος Θεόδωρος Διδ.ομάδα: Κ. Χριστόπουλος, Γ. Ρυμενίδης, Α. Δάλλας, Γ. Κατσαμπέκης
A.1.2	Φιλοσοφία και αρχιτεκτονική <u>Δεν θα διδαχθεί το ακαδ. έτος 2023 - 2024</u>	Καλδής Βύρων Διδ.ομάδα: Ράπτη Παναγιώτα, Τάτλα Ελένη
A.1.3	Μητροπολιτικές Κουλτούρες	Μουτσόπουλος Θανάσης Διδ.ομάδα: Κωνσταντίνος Βασιλείου, Παύλος Λέφας
A.1.4	Σχέδια δημοσίων Δράσεων Πεδίου (Νομαδικές παρεμβάσεις τέχνης)	Ντάφλος Κωνσταντίνος
A.1.5	Κινηματογράφος και παραστατικές τέχνες. Μελέτη ερωτημάτων Ιστορίας, πολιτικής, τέχνης, χώρου, παραβάσεων	Σεβαστάκης Δημήτριος Διδ.ομάδα: Ξερόπουλος Σόλων
A.1.6	Nietzsche IV: Η θέληση για δύναμη ως Αρχιτεκτονική	Τερζόγλου Ίων - Νικόλαος
A.1.7	Επιστήμες και Φιλοσοφία στον 20ο Αιώνα	Τερζόγλου Ίων-Νικόλαος Διδ.ομάδα: Μπαλτάς Αριστείδης, Στεργιόπουλος Κωνσταντίνος
A.1.8	Ανάλυση του γραπτού και του σχεδιασμένου αρχιτεκτονικού λόγου	Τουρνικιώτης Παναγιώτης

Παρατηρήσεις : A.1.0 – Υποχρεωτικό
επιλογή τριών μαθημάτων από τα A.1.1 - A.1.8

Οι απόφοιτοι αρχιτεκτονικών Σχολών ή Τμημάτων Αρχιτεκτονικής μπορούν να επιλέξουν ένα μάθημα της κατεύθυνσης Β ανά εξάμηνο.

Εναλλακτικά μπορούν να επιλέξουν 1 μάθημα σε άλλο μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του ΕΜΠ ή άλλου ΑΕΙ μετά από έγκριση της ΕΠΣ

[Κατεύθυνση Α] « Γ ν ω σ ι ο λ ο γ ί α τ η ς Α ρ χ ι τ ε κ τ ο ν ι κ ή ς »
ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

A.2.0 ΥΠΧΡ	Διεπιστημονικές Προβληματοποιήσεις του Αρχιτεκτονικού Χώρου II: Κοσμοθεωρητικά Μοντέλα και Εννοιολογικές Δομές	Τερζόγλου Ίων - Νικόλαος
A.2.1	Ιστορία και Θεωρία του τοπίου: Η σχηματοποίηση κατά την τοπιακή ερμηνεία – πολιτισμικές, πολιτικές, επιστημικές επισημάνσεις	Μωραΐτης Κωνσταντίνος Διδ.ομάδα: Καλακαλλάς Ανδρέας
A.2.2	Μεταίχμιακές χωρικές εμπειρίες: Οριακότητες της πόλης και της Αρχιτεκτονικής	Τσιαμπάος Κώστας
A.2.3	Πλαστική και σύγχρονα επικοινωνιακά μέσα απεικόνισης του χώρου	Γρηγοριάδης Ιωάννης Διδ.ομάδα: Γυπαράκης Γεώργιος, Λάσκαρης Νικόλαος
A.2.4	Εργαστήριο βίντεο και ηχητικών περιηγήσεων (Video/Sound walks): Κατασκευές μεταξύ ψηφιακού και φυσικού χώρου	Παππά Νίνα
A.2.5	Το φανταστικό Μουσείο. Από την ευθραυστότητα της μνήμης στην ανάγκη της μαρτυρίας: Η πόλη της Ελευσίνας ως ανοικτό μουσείο	Ξένου Ευανθία Διδ.ομάδα: Ανδριανόπουλος Τηλέμαχος, Σταυρακάκης Μανώλης
A.2.6	Πείσμονες χώροι. Για την κατοίκηση, τις αναπαραστάσεις και τις επιτελεστικές πρακτικές.	Σταυρίδης Σταύρος

Παρατηρήσεις : A.2.0 – Υποχρεωτικό
επιλογή τριών μαθημάτων από τα A.2.1 / A.2.2 / A.2.3 / A.2.4 / A.2.5 και A.2.6

Οι απόφοιτοι αρχιτεκτονικών Σχολών ή Τμημάτων Αρχιτεκτονικής μπορούν να επιλέξουν
ένα μάθημα της κατεύθυνσης Β ανά εξάμηνο.

[Κατεύθυνση Β] «Πρωτοημένα Ζητήματα Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού»

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

B.1.0 ΥΠΧΡ	Θεμελιώνοντας τη Συνθετική Διαδικασία: Προς μια Μεθοδολογία του Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού Βασικές Έννοιες	Γκανιάτσας Βασίλειος Διδ.ομάδα: Αγγελής Γεώργιος, Γιαννούτσου Βασιλική, Γκικαπέππας Βασίλειος, Κουτσουμπός Λεωνίδας, Παπαβασιλείου Ματθαίος, Τσιράκη Σοφία
B.1.1	Εμβάθυνση στον αλγοριθμικό σχεδιασμό	Κωτσόπουλος Σωτήριος
B.1.2	Πραγματικά, Φαντασιακά και Κρυφά Αστικά Τοπία	Μάρδα Νέλλη Διδ.ομάδα: Λάββα Σταυρούλα
B.1.3	Ζητήματα Αστικού Χώρου και Κατοικίας: Σχεδιαστικοί μετασχηματισμοί της Αθηναϊκής Πολυκατοικίας	Παπαβασιλείου Ματθαίος, Καρβουντζή Κωνσταντίνα Διδ.ομάδα: Γυφτόπουλος Σταύρος, Ησαΐας Δημήτρης, Ξάνθη Θεώνη
(*) A.1.1	"Zombie monuments" (Μνημεία για Ζόμπι)	Ζαφειρόπουλος Θεόδωρος
(*) A.1.4	Σχέδια δημοσίων Δράσεων Πεδίου (Νομαδικές παρεμβάσεις τέχνης)	Ντάφλος Κωνσταντίνος
(*) A.1.5	Κινηματογράφος και παραστατικές τέχνες. Μελέτη ερωτημάτων Ιστορίας, πολιτικής, τέχνης, χώρου, παραβάσεων	Σεβαστάκης Δημήτριος Διδ.ομάδα: Ξενοπούλου Σόλων

Παρατηρήσεις : B.1.0 – Υποχρεωτικό
επιλογή τριών μαθημάτων από τα B.1.1 / B.1.2 / και B.1.3.
ή
επιλογή δύο μαθημάτων από τα B.1.1 / B.1.2 / B.1.3 και B.1.4.
και ένα μάθημα από όσα έχουν αστερίσκο το εξάμηνο.

[Κατεύθυνση Β] «Πρωτοημένα Ζητήματα Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού»
ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

B.2.0 ΥΠΧΡ	Θεμελιώνοντας τη Συνθετική Διαδικασία: Προς μια Μεθοδολογία του Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού Ανάλυση του τόπου, Συντακτικά Συνθετικά Εργαλεία και Κριτικές Νοηματοδοτήσεις	Γκανιάτσας Βασίλειος Διδ.ομάδα: Αγγελής Γεώργιος, Γιαννούτσου Βασιλική, Γκικαπέππας Βασίλειος, Κουτσουμπός Λεωνίδας, Παπαβασιλείου Ματθαίος, Τσιράκη Σοφία
B.2.1	Ερευνητικές προσεγγίσεις ανάταξης κτιρίων της μεταπολεμικής Αθηναϊκής Αστικής Αρχιτεκτονικής	Καρβουντζή Κωνσταντίνα, Γυφτόπουλος Σταύρος, Διδ.ομάδα: Ησαΐας Δημήτρης, Ξάνθη Θεώνη Παπαβασιλείου Ματθαίος
B.2.2	Η 'Αρχή' και η 'Αν – αρχία' της Αρχιτεκτονικής: Παιγνιώδεις διαδικασίες σχεδιασμού	Κουτσουμπός Λεωνίδας
B.2.3	Πρωτοημένες εφαρμογές στον αλγοριθμικό σχεδιασμό	Κωτσόπουλος Σωτήριος
B.2.4	Συνθετική Επεξεργασία του τοπίου: Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις	Μαρλαντή Μαρία
B.2.5	Κινητική αρχιτεκτονική και διαδραστικά περιβάλλοντα	Παπαβασιλείου Ματθαίος Διδ.ομάδα: Γουναρίδης Κωνσταντίνος
B.2.6	Συντακτικές Δομές του Ελάχιστου Χώρου	Γκικαπέππας Βασίλειος
B.2.7	Μεθοδολογικές και σχεδιαστικές προσεγγίσεις - Δημόσιο Κτίριο	Γιαννούτσου Βασιλική
(*) A.2.3	Πλαστική και σύγχρονα επικοινωνιακά μέσα απεικόνισης του χώρου	Γρηγοριάδης Ιωάννης Διδ.ομάδα: Γυπαράκης Γεώργιος, Λάσκαρης Νικόλαος
(*) A.2.4	Εργαστήριο βίντεο και ηχητικών περιηγήσεων (Video/Sound walks): Κατασκευές μεταξύ ψηφιακού και φυσικού χώρου	Παππά Νίνα

Παρατηρήσεις : B.2.0 – Υποχρεωτικό
επιλογή τριών μαθημάτων από τα B.2.1 / B.2.2 / B.2.3 / B.2.4 / B.2.5 / B.2.6 και B.2.7
ή
επιλογή δύο μαθημάτων από τα B.2.1 / B.2.2 / B.2.3 / B.2.4 / B.2.5 / B.2.6 και B.2.7
και ένα μάθημα από όσα έχουν αστερίσκο το εξάμηνο.

Σημείωση και για τις δύο κατευθύνσεις: Εναλλακτικά οι φοιτητές μπορούν να επιλέξουν 1 μάθημα από τα 6 των δύο εξαμήνων σε άλλο μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του ΕΜΠ ή άλλου ΑΕΙ μετά από έγκριση της ΕΠΣ.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
Α.1.0	Διεπιστημονικές Προβληματοποιήσεις του Αρχιτεκτονικού Χώρου Ι: Οι αναπαραστάσεις και οι συλλογικές εμπειρίες του χώρου ως πεδία έρευνας.	Σταυρίδης Σταύρος
	Συμμετέχουν Ε. Κουμπάρουλη Δ. Λάλλας Κ. Σαβράμη Ι. Πινιάρα, Ά. Αλετράς	
	Κεντρική ιδέα αυτής της σειράς μαθημάτων είναι ότι ο προσδιορισμός του αντικείμενου μιας έρευνας ήδη εμπεριέχει θέσεις ως προς την μέθοδο και την προοπτική της. Με αυτή την έννοια, το 'αρχιτεκτονικό αντικείμενο' από τη στιγμή που αποτελεί ερευνητικό στόχο, ορίζεται ανάλογα με τις βασικές στοχεύσεις και τις παραδοχές της έρευνας. Οι ερευνητές και οι ερευνήτριες που θα παρουσιάσουν τα μαθήματα της σειράς, θα καταθέσουν τις ιδιαίτερες οπτικές που χαρακτηρίζουν τις προσεγγίσεις τους και μέσω αυτών θα ορίσουν με διακριτούς τρόπους το αρχιτεκτονικό αντικείμενο. Η μέθοδος της δουλειάς τους και η κατασκευή των εννοιών και των κατηγοριών που χρησιμοποιούν μας ενδιαφέρει εδώ για να συγκρίνουμε και να συνθέσουμε, όπου αυτό μπορεί να εμφανιστεί δυνατό, ουσιαστικά διαφορετικές εκδοχές για την αρχιτεκτονική σκέψη και πρακτική. Υπάρχουν ερευνητικές προοπτικές που προβληματοποιούν το ίδιο το μέσο με τη μεσολάβηση του οποίου προσεγγίζουν το χώρο ως ερευνητικό αντικείμενο. Ο λόγος για το χώρο, οι εικόνες του χώρου, οι πρακτικές της κατοίκησης, οι θεμελιώδεις έννοιες ή οι καταστατικές αισθήσεις μπορούν, για παράδειγμα, να αποτελέσουν το πεδίο μέσω του οποίου σκοπεύεται ο χώρος. Κάθε ερευνητική προοπτική οφείλει έτσι να αναμετρηθεί με προβλήματα αναπαράστασης. Το ίδιο το αρχιτεκτονικό αντικείμενο όχι μόνο εννοείται πολλαπλά ανάλογα με τους ερευνητικούς στόχους αλλά και παρουσιάζεται πολλαπλά ανάλογα με τις παραστάσεις που το προσανατολίζουν στην έρευνα. Στο κέντρο του μαθήματος θα βρίσκεται η συζήτηση για την παραγωγή και την ενεργοποίηση του νοήματος του χώρου. Θα προσεγγιστούν διαφορετικές θεωρίες για το νόημα του χώρου, θα εξεταστούν οι παραδοχές και τα ευρήματά τους και θα συγκριθούν οι συνέπειές τους στην εξέταση της εμπειρίας και της ερμηνείας του χώρου. Θα αναδειχθούν έτσι οι στρώσεις ενός πολυεπίπεδου προβληματισμού για την κατοίκηση του σύγχρονου αστικού περιβάλλοντος. Έχει νόημα σε αυτή τη σειρά μαθημάτων το βάρος να βρίσκεται στη συζήτηση. Οι εισηγήσεις θα επιχειρούν να θέσουν θέματα για τη συζήτηση, θέτοντας ταυτόχρονα τον ιστό εντός του οποίου κάθε συζήτηση μπορεί να υφανθεί. Θα συμβάλλουν έτσι στην άσκηση σε μια πειθαρχία κοινής εστίασης και τη διεύρυνση των προϋποθέσεων ενός συγκροτημένου διαλόγου. Γιατί, τελικά, η ανάπτυξη και διεύρυνση μιας ερευνητικής κοινότητας για την αρχιτεκτονική και την πόλη, της οποίας πρόπλασμα μπορεί να αποτελεί τούτο το μεταπτυχιακό πρόγραμμα, μόνο στην προοπτική ενός αναστοχαστικού, μη- ιεραρχικού και διακλαδικού διαλόγου γίνεται δυνατή.	

Διάρθρωση των παρουσιάσεων

Αντίληψη και συλλογική εμπειρία του χώρου

Οι αισθήσεις και η βίωση του χώρου. Η πρωτοκαθεδρία της οπτικής αντίληψης και η ιστορία της εμπέδωσής της (από την αναγεννησιακή προοπτική στα «οπτικά καθεστώτα» της νεωτερικότητας).

Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις των αισθήσεων:

Διαφορετικές μορφές αντίληψης και αναπαράστασης του χώρου σε διαφορετικές κοινωνίες (ο ρόλος της οσφρητικής αντίληψης, η οπτική εμπειρία, ο ήχος).

Η «σωματοποιημένη» γνώση. Ο ρόλος των αναπααραστατικών μέσων και πρακτικών στη διάπλαση της εμπειρίας του χώρου (εισαγωγή στην γενεαλογία της απεικονιστικής πρόθεσης – από το σχέδιο στην εικόνα και από το πρόπλασμα στο ψηφιακό ομοίωμα). Η κοινωνική εμπέδωση της νοηματοδότησης του αισθητού.

Jay M. 1988. "Scopic Regimes of Modernity" στο Vision and Visuality, Foster H. (επιμ.), Seattle, Bay Press,

Taussig, M., 1990 Mimesis and Alterity: A Particular History of the Senses, London, Routledge,.

Πανόπουλος Π., (επιμ.), 2005 Από τη μουσική στον ήχο. Εθνογραφικές μελέτες, Αθήνα, Αλεξάνδρεια,.

Σερεμετάκη Ν., 1997 Παλιννόστηση αισθήσεων. Αντίληψη και μνήμη ως υλική κουλτούρα στη σύγχρονη εποχή, Αθήνα, Νέα Σύνορα Λιβάνη,.

Ranciere, J. The Politics of Aesthetics: The Distribution of the Sensible, London: Continuum.

Tilley, Chr. 2000 Metaphor and Material Culture, London, Blackwell,.

Η μητροπολιτική εμπειρία ως σημείο καμπής στη συγκρότηση θεωριών για το νόημα του χώρου.

Η νεωτερική πόλη.

Η εμπειρία της μεγαλούπολης και η αποτίμησή της από θεωρητικούς, καλλιτέχνες και λογοτέχνες. Νέα προβλήματα για την αντίληψη και την αναπαράσταση του χώρου (η πόλη ως φαντασμαγορία ως εφιάλτης ή ως προεικόνιση της τεχνολογικής ουτοπίας).

Η ατομική και η συλλογική εμπειρία του χώρου και του χρόνου της πόλης (η σημασία των αστικών ρυθμών και η νέα δυναμική των χωρικών σχέσεων)

Cacciari M., 1993 Architecture and Nihilism, New Haven, Yale University Press,.

Gilloch, G., 1995 Myth and Metropolis. W. Benjamin and the City, Cambridge, Polity Press.

Heynen H., 1999 Architecture and Modernity. A Critique, MIT Press.

Kracauer S. 2018, Η μάζα ως διάκοσμος και άλλα δοκίμια. Αθήνα, Πλέθρον.

Kwinter S., 2002 Architectures of Time. Towards a Theory of the Event in Modernist Culture, The MIT Press,.

Simmel G., 1993 Πόλη και ψυχή, Αθήνα, Ερασμος,.

Van de Ven C., 1980 Space in Architecture, Assen, Van Gorcum.

Η πόλη των θυλάκων ως εμπειρία και νόημα ζωής

Οι αστικοί θύλακοι γεννήθηκαν και αναπτύχθηκαν ως κόσμοι κλειστοί και επιτηρούμενοι. Η πολεοδομία της περικλείσεως και κυρίως οι πολιτικές θεσμικής διατύπωσης και προτυποποίησης της περικλείσεως συνήργησαν στην ανάπτυξη τόσο των περικλειστων γειτονιών όσο και των περικλειστων αγορών τύπου mall αλλά και των οριοθετημένων θυλάκων αναψυχής (πολιτιστικά κέντρα, στάδια κ.λπ.) ή εργασίας και οικονομικών δραστηριοτήτων (κτίρια εταιριών αλλά και maquiladores).

Πως επηρεάζουν αυτές οι πρακτικές την εμπειρία του αστικού χώρου; Πως διαμορφώνουν νοηματοδοτήσεις της αστικής ζωής και φαντασιακές αναπαραστάσεις τόσο του παρόντος όσο και του μέλλοντος.

Agamben, G., 2005, *State of Exception*, Chicago, The University of Chicago Press.

Atkinson, R. and Blandy S., 2005, 'Introduction: International Perspectives on the New Enclavism and the Rise of Gated Communities', *Housing Studies* 20/2, 177-186.

Diken, B. and Bagge Lauttsten, C., 2005, *The Culture of Exception. Sociology Facing the Camp*, London, Routledge.

Foucault, M., 2007, *Security, Territory, Population. Lectures at the College de France, 1977-1978*, Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Graham, S. and Marvin, S., 2001, *Splintering Urbanism*, London, Routledge.

Marcuse, P. and Van Kempen, R. (eds.), 2002, *Of States and Cities. The Partitioning of Urban Space*, Oxford, Oxford University Press.

Minton, A., 2009, *Ground Control. Fear and Happiness in the Twenty-First-Century City*, London, Penguin Books.

Stavrides, S., 2013, 'Contested Urban Rhythms: from the Industrial City to the Post Industrial Urban Archipelago'. Στο R. J. Smith and K. Hetherington (eds.) *Urban*

Rhythms: Mobilities, Space and Interaction in the Contemporary City, London, Wiley-Blackwell.

Φιλίππιδης, Χ. 2017, *Μικροί πόλεμοι σε μεγάλες πόλεις. Θεωρίες, Τεχνολογίες και γεωγραφίες της αντιεξέγερσης*, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις των ξένων.

Μια Γενεαλογία του Ιδιωτικού: Νοηματοδότηση, Διαμόρφωση και

Εργαλειοποίηση του Οικιακού Χώρου (Ιωάννα Πινιάρα, AA PhD by Design)

Από όλες τις έννοιες που χαρακτηρίζουν τη διαμόρφωση της νεωτερικής δυτικής Από τη στιγμή που το ιδιωτικό αναγνωρίζεται ως ανεξάρτητη κατηγορία της νεωτερικότητας, η εννοιοποίηση του υπόκειται σε μεταλλάξεις που αντανακλούν την πολιτική μετάβαση από το αρχαίο (απολυταρχικό) στο φιλελεύθερο καθεστώς διακυβέρνησης των πόλεων. Έτσι θέτει την αστική κατοίκηση στην υπηρεσία της πολιτικής οικονομίας της κοινωνίας της αγοράς. Ο όρος γίνεται κυρίαρχος πια στο νεοφιλελεύθερο καθεστώς όπου εμπειρίες, συνθήκες και συμπεριφορές σχετικές με την ιδιωτικότητα (privacy) ατόμων και χώρων, καθώς και οι θεσμοί και μηχανισμοί ιδιωτικοποίησης (privatisation) που τους αποδίδουν αυτό το χαρακτήρα, προωθούνται ως μέρη μιας ενιαίας ανεξάρτητης ιδιωτικής σφαίρας, την οποία οι αναλυτές διαχρονικά

θεωρούν ως δεδομένη. Εξετάζοντας την πολιτική θεωρία του (νεο)φιλελευθερισμού αλλά και παραδείγματα συλλογικής κατοίκησης σε αστικά κέντρα της Ευρώπης, τίθενται τα ακόλουθα ερωτήματα: Ποιο είναι το πολιτικό διακύβευμα της εννοιοποίησης του ιδιωτικού σε κάθε περίοδο; Με ποιους τρόπους έχει συμβάλει στην κατασκευή της νεωτερικής υποκειμενικότητας, των ταξικών και έμφυλων ρόλων αλλά και των κυρίαρχων τυπολογιών κατοίκησης και αστικής ανάπτυξης; Πώς η στεγαστική πολιτική και αρχιτεκτονική συνέβαλαν ώστε να γίνει κυρίαρχο αφήγημα της νεοφιλελεύθερης διακυβέρνησης των πόλεων; Τελικά, η ιδιωτική σφαίρα υπήρξε ποτέ ανεξάρτητη;

- Arendt, H. 1958 'The Private and the Public Realm', στο The Human Condition. Chicago: The University of Chicago Press, pp.22-78.
- Hayek, F. A. 2005 [1944] The Road to Serfdom. London: The Institute of Economic Affairs.
- Locke, J. 1980 [1690] Second Treatise on Government. Edited by Crawford B. McPherson. Indianapolis and Cambridge: Hackett Publishing Company.
- McKeon, M. 2006 The Secret History of Domesticity: Public, Private and the Division of Knowledge. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Polanyi, K. 1957 [1944] The Great Transformation: The Political and Economic Origins of Our Time. Boston: Beacon Press (Ο μεγάλος μετασχηματισμός, Θεσσαλονίκη: Νησίδες).

Συλλογική μνήμη και νοηματοδότηση του χώρου

Η έννοια της συλλογικής μνήμης και η σχέση της με τον κατοικημένο χώρο. (M. Halbwachs -A. Rossi). Η αθέλητη μνήμη στο έργο του M. Προυστ. Μνήμη, εμπειρία και χρόνος στον H. Bergson. Η μνήμη στη μοντερνικότητα. Εμπειρία (Erfahrung) βίωμα (Erlebnis) και ανάμνηση (Erinnerung) στον Benjamin. (συγκριτική παρουσίαση των «πορτρέτων πόλεων» που ο ίδιος έγραψε για τη Νάπολη, τη Μόσχα, τη Μασσαλία, και έμμεσα για το Παρίσι και το Βερολίνο).

Χρόνος της πράξης, χρόνος της αφήγησης. Η μεταφορική εννόηση του χώρου. Η έννοια της αναλογίας. Η αλληγορία (A. Fletcher). Η αλληγορική σχέση με το χώρο. Ο ρόλος της εικόνας και της αλληγορίας στην ανάλυση του W. Benjamin για την εμπειρία της μεγαλούπολης. Ανάλυση ενός κειμένου-πόλη: Ο μονόδρομος (W. Benjamin)

Σύγκριση των πολιτισμικών βεβαιοτήτων της Δύσης με εκείνες πολιτισμών που αλλιώς νοηματοδοτούν το χώρο μέσα από τις αφηγήσεις τους.

- Bachelard G. Η εποπτεία της στιγμής, Αθήνα, Καστανιώτης, 1997.
- Benjamin W., Σ. Μπωντλαίρ: Ένας λυρικός στην ακμή του καπιταλισμού, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 1994.
- Bergson H., Matter and Memory, New York, Zone books, 1991
- Μπενβενίστε Ρ., Παραδέλλης Θ. (επιμ.) Διαδρομές και τόποι της μνήμης, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 1999.
- Rossi A., Η αρχιτεκτονική της πόλης, Θεσσαλονίκη, Σύγχρονα Θέματα, 1997.
- Σταυρίδης Σ., (επιμ.), Μνήμη και εμπειρία του χώρου, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2005.

Εμπειρία του χώρου και μίμηση – Η κατοίκηση της εικόνας.

Στοιχεία ανθρωπολογικής θεμελίωσης της θεωρίας του ομοιώματος (Frazer, Mauss, Taussig). Βασικές έννοιες: το είδωλο, το ομοίωμα, η μίμηση. Παρουσίαση των απόψεων του J. Baudrillard για το ομοίωμα και την προσομοίωση. Παρουσίαση της θεωρίας του P. Virilio για τη νέα εμπειρία του χώρου στην εποχή της πληροφορικής και της ακαριαίας επικοινωνίας. Ο M. Perniola και η «κοινωνία των ομοιωμάτων».

Bachelard, G., 1982, Η ποιητική του χώρου (μτφ. Ε. Βέλτσου – Ι. Χατζηνικολή), Αθήνα, Χατζηνικολή.

Baudrillard J., 1981, Simulacres et Simulations, Paris, Galilee,.

Perniola M., 1991, Η κοινωνία των ομοιωμάτων, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.

Taussig, M., 1990, Mimesis and Alterity: A Particular History of the Senses, London, Routledge.

Virilio P., 1984L' Espace Critique, Paris, Chr. Bourgois.

Χωρικότητες της κινηματογραφικής εικόνας (Η ποιητική του ανοίκειου στον κινηματογράφο του Andrei Tarkovsky). Άγγελος Αλετράς

Θεωρώντας τον κινηματογράφο ως ένα μέσο που όχι απλώς μπορεί να επιβεβαιώσει ήδη υπάρχουσες θεωρίες ή προσεγγίσεις για το χώρο, αλλά ως ένα μέσο που έχει τη δυνατότητα να κατασκευάζει καινούργιες πραγματικότητες και εμπειρίες, το μάθημα θα ασχοληθεί με συγκεκριμένες τεχνικές που σχετίζονται με την κινηματογραφική αναπαράσταση του δομημένου περιβάλλοντος. Οργανωμένες με τρόπο θεματικό, οι ενότητες του μαθήματος θα εμβαθύνουν στο πως η αρχιτεκτονική και ο κινηματογράφος αλληλοεπηρεάζονται, στο πως αποκαλύπτουν κοινωνικές σχέσεις, αλλά και κατασκευάζουν αφηγήσεις για τη σύγχρονη μητροπολιτική συνθήκη και την κατοίκησή της.

Μέσα από μια εστιασμένη ανάλυση ορισμένων παραδειγματικών σκηνών από τον κινηματογράφο του Andrei Tarkovsky θα επιχειρήσουμε να αναδείξουμε

ορισμένα δομικά στοιχεία της ιδιόμορφης ποιητικής του σκηνοθέτη χρησιμοποιώντας ως επίκεντρο της προσέγγισής μας την έννοια του ανοίκειου. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στον τρόπο με τον οποίο ορισμένα 'καταστατικά' χαρακτηριστικά του ανοίκειου μπορούν να πάρουν χωρικές εκφράσεις και να ενεργοποιήσουν μια ενδιαφέρουσα προοπτική σε σχέση με την νοηματοδότηση του κινηματογραφικού χώρου.

Αλετράς Α. 2020, Χώροι του ανοίκειου. Η ποιητική του Α. Ταρκόφσκι. Αθήνα: Νήσος

Deleuze G., 2010, Κινηματογράφος II. Η Χρονοεικόνα, Νήσος, Αθήνα.

Freud S., 2009, Το ανοίκειο, Αθήνα, Πλέθρον.

Rancière, J., 2009, The Emancipated Spectator. London, Verso.

Vidler. A., 1994, The Architectural Uncanny, Cambridge, MIT Press.

Από τη σημειοδότηση στη σημαίνουσα πρακτική

Το νόημα του χώρου αναγνωρίζεται στις δράσεις της κατοίκησης. Ο ρόλος της καινοτομίας και της από-εξοικείωσης στην παραγωγή και την ανάγνωση των μορφών του χώρου (φορμαλιστικές και

εξπρεσσιονιστικές προσεγγίσεις). Το κενό σημείο (σημειολογική ανάγνωση του πύργου του Eiffel κατά Μπάρτ). Το μετέωρο νόημα ως διαρκής αναβολή της νοηματοδότησης. Ο ορίζοντας της κουλτούρας: Αναγνώσεις της κατοίκησης του χώρου μέσα από τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες των σημαίνουσών πρακτικών

Barthes, R., Η επικράτεια των σημείων (μτφ. Γ. Κρητικός), Αθήνα, Ράππας, 1980.
Robinson, J., Ordinary Cities. Between Modernity and Development, London, Routledge, 2006.
Tilley, Chr. Metaphor and Material Culture, London, Blackwell, 2000.
Watson, S., City Publics. The (Dis)Enchantments of Urban Encounters, London, Routledge, 2006.

Η νοηματοδότηση του χώρου ως τέλεση: Τελεστική αναπαραγωγή και η ταυτότητα του καταναλωτή (Το καταναλωτικό βίωμα στους σύγχρονους εμπορικούς πολυχώρους)

Δ. Λάλλας (Δρ. Κοινωνιολογίας)

Το mall ως μια χωρική μήτρα (ανα-)παραγωγής κοινωνικού νοήματος. Οι χώροι αυτοί ως πεδία τελεστικής πράξης, ως «ελεγχόμενα κατώφλια» (R.Shields) επιτρέπουν την ελεγχόμενη μετάβαση στην ταυτότητα του καταναλωτή και ταυτόχρονα «διδάσκουν» μια μυστικοποιημένη σχέση με τον κόσμο των πραγμάτων και τον κοινωνικό κόσμο, εν γένει. Η γλώσσα της ταυτότητας επικρατεί και «εγκαλεί» τα υποκείμενα ως «επαρκείς καταναλωτές». Ακολουθώντας τον Μ.Αυγέ το mall αναγνωρίζεται ως ένας «συμβολικός διαμεσολαβητής», ως το μυθικό αντικείμενο που μεσολαβεί την αντίληψη, τις σχέσεις και τις πρακτικές των ατόμων. Το mall συνιστά έναν συμβολικό αστερισμό, ένα χώρο-φετίχ, ένα μυθοποιημένο χώρο, ο οποίος έχει προκύψει από τη σύγκλιση του μύθου της κατανάλωσης και του μύθου του ασφαλούς, ειρηνευμένου κοινόχρηστου χώρου. Έτσι συγκροτείται ως ένας χωρικός συμβολισμός του ασφαλούς, καθαρού και θεαματικού τόπου.

Augé M., 1999, Για μια ανθρωπολογία των σύγχρονων κόσμων, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.
Augé, M., 1995, Non-Places. Introduction to an Anthropology of Supermodernity (μτφ. J. Howe), London, Verso.
Bauman Z., 2002, Η μετανεωτερικότητα και τα δεινά της, Αθήνα, Ψυχογιός.
Benjamin W., 2002, Σάρλ Μπωντλαίρ: Ένας λυρικός στην ακμή του καπιταλισμού, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.
Bourdieu P., 1980, Le Sens Pratique, Paris, Les Editions de Minuit.
Buck-Morss S., 2009, Η διαλεκτική του βλέπιν: Ο Βάλτερ Μπένγιαμιν και το Σχέδιο Εργασίας περί Στοών, Ηράκλειο: Π.Ε.Κ.
Crawford M., 1992, «The World in a shopping Mall» στο M.Sorkin (επιμέλεια),
Variations on a theme park: The new american city and the end of public space, New York, Hill and Wang, σελ.3-30.
De Certeau M., 1984, The Practice of Everyday Life, Berkeley, U. of California Press.
Μπωντριγιάρ Z., 2005, Η καταναλωτική κοινωνία, (μετάφραση Β.Τομανάς, πρόλογος J.D.Mayer), Θεσσαλονίκη, Νησίδες.
Shields R., 1994, «Spaces for the subject of consumption» στο R.Shields (επιμ.),
Lifestyle shopping: The subject of consumption, London, Routledge, σελ.1-20.

Simmel G., 2004, Περιπλάνηση στη νεωτερικότητα, , Αλεξάνδρεια, Αθήνα, σελ.168-9.
Σταυρίδης Σ., 2019 (2002), Από την πόλη οθόνη στην πόλη σκηνή, Αθήνα: Νήσος

Η νοηματοδότηση του χώρου ως τέλεση. Η θεατρικότητα της κατοίκησης.
Ε. Κουμπαρούλη (Αρχιτέκτων MSc, ΥΔ ΕΜΠ)

Η τέλεση ως σύνθετη συνθήκη παραγωγής χώρου μέσα από πρακτικές κατοίκησης. Διερεύνηση της αναπαραγωγής των κοινωνικών διακρίσεων (distinctions) μέσα από διακρίσεις που χαρακτηρίζουν σχέσεις χώρων. Η τέλεση ως ιδιαίτερη συμμόρφωση ή αμφισβήτηση του «κανόνα» που κατασκευάζουν οι χωρικές διακρίσεις.

Η θεατρικότητα της κατοίκησης ως συγκεκριμένη μορφή τέλεσης της αρχιτεκτονικής στη σύγχρονη μεγαλούπολη. Ο ρόλος του σώματος στις πρακτικές της κατοίκησης. Σχέση ανάμεσα στην τέλεση, την θεατρικότητα και την χορογραφία των σωμάτων στην εμπειρία της κατοίκησης.

Η έννοια της κριτικής κατοίκησης και η σχέση της με τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό.

Bell V. (επιμ.), 1999, Performativity and Belonging, London, Sage.

Jyoti, H., 1992, "City as Durbar. Theater and Power in Imperial Delhi", στο Forms of Dominance, N. Alsayyad (ed.), Avebury, Aldershot.

Schechner R., 1985, Between Theater and Anthropology, Philadelphia, U. of Pennsylvania Press.

Σταυρίδης Σ.(επιμ.), 2010, Μετέωροι χώροι της ετερότητας, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.

Η νοηματοδότηση του χώρου ως τέλεση: Ο χώρος στη σύγχρονη χορευτική πράξη
Κ. Σαβράμη (Δρ, Αν. Καθηγήτρια Χορολογίας)

Ο χορός υλοποιείται στο χώρο και στο χρόνο και είναι η γλώσσα του σώματος με τη δική της γραμματική και το δικό της συντακτικό. Η γλώσσα αυτή χρησιμοποιείται από τους χορογράφους με διαφορετικούς τρόπους έτσι ώστε να επικοινωνήσουν την ιδέα τους ή το θέμα στους θεατές. Συγκεκριμένα χορολογικά θέματα που αφορούν την υλοποίηση και νοηματοδότηση του χώρου θα συζητηθούν και θα αναλυθούν.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις έννοιες της εγγύτητας (που νοηματοδοτεί το χώρο μέσα από τον προσανατολισμό των σωμάτων) και της αρμονίας της κίνησης (που ορίζει τρόπους να δημιουργούνται και να ερμηνεύονται κινήσεις των σωμάτων στο χώρο).

Brook P., 1990, The Empty Space, Penguin Books, London.

Cohen, S. J. 1983, «Dance as an Art of Imitation» στο What is Dance? New York, Roger Copeland and Marshall Cohen.

Maletic, V., 1987, Body-Space-Expression: the Development of Rudolf Laban's Movement and Dance Concepts, Berlin.

Preston-Dunlop, V. 1979, "Choreutics: The Study of Logical Spatial Forms in Dance". στο Dancing and Dance Theory. London, Valerie Preston-Dunlop.

Σαβράμη Κ., 1989, Κινησιογραφικά, Αθήνα, Εκδόσεις Σάλτο. Συλλογικός τόμος, 2000, Πολιτισμός και Τέχνη, επτά δοκίμια για το χορό, Αθήνα, Εκδόσεις Προπομπός.

Ετεροτοπικές υπερβάσεις της πόλης των θυλάκων

Αναγνώριση του ρόλου της ετερότητας στην διαμόρφωση του νοήματος του χώρου. Οι πρακτικές της κατοίκησης ως πρακτικές συναλλαγής με την ετερότητα. Η διαλεκτική οικειοποίησης – ανοικείωσης. Η εμπειρία του κοινωνικού ανταγωνισμού ως εμπειρία του χώρου. Η συνθήκη της μητρόπολης και η ετερότητα (σχέσεις κανονικότητας – ασυνέχειας στο σώμα της πόλης, σχέσεις κατασκευής και διάρρηξης ταυτοτήτων του χώρου και των κατοίκων).

Η έννοια της ετεροτοπίας (M. Foucault, K. Hetherington, B. Genocchio). Σύγχρονες ετεροτοπίες (τόποι ανάδειξης, επισήμανσης και οροθέτησης «μη κανονικών» μορφών κατοίκησης ή υβριδικοί τόποι όπου αναπτύσσονται νέες μορφές τέλεσης του χώρου;).

Η διάσταση του χρόνου στην ετεροτοπική συνθήκη (ο ρόλος της συλλογικής μνήμης και της συλλογικής φαντασίας). Η ετεροτοπία ως κατώφλι (στο χώρο και το χρόνο).

Foucault M., 1993, "Of Other Spaces: Utopias and Heterotopias" στο Architecture – Culture 1943-1968. A Document Anthology, New York, Rizzoli.

Genocchio, B., 1995, "Discourse, Discontinuity and Difference", στο Postmodern Cities and Spaces, S. Watson – K. Gibson eds., Oxford, Blackwell.

Hetherington, K., 1997, The Badlands of Modernity, Heterotopia and Social Ordering, London, Routledge.

Sennett, R., 1990, The Conscience of the Eye, London, Faber and Faber.

Η συνθήκη και ο χώρος των κοινών (common space, space-commoning).

Προς μια αρχιτεκτονική των κοινών

Το να επινοούνται κοινοί χώροι, σημαίνει κάτι πολύ παραπάνω από το να επιτυγχάνεται η επανιδιοποίηση διαθέσιμων τμημάτων του δημόσιου χώρου.

Σημαίνει, ρητά ή σιωπηλά, μερικές φορές με πλήρη συνείδηση και άλλες όχι, να ανακαλύπτεται τη δύναμη να δημιουργούνται νέοι, ασαφείς, πιθανά αντιφατικοί αλλά πάντα ανοιχτοί θεσμοί από κοινού παραγωγής.

Ο χώρος, ο πραγματικός φυσικός χώρος, αλλά και μεταφορικά ο φαντασιακός χώρος, δεν γίνεται μόνο το έδαφος που είναι απαραίτητο έτσι ώστε να δούμε αυτούς τους θεσμούς να λειτουργούν: ο χώρος σχηματοποιεί θεσμούς από κοινού παραγωγής και σχηματοποιείται από αυτούς. Η χωρικότητα του κατωφλιού μπορεί να φιλοξενήσει και να εκφράσει πρακτικές από κοινού παραγωγής που δεν περιέχονται σε απομονωμένους κόσμους που τους μοιράζονται απομονωμένες κοινότητες παραγωγών των κοινών. Τα κατώφλια ρητά συμβολίζουν την δυνατότητα του μοιράσματος ιδρύοντας ενδιάμεσες περιοχές διασταύρωσης, ανοίγοντας το μέσα στο έξω.

-
- De Angelis, M. και Stavrides, S. 2010 "Beyond markets or states: commoning as collective practice". *An Architektur*, 23. <http://www.e-flux.com/journal/view/150>
- Hardt, M. & Negri, A. 2009 *Commonwealth*. Cambridge, MA, Harvard University Press.
- Holloway, J. 2010, *Crack capitalism*. London, Pluto Press.
- Lefebvre, H. (1996) *Writings on Cities*. Oxford, Blackwell.
- Midnight Notes Collective. (2009) *Promissory Notes: From Crises to Commons*, <http://www.midnightnotes.org/Promissory%20Notes.pdf> .
- Rancière, J., 2010, *Dissensus: On politics and aesthetics*. London, Continuum.
- Roggero, G., 2010, "Five Theses on the Common", *Rethinking Marxism*, 22(3), 357-373.
- Stavrides, S., 2016, *Common Space. The City as Commons*, London, Zed Books.
- Stavrides, S 2019, *Common Spaces of Urban Emancipation*, Manchester, Manchester University Press
-

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.1.1	“ZOMBIE MONUMENTS” (ΜΝΗΜΕΙΑ ΓΙΑ ΖΟΜΠΙ):	Θεόδωρος Ζαφειρόπουλος

Διδακτική Ομάδα:

Κώστας Χριστόπουλος, Αλέξιος Δάλλας, Ρυμενίδης Γεώργιος, Κατσαμπέκης Γεώργιος

Προσκεκλημένοι ομιλητές:

Ελπίδα Καραμπά, Ωραιόπουλος Φίλιππος, Αλέξανδρος Κιουπκιολής, Χρήστος

Χρυσανθόπουλος

Περιγραφή του μαθήματος:

Δολοφονίες και θανάσιμα ατυχήματα των τελευταίων δεκαετιών που αφορούν ή εμπλέκουν σημαντικές πολιτικές προσωπικότητες στον παγκόσμιο χάρτη θα αποτελέσουν την επιφάνεια εργασίας του μαθήματος. Ο απόηχος του περιστατικού, η αμφισημία των γεγονότων, η αφηγηματική πλοκή και η ενδεχομενικότητα των πληροφοριών που περικλείουν την δολοφονική πράξη θα συγκροτήσουν το αναστοχαστικό πεδίο έρευνας. Η πτυχολογία του κάθε συμβάντος θα αποκαλύψει μέσα από ετερογενείς εκμειντικές μεθόδους μια ολοκληρωμένη πρόταση που θα περιλαμβάνει εκτεταμένη έρευνα σχετικά με το προφίλ της προσωπικότητας, το Ιστορικό περίβλημα, την τοπολογία, το φυσικό, κοινωνικοπολιτικό και ανθρωπολογικό περιβάλλον. Ο κάθε σπουδαστής/σπουδάστρια θα αναλάβει εξατομικευμένα, με μορφή ανάθεσης, τον σχεδιασμό και υλοποίηση μακέτας για «μνημείο» σε κλίμακα και δημόσιο χώρο που θα επιλέξει με βάση το περιεχόμενο της ερευνητικής του πορείας.

Στόχοι του μαθήματος είναι:

- Να διατυπωθεί μέσα από διευρυμένο φάσμα εννοιολογικών προσεγγίσεων, μέσων και εφαρμογών μια σύγχρονη άποψη για το μνημείο.
- Να σχεδιαστούν αναπαραστατικά δοκίμια που προσομοιάζουν την ρευστή έννοια της μνήμης μέσα από το φάσμα του πολιτικού βίου.
- Να μελετηθούν οι διανοητικές αντανάκλασεις της υλικότητας που χρησιμοποιούνται στον σχεδιασμό και κατασκευή του έργου Τέχνης σε μεγάλη κλίμακα στον δημόσιο χώρο.
- Να αναλυθούν οι παράμετροι και οι τροπικότητες παρέμβασης στον δημόσιο χώρο.
- Να δοκιμαστούν πειραματικά μοντέλα από την Αρχιτεκτονική γλώσσα και σχεδιασμό που συγκλίνουν με το διευρυμένο λεξιλόγιο της σύγχρονης Τέχνης.
- Να διερευνηθεί ο κομβικός ρόλος του μνημείου ως εμπράγματη οντότητα σε σχέση με τις έννοιες του τόπου και της ανθρωπογεωγραφίας.
- Να προσδιοριστεί η διανυσματική σχέση της μνήμης με τον χρόνο.
- Να επινοηθεί ένα υβριδικό μοντέλο χρήσης του μνημείου στο σήμερα.

Βασικοί άξονες της ερευνητικής διαδικασίας και μεθοδολογική προσέγγιση:

Α) Οργάνωση αρχείου που θα αποκωδικοποιεί και θα ενορχηστρώνει αναπαραστατικά (ως αυτόνομο έργο) τα ειδικά χαρακτηριστικά της κάθε δολοφονημένης προσωπικότητας, τις συνθήκες και μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν ή οδήγησαν στην δολοφονία, την κοινωνικοπολιτική αποτίμηση της δολοφονικής πράξης, την συνομιλία του χωροχρόνου με την σύγχρονη πραγματικότητα.

Β) Ο Τόπος ως επικράτεια του συμβάντος. Το οικόπεδο, ο δρόμος, η πλατεία κ.α ως σημείο στην δημόσια σφαίρα θα καθοριστεί με βάση την προηγούμενη έρευνα και έτσι θα προσδιοριστεί ως ο χώρος μέσα στον οποίο θα λειτουργήσει οργανικά το προτεινόμενο κατασκεύασμα και θα μελετηθούν οι χωροταξικές και επιτελεστικές παραμετροποιήσεις που ενδέχεται να επιφέρει.

Γ) Η τελική πρόταση θα ολοκληρωθεί με κατασκευή τρισδιάστατης μακέτας, συγκρότηση του απαιτούμενου υποστηρικτικού εποπτικού υλικού (σχέδια, φωτογραφίες, video, 3D animations, ηχητικά ντοκουμέντα κ.α) και θα υποστηριχθεί με δημόσια παρουσίαση σε συνδυασμό με το σύνολο της ερευνητικής πορείας, της θεωρητικής εμβάθυνσης και της διαδικαστικής αλληλουχίας που οργανώθηκε η συνθετική πρακτική.

Βασικοί άξονες της ερευνητικής διαδικασίας και μεθοδολογική προσέγγιση:

Α) Οργάνωση αρχείου που θα αποκωδικοποιεί και θα ενορχηστρώνει αναπαραστατικά (ως αυτόνομο έργο) τα ειδικά χαρακτηριστικά της κάθε δολοφονημένης προσωπικότητας, τις συνθήκες και μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν ή οδήγησαν στην δολοφονία, την κοινωνικοπολιτική αποτίμηση της δολοφονικής πράξης, την συνομιλία του χωροχρόνου με την σύγχρονη πραγματικότητα.

Β) Ο Τόπος ως επικράτεια του συμβάντος. Το οικόπεδο, ο δρόμος, η πλατεία κ.α ως σημείο στην δημόσια σφαίρα θα καθοριστεί με βάση την προηγούμενη έρευνα και έτσι θα προσδιοριστεί ως ο χώρος μέσα στον οποίο θα λειτουργήσει οργανικά το προτεινόμενο κατασκεύασμα και θα μελετηθούν οι χωροταξικές και επιτελεστικές παραμετροποιήσεις που ενδέχεται να επιφέρει.

Γ) Η τελική πρόταση θα ολοκληρωθεί με κατασκευή τρισδιάστατης μακέτας, συγκρότηση του απαιτούμενου υποστηρικτικού εποπτικού υλικού (σχέδια, φωτογραφίες, video, 3D animations, ηχητικά ντοκουμέντα κ.α) και θα υποστηριχθεί με δημόσια παρουσίαση σε συνδυασμό με το σύνολο της ερευνητικής πορείας, της θεωρητικής εμβάθυνσης και της διαδικαστικής αλληλουχίας που οργανώθηκε η συνθετική πρακτική.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.1.3	Μητροπολιτικές Κουλτούρες	Μουτσόπουλος Θανάσης
Διδ.ομάδα: Κωνσταντίνος Βασιλείου Παύλος Λέφας		

Περιγραφή του μαθήματος:

Εδώ και αρκετά χρόνια η πολεοδομία μοιάζει ανίκανη να αλλάξει τόσο αυτή την προϋπάρχουσα δομή όσο και τη δυναμική της κοινωνίας. Ένα νέο φαινόμενο, οι μητροπόλεις της περιφέρειας, όπως αναπτύχθηκαν ιδιαίτερα από τη δεκαετία του '60 και μετά, έδωσαν μια νέα ερμηνεία της σύγχρονης πόλης. Εδώ η πόλη είναι πολύ περισσότερο μια ανεξέλεγκτη δυναμική κατάσταση, όπου οι μονάδες απορροφούνται από το σύνολο. Οι αρχιτέκτονες, οι πολεοδόμοι και το κράτος φαίνονται ανήμποροι να αλλάξουν το παραμικρό. Η πόλη εμφανίζεται πλέον ως ένας ζωντανός οργανισμός ο οποίος αναπτύσσεται ερήμην τόσο των αρχιτεκτόνων όσο και του κράτους. Την άποψη αυτή επιβεβαιώνει, για την Αθήνα, ο αρχιτέκτονας Giorgio Grassi γράφοντας ότι αποτελεί ένα εντυπωσιακό παράδειγμα ανεξέλεγκτης πόλης, με μια σειρά προβλήματα, στην οποία είναι αδύνατον να έχεις το παραμικρό αποτέλεσμα μέσα από τον σχεδιασμό ενός κτιρίου, όπως γράφουν οι Deleuze και De Marco, ένα τέρας, που διαθέτει δυνάμεις χωρίς τέλος και αρχή, που δεν γιγαντώνεται ούτε φθείρεται, αλλά μεταμορφώνεται διαρκώς. Το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης μοιάζει να έχει τη μεγαλύτερη επίδραση στις μητροπόλεις της περιφέρειας και η Αθήνα δεν είναι εξαίρεση. Ο Robert D. Carlan ξεκινάει το βιβλίο του *Η επερχόμενη αναρχία* με τη διαπίστωση ότι από τα τροπικά δάση του Κονγκό μέχρι τους ουρανοξύστες της Σαγκάης κι από την παλιά πόλη του Βελιγραδίου μέχρι τις εγκαταστάσεις των εταιρειών υψηλής τεχνολογίας στη Σίλικον Βάλι της Καλιφόρνιας, ο κόσμος αλλάζει. Το συμπέρασμα που συνάγεται από τη μελέτη αυτών των τόσο διαφορετικών περιπτώσεων είναι ότι οι δυνάμεις της αλλαγής εκσυγχρονίζουν ακόμη και τις πιο απομακρυσμένες γωνιές του πλανήτη, παρασύροντας στο πέρασμά τους παραδοσιακούς τρόπους ζωής. Στο βιβλίο του *Η σύγκρουση των πολιτισμών* Samuel P. Huntington υποστηρίζει ότι οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών αυξάνονται.

Στην περίπτωση της Αθήνας έχουμε από τη μια πλευρά την επίδραση του μητροπολιτικού πολιτισμού της Δυτικής Ευρώπης και των Η.Π.Α. και από την άλλη, την υποδοχή οικονομικών μεταναστών από χώρες της ανατολικής Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής -για πρώτη φορά στην ιστορία της ως πρωτεύουσας του νεοελληνικού κράτους. Επόμενο ήταν να προκληθούν μια σειρά ανακατατάξεις στην ίδια τη δομή της πόλης. Η Αθήνα είναι σήμερα μια κοσμοπολίτικη πόλη, εμπειρία πρωτόγνωρη. Ο τουρισμός την έφερε σε επαφή με επισκέπτες απ' όλο τον κόσμο εδώ και δεκαετίες, όμως από την επιλογή της ως πρωτεύουσας του νέου ελληνικού κράτους παρέμεινε σε γενικές γραμμές μια πόλη με ομοιογενή πληθυσμό, πράγμα που αλλάζει σήμερα με ταχύτατους ρυθμούς ώστε να διαφαίνεται πλέον μια πολυγλωσσία και πολυφυλετικότητα που θυμίζουν τις μητροπόλεις του δυτικού κόσμου. Κατά τη μεταπολεμική περίοδο η Αθήνα κατοικήθηκε από εσωτερικούς μετανάστες, χωρικούς. Για ένα πολύ μεγάλο διάστημα η πλειονότητα των κατοίκων της ελληνικής μητρόπολης δεν μοιραζόταν μια μητροπολιτική κουλτούρα, αλλά μια κουλτούρα του χωριού

συμπιεσμένη και παραμορφωμένη απάνθρωπα από την πίεση της ανωνυμίας, του πλήθους, της πυκνότητας της δόμησης και του καυσαερίου.

Σήμερα βιώνουμε μητροπόλεις στις οποίες η επιδερμίδα δεν είναι πλέον τόσο αρχιτεκτονική (όψη) όσο αναγνώσιμη. Οι διαφημίσεις καλύπτουν την επιφάνεια, ή ακόμη και τη μορφή συνολικά, των κτιρίων βάζοντας στη θέση τους χρώματα, σύμβολα, λέξεις και, κυρίως, πληροφορία. Κατά τη διάρκεια της ημέρας τα διαφημιστικά σύμβολα αναμειγνύονται σχεδόν ισότιμα με τη ζωή της πόλης. Το βράδυ οι διαφημιστικές αφίσες και επιγραφές παίρνουν το πάνω χέρι. Ο Σταύρος Σταυρίδης γράφει αναφερόμενος (και) στην Αθήνα: "Η διαφήμιση εισέβαλε στον δημόσιο χώρο και εγκαταστάθηκε στην καρδιά του σφετεριζόμενη τον ρόλο του δημόσιου μνημείου-ορόσημου. Η παρουσία της στον δημόσιο χώρο όχι μόνο τροποποίησε τη μορφή του αλλά, το πιο σημαντικό, συνέβαλε στη δημιουργία μιας νέας εμπειρίας του δημόσιου χώρου." Η Αθήνα μοιράζεται αυτό το χαρακτηριστικό με το Λας Βέγκας, το Τόκιο, το Κάιρο, τη Μουμπάι, μητροπόλεις τόσο του Πρώτου όσο και του Τρίτου Κόσμου, όχι όμως με τις περισσότερες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες. Η επικράτεια των σημείων της ανάγνωσης ξεφεύγει από τις τεράστιες corporate διαφημιστικές αφίσες προϊόντων, τις πολιτικές καταχωρήσεις και τις επιγραφές των καταστημάτων και απλώνεται στην ευρηματικότητα και τη δημιουργικότητα των κατοίκων, κυρίως των νέων, πάνω σε κάθε τοίχο. Όπως λέει ο Jean Baudrillard τα γκραφίτι δεν λένε τίποτε άλλο από "Λέγομαι τάδε και υπάρχω". Κάνουν μια δωρεάν διαφήμιση της ύπαρξης, δηλαδή κάτι καθόλου διαφορετικό από αυτό που κάνει και η (επίσημη) τέχνη. Έτσι μπαίνουμε και πάλι στην επικράτεια του χειροποίητου και της ευρηματικότητας του κατοίκου. Στην Αθήνα η αναγνωσιμότητα της πόλης επεκτείνεται πέρα από τις όψεις και φθάνει μέχρι τα έγκατα της Γης. Η στρωματογραφία της Αθήνας, πάνω και κάτω από το έδαφος, μοιάζει με αυτή του γνωστού ελληνικού (αλλά και άλλων γειτονικών χωρών) γλυκού, του μπακλαβά. Αρχαιότητες επικαλύπτονται από τη σύγχρονη πόλη σε όλη σχεδόν την επιφάνεια του ιστορικού κέντρου. Η διαφορά έγκειται στο ότι, στην περίπτωση της πόλης, αυτή η στρωματογραφία επιφυλάσσει δυσάρεστες εκπλήξεις όσον αφορά την οικοδόμηση ή την αξιοποίηση του ακινήτου: αν τολμήσεις να διαρρήξεις την επιφάνεια, θα αποκαλυφθούν (συνήθως ανεπιθύμητα) μυστικά.

Το μάθημα αυτό θα εξετάσει τα ζητήματα αυτά μέσω διαλέξεων, προβολών και περιηγήσεων στην πόλη της Αθήνας.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
---------	------------------	-------------

Α.1.4 Σχέδια δημοσίων Δράσεων Πεδίου (Νομαδικές παρεμβάσεις τέχνης)

Ντάφλος
Κωνσταντίνος

συνεργαζόμενες και προσκεκλημένες :

Κατερίνα Αντωνοπούλου, Στέλλα Μπολωνάκη, Ελένη Τζιρτζιλάκη, Αθηνά Νικολάου,
Άννα Παπαθανασίου, Μυρτώ Σαρμά, Δήμητρα Τρούσα, Φωτεινή Κορρέ, Κάλλια Φυσαράκη,
Χαρίκλεια Χάρη

(ειδική συμμετοχή μελών ΔΕΠ άλλων ΑΕΙ)

Βασίλης Μπούζας, Βάντα Χαλυβοπούλου

Περιγραφή του μαθήματος:

Οι εικαστικές τέχνες αυτοπεριορίστηκαν ιστορικά προς κατευθύνσεις αυτονομίας («ο κόσμος της τέχνης») σε απόσταση από την κυριολεκτική ζωή ώστε ο ρόλος της τέχνης εκτιμήθηκε ως εξωτερικός των φασμάτων της πραγματικότητας ή συμπληρωματικός (αν όχι περιττός /αχρηστία τέχνης). Η «γλυπτική στο διευρυμένο πεδίο» πέρα από μια γλυπτική ιδιωτικού ενδιαφέροντος, εμφανίζει κριτική στάση προς το «τακτοποιημένο» ή «κανονισμένο» αρχιτεκτονικό περιβάλλον ενόσω η περιβαλλοντική τέχνη είχε αναπτύξει νομαδική διάσταση ως σωματική τέχνη με ανταγωνιστικούς λόγους προς το θεσμικό σύστημα τέχνης σε ένα ευρύτερο κριτικό πλαίσιο εννοιολογικής τέχνης. Το project τέχνης κάτω από τη «νέα δημόσια τέχνη» με το είδος συλλογικών πρακτικών συναρθρώνει κοινωνικούς χώρους, επιδιώκοντας εμπλοκή, καθώς την ανάδυση τοπικών μικρών δημόσιων σφαιρών στην καθημερινή ζωή. Έτσι, έχουμε περιεχόμενα συγκρότησης χώρου με νόημα (placemaking) από διαθεματικούς έμπρακτους ενσώματους σχεδιασμούς (performativity). Πρόσφατα, συνδυασμένες πρακτικές τέχνης εφορμούν από θεωρητικούς λόγους και τεχνολογίες που έχουν ως επίκεντρο την άμεση παρουσία και δράση («αρχαική και επιτελεστική στροφή»). Παράλληλα, η νέα σχέση με την τοποθεσία απηχεί «νομαδική στροφή» στο πλαίσιο μιας ευρύτερης «χρηστικής στροφής» στην τέχνη που επηρεάζει με ποιητικούς τρόπους την πραγματική ζωή. Η αναθεωρημένη κατηγορία της εξειδικευμένης ή εντοπισμένης φαινομενολογικής παρέμβασης στην φυσική τοποθεσία επιτρέπει να σκεπτόμαστε την τοποθεσία ως ειδολογική («χωρική στροφή») στο πλαίσιο κοινωνικής, έμφυλης, ρευστής ταυτότητας που παράγεται στη μετακινούμενη συνθήκη υποκειμενικής συναρμογής «τόπων σε ακολουθία» από αποσπάσματα που συγκροτούν δίκτυα ενιαίων χωρικών αφηγήσεων (πληροφοριακή τοποθεσία).

Τα ιστορικά πεδία, όπως πειραματική τέχνη (experimental art), κυβερνητική τέχνη (cybernetic art), περφόρμανς (performance) και τέχνη στο διαδίκτυο (net art) έχουν θέσει ήδη τις σχετικές πρακτικές, τα μέσα και τις τεχνολογίες, ενισχύοντας κριτικές χωρικές τακτικές με θεωρίες που προέρχονται από τον μετασποικιακό, αντιηγεμονικό, μη-ευρωκεντρικό λόγο (έμφυλη θεωρία, επιτελεστική θεωρία, τεχνοπολιτικό σώμα, κ.ά.), καθώς με queer εφαρμοζόμενες τεχνολογίες και τεχνουργίες σε βίο-τακτικές τεχνοπολιτικών μέσων ή σε χωρο-τακτικές προσωρινής γεωγραφίας (λ.χ. τέχνη οδοιπορίας επιβίωσης & amp;

σπορ-τέχνη, μεθοριακή /συνοριακή τέχνη κ.ά.).

Το μάθημα διερευνά επιτελεστικό σχεδιασμό στο πεδίο από νομαδικές παρεμβάσεις και εφικτές δράσεις (-μεταξύ) χρηστικότητας και ποιητικής. Ενθαρρύνει ανοικτές συζητήσεις για την κριτική ανάλυση τακτικών και μεθόδων στην τρέχουσα δημόσια τέχνη.

Θεωρητικά ζητήματα – διδακτικές ενότητες:

A. Θεσμική κριτική (εντός του πλαισίου αυτονομημένης τέχνης)

-εννοιολογική τέχνη & περιβαλλοντική τέχνη (conceptual art, environmental art)

-επιτελέσεις ετεροτοπικότητας (fluxus performances, installations for events & happenings), τέχνη της διαδικασίας (process art)

-εντοπισμένη τέχνη (τοποειδής ή ιδιοτοπική) (site-specific art)

-γλυπτική στο διευρυμένο πεδίο («sculpture in the expanded field»)

B. Κριτικοί θεσμοί (εντός του συγκείμενου τέχνης)

-νέα δημόσια τέχνη («new genre public art»)

-λειτουργική τοποθεσία & πληροφοριακός μετακινούμενος τόπος στο διευρυμένο πεδίο («functional site»)

Γ. Θέσπιση θεσμών κριτικής (επιτελέσεις στο περιεχόμενο της καθημερινής ζωής)

-αυτοθεσμιζόμενες συλλογικές δράσεις (collective acts) (συμμετοχή, διάλογος, κοινότητα, συνεργασία, συσχέτιση), (relational art, social engaged art, dialogical art, community based art, participation, collaboration)

-νομαδική τέχνη, δια-μέσα και ουτοπίες (ταχυδρομική τέχνη «mail art», επιτελέσεις αρχειακής τέχνης «archival art», παράσταση ποίησης «poetry performance»)

-πολιτικές παρεμβατικής τέχνης (πολιτισμικές παρεμβάσεις «culture jamming»), υλικές πρακτικές πολιτικού ακτιβισμού (artivism, hactivism, protest art, public acts, κ.ά.), queer επιτελέσεις, πολιτική τέχνη με αναδυόμενες τεχνολογίες (λ.χ., tactical media, locative media, κ.ά.).

Ζητούμενο: Επιτελεστικός σχεδιασμός δημόσιας νομαδικής δράσης πεδίου που θα αναπτυχθεί ως προσωπική έμπρακτη βιωματική κριτική έρευνα (ανάμνηση και αναδυόμενη εμπειρία) με παράλληλη συλλογή και ταξινόμηση τεκμηρίων και αναφορών δράσης (πράξη 'τεύχειν'). Κάθε παρέμβαση θα συσχετίζεται με το περιεχόμενο της φυσικής και κοινωνικής τοποθεσίας για την ανάπτυξη σχεσιακής τοπικής σφαίρας, υιοθετώντας προσωπικές ηθικές στάσεις (λ.χ. εμπλεκόμενα δρώντα υποκείμενα, τρόποι και μέσα συμπαραγωγής ή διανομής της δουλειάς).

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.1.5	Κινηματογράφος και παραστατικές τέχνες. Μελέτη ερωτημάτων Ιστορίας, πολιτικής, τέχνης, χώρου, παραβάσεων	Σεβαστάκης Δημήτριος
	Σόλων Ξενόπουλος Ελευθερία Ράπτου	

Περιγραφή του μαθήματος:

Ένα από τα βασικά εργαλεία του μαθήματος είναι ο κινηματογράφος, οι βασικές αφηγηματικές παραδοχές του, το πολιτικό υπόστρωμα, το έγκλημα και το εθιμικό περικείμενο, οι αναγωγές του στη λογοτεχνία, το θέατρο, εν γένει στις παραστατικές τέχνες και τις προκύπτουσες μορφές μαζικής εικονοποιίας (πολιτική απεικόνιση, μαζικός λόγος των social media, επικοινωνία, ειδησεογραφικές στρατηγικές, διαφήμιση, μόδα κ.λπ).

Γιατί (κυρίως, αλλά όχι μόνο) ο κινηματογράφος; Γιατί η τεχνοβιομηχανική του εξέλιξη, η ιστορικά εξελισσόμενη τεχνολογική του δυνατότητα, διασταυρώνεται με τις αφηγηματικές τακτικές, ανακαθορίζει τη γλώσσα και την αντιληπτική δομή του θεατή /λήπτη. Ο κινηματογράφος διατηρεί άμεσες σχέσεις αμοιβαίου καθορισμού, με τις κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές συνθήκες και τη πολιτιστική βιομηχανία. Η δομή του έργου είναι σε μεγάλο βαθμό αντανάκλαση της δομής, της αντίληψης του λήπτη και το αντίστροφο. Δηλαδή από την αφηγηματική και εικονοποιητική οργάνωση του έργου, από την τεχνική του υπόσταση (τη μηχανή-εργαλείο, τη φιλμογράφιση, λήψη και προβολή), προσπαθούμε να ανιχνεύσουμε τη δομή του χώρου, το σχεδιασμό του, τη δομή της αντιληπτικής λειτουργίας του θεατή, την αξιωματική του μηνύματος, του πολιτικού και ηθικού ισχυρισμού που υποστασιοποιείται. Η εξέλιξη των αφηγηματικών μέσων, η διαρκής ανασυγκρότηση της αρχιτεκτονικής της εικόνας, δηλαδή εν τέλει, ο μετασχηματισμός της αντίληψης, στο πεδίο της κινηματογραφίας, της παράστασης και της αναπαράστασης ουσιαστικά συμπυκνώνουν τις κοινωνικές, πολιτικές, πολιτισμικές συνδηλώσεις. Μέσο αναπαράστασης σημαίνει «κατασκευή» της πρόσληψης και συγχρόνως συμμόρφωση με τη τυπολογία της. Μια σύνθετη αμοιβαιότητα.

Κινηματογράφος, θέατρο, φαινόμενα του μαζικού πολιτισμού, αφηγηματικά πυκνώματα όπως είναι οι διαφημιστικές αναπαραστάσεις, οι απεικονιστικές εφαρμογές, οι αφίσες, οι λαϊκές ειδωλοποιήσεις, τα κόμιξ, animation, η μόδα κοκ, οι εικαστικές και παραστατικές τέχνες, performance art κλπ, ορίζουν ένα ευέλικτο πεδίο στο οποίο εκδιπλώνεται η προβληματική του μαθήματος.

Η προσπάθειά μας έγκειται στη μελέτη αυτών των έσχατων περιοχών της «σκέψης του σχήματος», των εννοιών που εγκαθίστανται και υπερκαθορίζουν το ορατό. Το σινεμά, όπως και οι παραστατικές τέχνες, είναι τα εργαλεία για να αναλυθεί η ιστορία, οι κοινωνικές μορφοποιήσεις, οι ιδεολογικές κατασκευές, οι δικαιοτικές και εθιμικές παραδοχές, οι κοινωνικές συγκρούσεις, η πολιτική, η αφήγηση.

Πώς γίνεται και πώς εξελίσσεται το μάθημα;

Η βασική φόρμα είναι η ακόλουθη: γίνεται προβολή ταινίας ή έργων αναφοράς από τις παραστατικές ή άλλες τέχνες και αναλύονται-συζητούνται, εκτός από τα φιλμικά, δραματουργικά, απεικονιστικά, γλωσσικά χαρακτηριστικά και το κοινωνικό -πολιτικό περιεχόμενο, η περιβάλλουσα ιστορική συνθήκη. Ποιος σκηνοθέτης /δημιουργός, γιατί αυτή η θεματολογία, ποια μέσα (μοντάζ, ρυθμοί, φωτισμοί, υποκριτική, λόγος) συστήνουν τι; Υπό ποιες συνθήκες γυρίστηκε η ταινία ή δημιουργήθηκε το έργο/ παράσταση, ποια mega-γεγονότα (πόλεμοι, παραγωγικές ανατροπές, κοινωνικές συγκρούσεις- αναδιαρθρώσεις, συλλογικά αιτήματα, καταναλωτικές επιθυμίες, δίκαιο κλπ) αποτελούν το πολιτισμικό περιβάλλον;

Τα μαθήματα εξελίσσονται επίσης, *in situ*, με πορείες σε χώρους κινηματογραφικής και ιστορικής/πολιτικής πύκνωσης. Το φιλμικό γεγονός έχει τις ισχυρές αντιστοιχίες του στην πόλη. Οι διαλέξεις καθώς και οι «πορείες» στην πόλη, στα πεδία φιλμικού και ιστορικού ενδιαφέροντος, είναι μια μορφή «ατελιέ».

Στο τέλος του εξαμήνου παραδίδεται μια εργασία κριτικής ανάλυσης ενός ή περισσότερων έργων αναφοράς (οι φοιτητές επιλέγουν και μέσα από ποικίλες μορφές τέχνης ή κοινωνικών συνάψεων και αισθητικών εφαρμογών). Χρησιμοποιούνται ένα ή περισσότερα εκφραστικά μέσα, εάν αυτό υπηρετεί την ιδέα της εργασίας.

Πολλαπλά μέσα σχεδιασμού, βιντεοκατασκευές, γραπτό κείμενο, εικαστικές προτάσεις, βιντεοσκοπημένες performances, οπτικά-εικονικά περιβάλλοντα κ.ο.κ. Ο καθένας/μία δουλεύει με το προσωπικό του/της ρυθμό (αφού δεν ωριμάζουν οριζόντια και συγχρόνως οι ιδέες). Δηλαδή, παράλληλα με τις διαλέξεις συγκροτείται σταδιακά η διαφοροποιημένη, ατομική προσέγγιση και η εργασία. Κατά τη διάρκεια του μαθήματος έρχονται επισκέπτες ομιλητές. Επίσης, η παρακολούθηση παραστάσεων στο θέατρο ή προβολών στο σινεμά, είναι μέρος του εργαστηρίου, και πάντα στο πλαίσιο του κοινού ερευνητικού τόπου που μπορεί να αποτελεί ένα καλλιτεχνικό γεγονός, πάνω στο οποίο και θα εργαστούμε στο μάθημα.

Ευρύτατη βιβλιογραφία δίνεται με τη έναρξη των μαθημάτων.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.1.6	Nietzsche IV: Αγώνας (Agon)	

Τερζόγλου Ίων-Νικόλαος

Γιάννης Δημόπουλος,
Μαρία Μούρτου-Παραδεισοπούλου,
Μιχάλης Τέγος

Περιγραφή του μαθήματος:

Στη πρώτη χρονιά διεξαγωγής του μαθήματος (2020-2021) δόθηκε έμφαση στις σχέσεις ανάμεσα στο χώρο, τον τόπο, την κουλτούρα και την αρχιτεκτονική της Ευρωπαϊκής Νεωτερικότητας και Μετανεωτερικότητας, όπως αυτές ανιχνεύονται εντός του πολύπλοκου κειμενικού corpus του Friedrich Nietzsche (1844-1900). Στη δεύτερη χρονιά διεξαγωγής του μαθήματος (2021-2022), πέρα από την εκ νέου εμβάθυνση στις παραπάνω θεματικές, επιδιώχθηκε μία εστίαση στο πρόβλημα της έννοιας και της εμπειρίας του ρυθμού στη σκέψη του Nietzsche.

Στην τρίτη χρονιά διεξαγωγής του (2022-23), το μάθημα εστίασε σε έναν αινιγματικό αφορισμό (§11) του Nietzsche από το Λυκόφως των Ειδώλων (1889): εκεί, η αρχιτεκτονική ορίζεται ως έκφραση της 'θέλησης για δύναμη', ως ένα 'είδος ρητορικής της δύναμης', που υπερβαίνει το γνωστό δίπολο του Απολλώνιου / Διονυσιακού. Διερευνήθηκαν οι συνέπειες αυτής της σκέψης για την φύση της αρχιτεκτονικής ως πειθαρχικής μήτρας, για τον κοινωνικό, πολιτικό και πολιτισμικό της ρόλο.

Στην τέταρτη και τελευταία χρονιά διεξαγωγής του (2023-2024), το μάθημα θα εστιάσει στην έννοια του Αγώνα, όπως αυτή αναπτύσσεται στο πρώιμο έργο του Nietzsche, εξετάζοντας τις πολλαπλές ερμηνευτικές της προσεγγίσεις, καθώς και τις πιθανές συνέπειες τους για την αρχιτεκτονική οργάνωση του χώρου. Το μάθημα θα επιχειρήσει να προσφέρει μία ποικιλία διαφορετικών απαντήσεων, υποθέσεων εργασίας και Λακατοσιανών ερευνητικών προγραμμάτων στην παραπάνω προβληματική, μέσω μίας σειράς παρουσιάσεων / διαλέξεων από τον υπεύθυνο του μαθήματος, τους εξωτερικούς συνεργάτες και προσκεκλημένους ομιλητές και ερευνητές. Θα επιχειρηθούν γενεαλογικές, κειμενικές και συγκριτικές εμβασύνσεις, βάσει μίας ποικιλίας μεθοδολογικών εργαλείων (ιστορία ιδεών + εννοιών, θεωρίες πρόσληψης, μεταφορολογία).

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Friedrich Nietzsche, *Sämtliche Werke: Kritische Studienausgabe*, ed. Giorgio Colli, Mazzino Montinari, 15 τόμοι, Deutscher Taschenbuch Verlag and de Gruyter, Munich, 1988.

Friedrich Nietzsche, *Sämtliche Briefe: Kritische Studienausgabe*, ed. Giorgio Colli, Mazzino Montinari, 8 τόμοι, Deutscher Taschenbuch Verlag and de Gruyter, Munich, 1986.

Yunus Tuncel, *Agon in Nietzsche*, Marquette University Press, Milwaukee, 2013.

Friedrich Nietzsche, *Αγών Ομήρου*, Μτφρ. Β. Δουβαλέρης, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα, 2015

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.1.7	Επιστήμες και Φιλοσοφία στον 20ο Αιώνα	Τερζόγλου Ίων-Νικόλαος

Διδ.ομάδα:
Μπαλτάς Αριστείδης,
Στεργιόπουλος Κωνσταντίνος

Περιγραφή του μαθήματος:

Το μάθημα δεν αφορά ολόκληρη τη φιλοσοφία του 20ού αιώνα αλλά μόνον εκείνα τα φιλοσοφικά ρεύματα που σχετίστηκαν άμεσα με τις φυσικές επιστήμες και τα μαθηματικά. Φιλοδοξεί δε να στοιχειοθετήσει μian αδρή επισκόπηση των διάφορων τρόπων με τους οποίους η φιλοσοφία αντέδρασε στην ανάπτυξη των επιστημών κατ' αυτήν την περίοδο και προσπάθησε να διευθετήσει τις σχέσεις της με τα επιτεύγματά τους, αναμορφώνοντας τον εαυτό της αντίστοιχα.

Η δομή που ακολουθεί το μάθημα είναι η εξής:

1. *Εισαγωγή στη φιλοσοφία της επιστήμης:*
Οι γενικές φιλοσοφικές προκείμενες του μαθήματος και αναδρομή στην Ιστορία της επιστήμης μέχρι την Επιστημονική Επανάσταση.
2. *Το φιλοσοφικό τοπίο στο γύρισμα του αιώνα:*
Η καντιανή παράδοση
3. *Οι εξελίξεις στα μαθηματικά και η συναφής κρίση θεμελίων:*
Μη ευκλείδειες γεωμετρίες, αριθμοποίηση της ανάλυσης και θεμελίωση των πραγματικών αριθμών, θεωρία συνόλων, προγράμματα θεμελίωσης των μαθηματικών, η νέα λογική.
4. *Οι ριζικές αλλαγές στη φυσική:*
Θεωρία της σχετικότητας και κβαντική μηχανική.
5. *Τα επιτεύγματα του Frege στη λογική και οι απαρχές της αναλυτικής φιλοσοφικής παράδοσης. Το πρόγραμμα του Russell:* Από τη λογική θεμελίωση των μαθηματικών στη φιλοσοφική ανάλυση της γλώσσας.
6. *Η θεώρηση του L. Wittgenstein*
7. *Λογικός Θετικισμός και Λογικός Εμπειρισμός*
8. *Η κριτική στον Λογικό Εμπειρισμό και τον Λογικό Θετικισμό (I):*
K. Popper
9. *Η κριτική στον Λογικό Εμπειρισμό και τον Λογικό Θετικισμό (II):*
Quine – Hanson – Sellars
10. *Η 'ιστορικιστική' στροφή:*
T. Kuhn
11. *Η 'ιστορικιστική' στροφή και τα παράγωγά της:*
Lakatos – Feyerabend – Laudan
12. *Η σημερινή κατάσταση στη φιλοσοφία της επιστήμης:* Από την κοινωνιολογία της επιστήμης στο Ισχυρό Πρόγραμμα και από εκεί στις Σπουδές Επιστήμης και Τεχνολογίας (ΣΕΤ).
13. *Επιστροφή στα κλασσικά φιλοσοφικά ζητήματα:* Η διαμάχη για τον επιστημονικό ρεαλισμό.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.1.8	Ανάλυση του γραπτού και του σχεδιασμένου Αρχιτεκτονικού λόγου. Θεωρία και Ιστορία της Ελληνικής Αρχιτεκτονικής	Τουρνικιώτης Παναγιώτης

Περιγραφή του μαθήματος:

Ο κύριος στόχος του μαθήματος είναι η ερμηνευτική διερεύνηση των νοηματικών δομών του γραπτού αρχιτεκτονικού λόγου (θεωρητικού, ιστορικού ή κριτικού) και των συνθετικών δομών του σχεδιασμένου αρχιτεκτονικού έργου, με έμφαση στην έρευνα, τη μέθοδο και την κριτική ανάλυση. Το μέσο δεν θα είναι η εμβάθυνση σε μια συνεκτική ενότητα κειμένων και έργων που να συνδέονται με στενές νοηματικές, χωροχρονικές και ιστορικές σχέσεις αλλά η διασπορά σε πυκνώματα έκφρασης και ερμηνείας που να αναδεικνύουν τη διαφορά. Μας ενδιαφέρει η διχασμένη ενότητα, η διπλή ανάγνωση, η διαφορική συνεκτικότητα, η αντίφαση ως κυρίαρχη δομή των συνεκτικών σκέψεων και πραγμάτων. Θα συζητηθούν αντικείμενα μελέτης και ερευνητικές στρατηγικές σε διασταυρούμενες κατευθύνσεις με κοινή συνισταμένη τον προσδιορισμό ενός πλέγματος μεθόδων και αναλύσεων που να προκύπτουν και να διαμορφώνονται από τις προβληματικές της έρευνας για την ερμηνεία αλλά και τη σύλληψη της ελληνικής αρχιτεκτονικής πέρα από την κοινή διάκριση ανάλυσης και σύνθεσης του χώρου. Θα μας απασχολήσει ιδιαίτερα η σχέση του αρχιτεκτονικού με το μή-αρχιτεκτονικό και η προσφυγή σε έξω-αρχιτεκτονικές πειθαρχίες για τη συγκρότηση ενός αυστηρά αρχιτεκτονικού λόγου έρευνας και πειραματισμού. Στο επίκεντρο των συζητήσεων μας, το 2023-2024 θα βρεθεί η ελληνική αρχιτεκτονική.

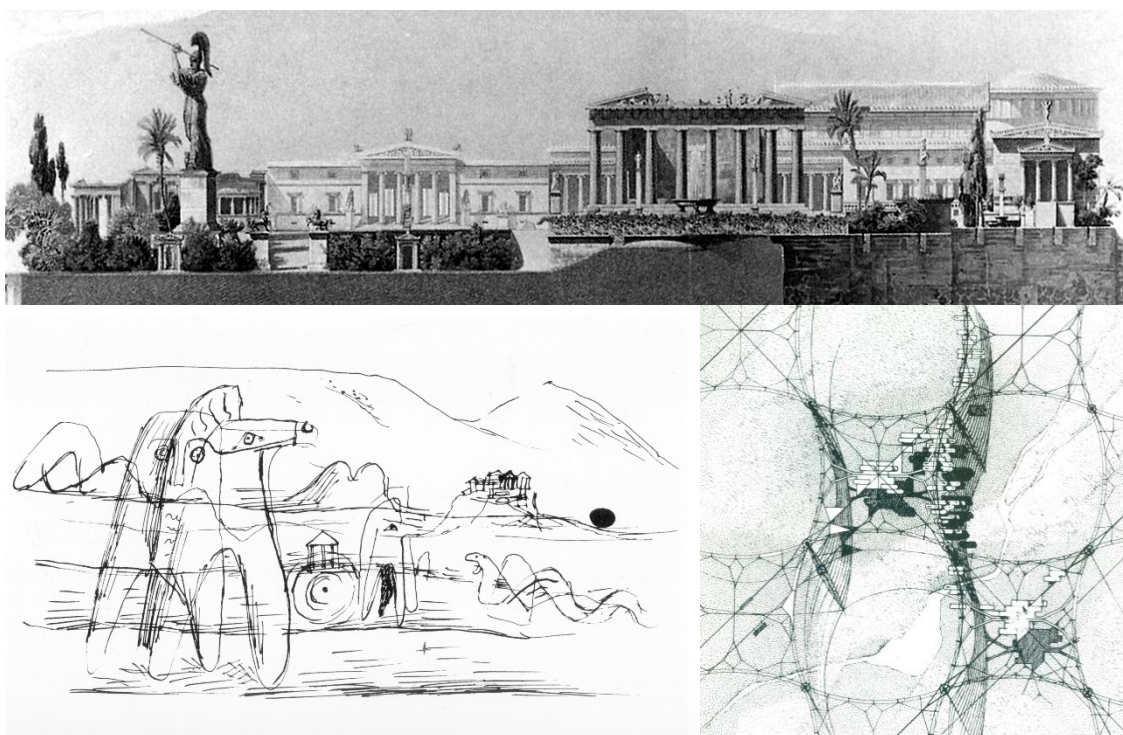
Η Ελλάδα που ανακαλύπτεται από την ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική στα μέσα του 18ου αιώνα και ανακηρύσσεται ανεξάρτητο κράτος το 1830 είναι μια χώρα στην οποία το παρελθόν και το μέλλον σχεδιάζονται και κατασκευάζονται ταυτόχρονα, σε διακριτές και επικαλυπτόμενες στρώσεις θεωρητικών και υλικών συσχετισμών. Η επινόηση της ιστορίας στο πέρασμα από τον 18ο στον 20ό αιώνα ήταν μέρος του ευρύτερου λόγου που διεκδίκησε τη μετάβαση από το παρόν στο μέλλον ως υπέρβαση, με κριτήριο τις ιδανικές συνθήκες δημιουργίας και σκέψης που αποδίδονταν στο παρελθόν αλλά είχαν τα μάτια στραμμένα στο μέλλον. Η αφήγηση του παρελθόντος και η αφήγηση του μέλλοντος, που εκφέρονται ως θεωρία και ιστορία στο εδώ και τώρα του ίδιου τόπου και χρόνου, είναι συνεπώς μια καταστατική συνθήκη της δικής μας νεωτερικότητας που διεκδικεί την ελληνική αρχιτεκτονική ως νεοκλασικισμό, ως ελληνικότητα, ως μοντερνισμό, ως κριτικό τοπικισμό ή κάθε άλλο νοηματικό προσδιορισμό.

Θα αναζητήσουμε την ελληνική αρχιτεκτονική στη μακρά αυτή περίοδο από τις απαρχές του ανεξάρτητου κράτους ως τις μέρες μας, εμβαθύνοντας θεματικά σε καταγωγικές και νοηματικές συνοχές ή αντιθέσεις, με στόχο να οικοδομήσουμε ένα περιβάλλον κριτικής θεώρησης και αναστοχασμού. Στην αναζήτηση αυτή θα έχουμε ως αφετηρία την Αθήνα, μια πρωτεύουσα πόλη μοντέρνα και ιδανική, στην οποία ιστορία και ουτοπία υπάρχουν μαζί στον γεωγραφικά και ιστορικά ορισμένο τόπο που αναπτύσσεται γύρω από το υπέρτατο μνημείο της Ακρόπολης, αλλά θα αναφερόμαστε συνολικά στον γεωγραφικό και πολιτισμικό χώρο της ελληνικής αρχιτεκτονικής.

Τα μαθήματα του εξαμήνου αναφέρονται σε μια σειρά θεμάτων με ρευστή χωροχρονική διαδοχή, που αρχίζουν από το 'μήλο της έρευνας'. Ο λόγος και η γραμμή. Ορθολογισμός και η επανάσταση στην Πελοπόννησο. Ο Λύσανδρος Καυταντζόγλου διευθυντής στο Βασιλικό Πολυτεχνείο. Παρίσι, Ρώμη, Αθήνα: ταξίδι στην ουτοπία της πραγματικότητας. Το 4ο CIAM, τα μητροπολιτικά οράματα και η ελληνικότητα ως άλλο μοντέρνο. Ο Δημήτρης Πικιώνης και το πρόβλημα της μορφής. Ο Άρης Κωνσταντινίδης και το ιδεολόγημα της αληθινής αρχιτεκτονικής. Ο Δοξιάδης και η παγκοσμιοποίηση της αρχαιότητας, Η κατασκευή της ιστορίας (μέσα και) γύρω από την Ακρόπολη. Οι φίλοι του Ροδάκη. Η πρωτοπορία της αυθαιρεσίας και της αντιπαροχής. Ουτοπία και πραγματικότητα στην Ηλεκτρονική πολεοδομία του Τ.Χ. Ζενέτου. Το μοντέρνο πνεύμα και ο τόπος: παράδοση και sprawl στο Αιγαίο. Ένα τουλάχιστον από αυτά τα μαθήματα θα μπορούσε να γίνει επί τόπου, στις διαμορφώσεις του Πικιώνη γύρω από την Ακρόπολη, στο σπίτι του Ροδάκη στην Αίγινα ή στα Άσπρη σπίτια του Δοξιάδη.

Το μάθημα είναι μια σειρά διδακτικών ενοτήτων και διαλόγου. Στο αρχείο αναφοράς περιλαμβάνονται γραμμένες και χτισμένες πηγές, στο πραγματικό και στο φανταστικό πεδίο της αρχιτεκτονικής, κείμενα και σχέδια. Ορισμένα από αυτά θα είναι μέρος της διδακτικής προετοιμασίας και αντικείμενο επεξεργασίας στα μαθήματα. Συστατικό στοιχείο της διδακτικής αποτελεί η εκπόνηση ερευνητικών εργασιών που θα αναφέρονται στον λόγο ως κείμενο, ως σχέδιο και ως εικόνα. Οι εργασίες θα επικεντρωθούν σε τρεις θεματικές, διακριτά ή συγκριτικά, στη διαμόρφωση της Ακρόπολης από τον Carl Friedrich Schinkel, όταν η Αθήνα έγινε πρωτεύουσα, στη διαμόρφωση των χώρων γύρω από την Ακρόπολη στο τέλος της δεκαετίας του 1950 από τον Δημήτρη Πικιώνη και τις προτάσεις του Ζενέτου για την ηλεκτρονική πολεοδομία της Αθήνας στη δεκαετία του 1960. Στόχος είναι η εμβάθυνση στο συγκεκριμένο και η αναίρεση της διάκρισής ανάμεσα σε γνωσιολογία της αρχιτεκτονικής και προωθημένα ζητήματα αρχιτεκτονικού σχεδιασμού. Η συνάντηση με το ίδιο το αντικείμενο του γραπτού-ή/και-σχεδιασμένου αρχιτεκτονικού λόγου είναι μια υπόθεση εργασίας προς επιβεβαίωση. Οι σπουδαστές θα κριθούν από τις εργασίες τους και από τη συμμετοχή στο μάθημα. Το τελικό αποτέλεσμα θα αποτελέσει αντικείμενο κριτικού διαλόγου.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.2.0	Διεπιστημονικές Προβληματοποιήσεις του Αρχιτεκτονικού Χώρου II: Κοσμοθεωρητικά Μοντέλα και Εννοιολογικές Δομές	Τερζόγλου Ίων - Νικόλαος

Περιγραφή του μαθήματος:

Κάθε επιστημονική πρακτική ιδρύει τον δικό της «χώρο της θεωρίας». Ο χώρος αυτός συγκροτεί ένα πεδίο παραγωγής κατηγορημάτων και εννοιών που κατευθύνουν την επιστημονική πράξη. Ταυτόχρονα, οι έννοιες που οριοθετούν τον χώρο της θεωρίας, νοηματοδοτούν το αποτέλεσμα αυτής της πράξης. Αν η αρχιτεκτονική είναι μία ιδιαίτερη μορφή επιστημονικής ουμανιστικής πρακτικής, τότε διαθέτει τον δικό της «χώρο της θεωρίας». Ο θεωρητικός χώρος της αρχιτεκτονικής διαμορφώνει την επικράτεια της αρχιτεκτονικής σκέψης και του «αρχιτεκτονικού λόγου» και κωδικοποιείται με διαφορετικούς τρόπους στα γραπτά κείμενα, στη σχεδιαστική γλώσσα και στο κτισμένο έργο των αρχιτεκτόνων. Στο προτεινόμενο υποχρεωτικό μάθημα μεθοδολογίας και επιστημολογίας θα επιχειρήσουμε να αναλύσουμε ορισμένες πτυχές του αρχιτεκτονικού θεωρητικού χώρου, ο οποίος μπορεί να χαρακτηριστεί και ως «εννοιολογικός χώρος». Υποστηρίζουμε ότι ο εννοιολογικός χώρος της αρχιτεκτονικής δομείται μέσω της ταξινόμησης ιδεών, εννοιών, αξιών και εικόνων σε μία αξιολογική ιεράρχηση, σε πολύπλοκα κοσμοθεωρητικά συστήματα ή μοντέλα, τα οποία διέπονται από εσωτερικές διαμάχες και εντάσεις. Αυτή η ταξινόμηση επιχειρεί να προδιαγράψει το πολιτισμικό και κοινωνικό νόημα του κτισμένου αρχιτεκτονικού χώρου. Αντίστροφα, ο υλοποιημένος, πραγματικός αρχιτεκτονικός χώρος αποκαλύπτει τις αρθρώσεις, τις αξιολογήσεις, τις πολεμικές και τις διενέξεις που έχουν συντελεστεί στον εννοιολογικό και γλωσσικό χώρο του λόγου. Το μάθημα θα εξετάσει ορισμένα προσεκτικά επιλεγμένα παραδείγματα συγκρότησης θεμελιωδών αρχιτεκτονικών κοσμοθεωρητικών μοντέλων της Ευρωπαϊκής Νεωτερικότητας, με σκοπό να φωτίσει και να αναλύσει τις εννοιολογικές δομές τους. Ταυτόχρονα, θα επιχειρήσει να οργανώσει την λογική αλληλουχία και τον μετασχηματισμό των εννοιολογικών αυτών δομών / χώρων, στα πλαίσια της αλλαγής του πνεύματος των ιστορικών εποχών, λαμβάνοντας υπ' όψιν το ιδιαίτερο συγκείμενο των πολιτισμικών διακυβευμάτων και των φιλοσοφικών τους πλαισίων.

Στόχοι του μαθήματος είναι:

1. Η εμβάθυνση σε βασικές δομές και εντάσεις των αρχιτεκτονικών εννοιολογικών χώρων, όπως αυτές ανιχνεύονται σε θεωρητικά κείμενα αρχιτεκτόνων από την Αναγέννηση του 15ου αιώνα έως την Αποδόμηση του ύστερου 20ου αιώνα.
2. Η απόπειρα αποκάλυψης και ανάδειξης της φύσης των σχέσεων και ανταποκρίσεων των εννοιολογικών χώρων του αρχιτεκτονικού λόγου με την επικράτεια των φιλοσοφικών ιδεών και τον πνευματικό πολιτισμό κάθε ιστορικής και κοινωνικής εποχής.
3. Η χαρτογράφηση της πολυπλοκότητας των κοσμοθεωρητικών μοντέλων που δίνουν νόημα στην αρχιτεκτονική σκέψη και πράξη, νοούμενη ως συμβολική γλώσσα του χώρου.
4. Η διερεύνηση της ενδεχόμενης επικαιρότητας των παραπάνω εννοιολογικών χώρων / δομών και μοντέλων

για τον εμπλουτισμό των νοηματικών διαστάσεων και τον πληρέστερο σχεδιασμό του σύγχρονου αρχιτεκτονικού χώρου.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Architectural Theory from the Renaissance to the Present, With a preface by B.Evers and an introduction by C.Thoenes, Taschen, Koln, 2003

Αρχιτεκτονική Θεωρία, Από την Αναγέννηση μέχρι σήμερα, Μτφρ. Π. Μαρτινίδης, Taschen/Γνώση, Αθήνα, 2005

Karsten Harries, The Ethical Function of Architecture, Cambridge, Mass.: MIT Press, 1998.

Dalibor Vesely, Architecture in the Age of Divided Representation. The Question of Creativity in the Shadow of Production, Cambridge, Mass., London, England: The MIT Press, 2004.

Νικόλαος-Ίων Τερζόγλου, Ιδέες του Χώρου στον Εικοστό Αιώνα, Εκδόσεις νήσος, Αθήνα, 2009 [BIBΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΤΗΣΙΩΝ: 720.1 ΤΕΡ]

Κυριακή Τσουκαλά, Νικόλαος-Ίων Τερζόγλου, Χαρίκλεια Παντελίδου (επιμ.), Τομές Ήθους και Χώρου, Εκδόσεις Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη, 2012 [BIBΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΤΗΣΙΩΝ: 720.1 ΤΟΜ]

Neil Leach (ed.), Rethinking Architecture. A Reader in Cultural Theory, Routledge, London and New York, 1997 [BIBΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΤΗΣΙΩΝ: 720.1 RET]

Nikolaos-Ion Terzoglou, Kyriaki Tsoukala and Charikleia Pantelidou (eds.), Intersections of Space and Ethos, Routledge, London and New York, 2015, 2017

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
---------	------------------	-------------

A.2.1 **Ιστορία και Θεωρία του τοπίου: Η σχηματοποίηση κατά την τοπιακή ερμηνεία – πολιτισμικές, πολιτικές, επιστημικές επισημάνσεις**

**Μωραΐτης
Κωνσταντίνος**

A. ΚΑΛΑΚΑΛΛΑΣ,
Φ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ – Ρ. ΚΑΤΑΧΑΝΑΣ - Π. ΜΠΕΣΙΝΗΣ - Κ. ΜΩΡΕΤΤΗ - Γ.
ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ – Μ. ΞΗΡΟΓΙΑΝΝΗ – Μ. ΣΙΟΥΤΗΣ- Δ.ΤΣΙΒΟΛΑΣ
Π. ΚΑΡΑΜΑΝΕΑ και Α. ΚΟΥΖΟΥΠΗ.

Περιγραφή του μαθήματος:

Το μάθημα αναφέρεται στη γέννηση και ανάπτυξη των νεώτερων θεωρήσεων, των συσχετισμένων με το Τοπίο και την Αρχιτεκτονική Τοπίου, όπως αυτές αναπτύσσονται από την περίοδο της Αναγέννησης έως και την περίοδο που διανύουμε.

Πρόθεση του μαθήματος είναι:

1. Να τονίσει την κεντρική πολιτισμικά, πολιτιστικά και πολιτικά θέση, την οποία κατέχει ο σχεδιασμός τοπίου στην νεώτερη, μετα-Αναγεννησιακή ιστορία των Δυτικών κοινωνιών.
2. Να καταδείξει γενικά την πολιτιστική ή πολιτισμική της συσχέτιση, με άλλες περιοχές κοινωνικής έκφρασης, όπως η ζωγραφική τοπιογραφία και, κύρια, η αρχιτεκτονική κτηριακή ή αστική σύνθεση και σχεδιασμός.
3. Να επιμένει ιδιαίτερα στη συσχέτισή της με τα μέσα της σύνθεσης του κτηριακού αρχιτεκτονικού ή του αστικού σχεδιασμού, όπως χρησιμοποιούνται κατά την περίοδο που διανύουμε ιδιαίτερα.
4. Να φέρει σε επαφή τους σπουδαστές που μετέχουν στο μάθημα με το έργο σύγχρονων σχεδιαστών τοπίου.
5. Να παρουσιάσει τις διαμορφώσεις τοπίου ως περιοχή δι-επαγγελματικού και διεπιστημονικού ενδιαφέροντος...
6. ...και να τονίσει την αμφίδρομη σχέση την οποία εμφανίζει το διεπιστημονικό αυτό θέμα θεωρητικής έρευνας και σχεδιασμού, με την επαγγελματική πρακτική της αρχιτεκτονικής.
7. Να επισημάνει τέλος, την κεντρικότερη σημασία που διαθέτει η θεώρηση του τοπίου για τα πεδία της σύγχρονης θεωρίας, των επιστημονικών προσεγγίσεων, των εφαρμοσμένων επιστημών και πρακτικών διαμόρφωσης του χώρου, όπως και της συνολικότερης σύγχρονης πολιτισμικής μας διάσθησης.

Στη συνέχεια παρουσιάζουμε μια σύντομη ανασκόπηση του μαθήματος και τη Νέα Πρόταση για την ειδικότερη επανοργάνωσή του, η οποία εφαρμόστηκε διδακτικά ήδη από την περίοδο του ακαδ. έτους 2017-18.

Βήμα 1ο:

Αφετηρία για τη συγκρότηση του μαθήματος και βασική του πρόθεση, κατά τα είκοσι περίπου χρόνια διδασκαλίας του, ήταν να παρουσιάσει και να επεξεργαστεί μια μεθοδολογία διδασκαλίας για τη σύνθεση και τον σχεδιασμό του τοπίου, βασισμένη στην αρχιτεκτονική κτηριακή σύνθεση και σχεδιασμό. Την πρόθεση αυτή υποστηρίξαμε θεωρητικά, διερευνώντας τη νοητική-γνωσιακή διεργασία του 'σχηματισμού' ή

‘σχηματοποίησης’. Τη διεργασία δηλαδή εκείνη κατά την οποία, ξεκινώντας από μια σειρά πραγματικά παραδείγματα παράγονται αφαιρετικά νοητικά ‘σχήματα’, αφαιρετικά δηλαδή πρότυπα κανονιστικής ερμηνείας τα οποία μπορούν με τη σειρά τους, να χρησιμοποιηθούν στη συνέχεια σε πολλές διαφορετικές περιπτώσεις εφαρμογής.

Στα θέματα που διερευνούμε, της κτηριακής αρχιτεκτονικής όσο και της αρχιτεκτονικής του τοπίου της, τα σχήματα που μας αφορούν αναφέρονται σε αφαιρετικές επιμέρους μορφές ή συσχετισμούς μορφών που μπορούν να εφαρμοστούν και στις δύο περιοχές σύνθεσης και σχεδιασμού, τόσο στην κτηριακή αρχιτεκτονική δηλαδή, όσο και στην αρχιτεκτονική του τοπίου.

Βήμα 2ο:

Στην πορεία της διδασκαλίας του μαθήματος όμως, έγινε γρήγορα σαφές πως η παραγωγή νοητικών σχημάτων, ο ‘σχηματισμός’ ή η ‘σχηματοποίηση’, τουλάχιστον στην περίπτωση της σύνθεσης και του σχεδιασμού, αν όχι και στη γενική συγκρότηση επιστημονικών θεωρήσεων στο πλαίσιο των οποίων επίσης καθίσταται ενεργή, είναι ιστορικά καθορισμένη. Διαθέτει διαφορετικά χαρακτηριστικά σε διαφορετικές ιστορικές περιόδους. Προχωρήσαμε έτσι σε μια ιστορική διερεύνηση του τρόπου οργάνωσης της τοπιακής σύνθεσης και του σχεδιασμού, στη διάρκεια διαφοροποιημένων ιστορικά περιόδων.

Βήμα 3ο:

Μπορούμε τότε να προβάλουμε το αίτημα μιας ταυτόχρονης επιστημικής και επιστημονικής διερεύνησης των όρων της σύνθεσης και του σχεδιασμού, αυτό είναι το τρίτο βήμα της παρουσίας μας που αντιστοιχεί στις προθέσεις διδασκαλίας του μαθήματος, όπως διαμορφώθηκαν ήδη από το ακαδημαϊκό έτος 2017-18. Της σύνθεσης και του σχεδιασμού γενικά, με βασικό έναυσμα και πεδίο αναφοράς όμως τη σύνθεση και τον σχεδιασμό του τοπίου.

Βήμα 4ο:

Γιατί όμως η διερεύνηση της σύνθεσης και του σχεδιασμού του τοπίου και ευρύτερα των θεωρήσεων του τοπίου, εμφανίζεται καθοριστική για να προσεγγίσουμε τη σύνθεση και τον σχεδιασμό γενικά, στην περίοδο που διανύουμε;

Η απάντηση στο προηγούμενο ερώτημα ορίζει το τέταρτο βήμα των προθέσεων διδασκαλίας του μαθήματος. Προφανώς μπορούμε, απαντώντας, να συνδέουμε το τοπίο στις μέρες μας με κοινωνικά και πολιτικά αιτήματα, όπως αυτά που αφορούν την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση. Αλλά μπορούμε να το συσχετίσουμε επίσης με τη μετάβαση από την ευκλείδεια γεωμετρία σε άλλα γεωμετρικά πρότυπα, της τοπολογίας για παράδειγμα, όπως και με όρους σύγχρονων μέσων παράστασης και σχεδιασμού, όπως αυτά που αντιστοιχούν στην ηλεκτρονική σχεδίαση.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.2.2	Μετaihμαικές χωρικές εμπειρίες: Οριακότητας της πόλης και της Αρχιτεκτονικής	Τσιαμπάος Κώστας

Διδ.ομάδα:
Νικήτας Σινιόσογλου

Περιγραφή του μαθήματος:

Το μάθημα διερευνά την έννοια της μεταihμακότητας (liminality) και της μεταihμακής εμπειρίας (liminal experience) στη σχέση του υποκειμένου με τον χώρο, από τη μεγάλη κλίμακα της πόλης έως τη μικρή κλίμακα του αρχιτεκτονημένου χώρου στο «κατώφλι» μιας συνεχούς μετάβασης από τη φύση στην τεχνική και από το τυχαία συγκροτημένο στο έντεχνα αρχιτεκτονημένο.

Η μεταihμακότητα, με όρους οριακότητας, έχει απασχολήσει πολλά και διαφορετικά επιστημονικά πεδία, από τα μαθηματικά και τη βιολογία έως την ανθρωπολογία και την ψυχιατρική. Στο προτεινόμενο μάθημα η μεταihμακότητα θα ερευνηθεί μέσα από το πρίσμα δύο διαφορετικών, αλλά διασταυρούμενων, γνωστικών πεδίων τα οποία έχουν και άμεση σχέση με τα ερευνητικά ενδιαφέροντα των διδασκόντων. Το πρώτο πεδίο είναι η φιλοσοφία και η ιστορία των ιδεών και το δεύτερο πεδίο είναι η ιστορία και θεωρία της αρχιτεκτονικής.

Σε ότι αφορά τη φιλοσοφία θα επιχειρηθεί ο προσδιορισμός της μεταihμακότητας ως δυναμικής χωρικής εμπειρίας του μεταβατικού και του ενδιάμεσου, του οικείου και του ξένου, του ημιτελούς και του εφήμερου, του υβριδικού και του αβέβαιου, εντέλει εκείνου που αφομοιώνεται κι εκείνου που παραμένει σε καθεστώς εκκρεμότητας. Το μάθημα σκοπεύει να ενσωματώσει δημιουργικά: α. μια ιστορικοφιλοσοφική αναδρομή στην έννοια της μεταihμακότητας και σε επιλεγμένες εφαρμογές της από τον χώρο των ανθρωπιστικών και των κοινωνικών σπουδών (Arnold Van Gennep, Victor Turner, Georg Simmel, Walter Benjamin), β. τη διερεύνηση της σχέσης της μεταihμακότητας με συγγενείς έννοιες, όπως είναι η ουτοπία, η ετεροτοπία, η παρατοπία και ο «μη τόπος» (non-lieu), γ. ειδικές συζητήσεις για τον δημόσιο χώρο, την αστική περιπλάνηση και τη φευγαλέα πρόσληψη εφήμερων αισθητηριακών δεδομένων (sensibilia). Με αφορμή μεταihμακές εκδοχές του δημόσιου χώρου (αρχαία ή σύγχρονα ερείπια, καταυλισμοί, πάρκα αναψυχής, αεροδρόμια, νεκροταφεία, κ.α.) θα τεθούν ζητήματα που αφορούν την «παρουσία της απουσίας», τη σχέση συνέχειας και ασυνέχειας, την ενσωμάτωση και τον αποκλεισμό, και τη διαλεκτική της απαντοχής και της αποσάθρωσης της ύλης. Θα επιχειρηθεί, επίσης, ένας διάλογος με τη λογοτεχνία, ώστε με αφορμή σημαντικά έργα να συζητηθούν οι απρόβλεπτοι τρόποι που μεταihμακές χωρικές εμπειρίες ενεργοποιούν τη μνήμη και δημιουργούν συνάψεις με την προσωπική και συλλογική ιστορία (π.χ. στον Αούστερλιτς του W.G. Sebald και στον Δούναβη του Claudio Magris).

Σε ό,τι αφορά την ιστορία και θεωρία της αρχιτεκτονικής α. θα συζητηθούν περιπτώσεις αρχιτεκτόνων, αρχιτεκτονικών έργων, αρχιτεκτονικών σχεδίων, κειμένων για την αρχιτεκτονική κ.λπ. τα οποία περιγράφουν οριακές καταστάσεις και εμπειρίες θέτοντας ζητήματα σχετικά με τις καταγωγές, τις δυνατότητες, τους στόχους και το «μετά» της αρχιτεκτονικής ως θεωρίας και πρακτικής, β. θα τεθούν αναστοχαστικά ερωτήματα

γύρω από τον ρόλο και τη συγκρότηση του αρχιτέκτονα ως υποκειμένου που εκφράζει το «πνεύμα» της εποχής του ενώ ταυτόχρονα μετουσιώνει βασιζόμενο στη δική του προσωπική βιογραφία και γ. θα αναζητηθούν τα ίδια τα όρια του αρχιτεκτονικού λόγου με την έννοια ότι θα δοκιμαστεί η «αντοχή» της ιστορίας και θεωρίας της αρχιτεκτονικής ως ερευνητική εστίαση και επιστημονική γραφή η οποία επιθυμεί να απομακρυνθεί από τις τυπικές ακαδημαϊκές οριοθετήσεις και να προσεγγίσει περισσότερο τη δημιουργική γραφή, το ελεύθερο δοκίμιο, την ονειροπόληση, τον συνειρμό. Σκοπός είναι να αναπτύξουν οι φοιτητές και φοιτήτριες πρωτότυπα και σύνθετα εργαλεία ανάλυσης και ερμηνείας της χωρικής εμπειρίας μέσα από μια διεπιστημονική θεώρηση. Σημαντικό ρόλο κατά τη διάρκεια του μαθήματος, και στο πλαίσιο των εργασιών/ασκήσεων, θα έχει η καλλιέργεια αναπαραστατικών μέσων με κεντρικό άξονα τον δόκιμο γραπτό λόγο αλλά και επεκτάσεις στην εικονο-ποιητική λειτουργία του σχεδίου, της φωτογραφίας, του βίντεο κ.ο.κ. Θα επιδιωχθεί τέλος η σύνθεση των δύο αυτών πεδίων τόσο μέσα από την εμβάθυνση σε συγκεκριμένα κείμενα όσο και μέσα από την καταγραφή και ανάλυση συγκεκριμένων «οριακών» κτηριακών ή άλλων μεταιχμιακών κατασκευών και χώρων της πόλης (δρόμοι, πάρκα, εγκαταστάσεις, φυσικά στοιχεία, ερείπια, κ.α.).

Μέσα στο εξάμηνο οι φοιτητές/τριες θα εργαστούν σε τρεις κατευθύνσεις οι οποίες μπορούν να προχωρούν διαδοχικά ή και παράλληλα:

- Α. Θα εμβαθύνουν σε ένα κείμενο της επιλογής τους μέσα από την προτεινόμενη βιβλιογραφία με σκοπό να αναδείξουν την έννοια της μεταιχμιακότητας.
- Β. Θα επισκεφθούν και θα αναλύσουν έναν χώρο εστιάζοντας στην μεταιχμιακή του ταυτότητα.
- Γ. Θα γράψουν ένα πρωτότυπο κείμενο σχετικό με τη μεταιχμιακότητα αξιοποιώντας τις έννοιες και τις γνώσεις που προσφέρει το μάθημα.

Στο πλαίσιο του μαθήματος θα πραγματοποιηθούν επισκέψεις και βόλτες σε περισσότερο ή λιγότερο γνωστές περιοχές της πόλης και θα γίνουν παρουσιάσεις από προσκεκλημένους ομιλητές, εντός ή εκτός της Σχολής.

Τέλος, φιλοδοξία μας είναι να παρουσιαστούν τα αποτελέσματα του μαθήματος στο τέλος του εξαμήνου σε μια μικρή έκθεση που θα γίνει σε έναν χώρο που θα επιλέξουμε κάπου κεντρικά της πόλης.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.2.3	Πλαστική και σύγχρονα επικοινωνιακά μέσα απεικόνισης του χώρου	Γρηγοριάδης Ιωάννης
	Διδ.ομάδα: Γυπαράκης Γεώργιος, Λάσκαρης Νικόλαος Ισιδώρου Ιωάννης	

Περιγραφή του μαθήματος:

Το μάθημα “Πλαστική και σύγχρονα επικοινωνιακά μέσα απεικόνισης του χώρου”, διερευνά την αυτοπροσωπογραφία ως μια αυτοαναφορά που βαθμιαία μέσα από την καλλιτεχνική διαδικασία μεταβαίνει από τον εαυτό στον εξωτερικό κόσμο. Η βαθύτερη κατανόηση της διασύνδεσης του δίπολου εαυτός-κοινωνία, παράγει τη διαλεκτική σχέση ατομικής και συλλογικής ταυτότητας. Οι διαφορετικές εκδοχές του εαυτού, άλλοτε ύλη, πάντοτε πνεύμα, ορίζουν το ετερογενές/κατακερματισμένο κοινωνικό πλαίσιο της αστικής ζωής. Η τέχνη λοιπόν πρέπει να ξαναβρεί το σκοπό της, τον στοχασμό και την κινητοποίηση της κριτικής σκέψης. Να αναστοχαστεί το παρόν σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται κατά βάση από την λήθη του ιστορικού, προκειμένου να παρουσιάσει με τρόπο μοναδικό και εύσχημο τα ρευστά συμπεράσματά του υποκειμένου της.

Η ταυτότητα διαμορφώνεται πάντα μέσω της συσχέτισης μας με τον κόσμο. Όταν η ετερότητα διαμορφώνει κυρίαρχα τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του εγώ, αναδύεται η προβληματική των ορίων μεταξύ του εαυτού και του άλλου όπως και της ύπαρξης της μοναδικής, αυθεντικής ταυτότητας. Υπάρχει ο αυθεντικός εαυτός μας; Εάν ναι· τότε τον γνωρίζουμε; Μήπως ο αιφνιδιασμός της ετερότητας είναι ο μοναδικός τρόπος προσέγγισης του;

Στον απέραντο κόσμο των ιδεών που βιώνουμε καθημερινά, κυρίαρχη είναι αυτή που έχουμε για τον εαυτό μας. Επικεντρωνόμαστε σε αυτόν, ενώ ταυτόχρονα επιδιόμαστε σε μια διαρκή του αναζήτηση για να κατασκευάσουμε μια παρεμφερή του εικόνα, μια προσαρμόσιμη απομίμηση, που υιοθετεί μια ψευδαίσθηση του σημαντικού, ενώ αδιαφορεί συστηματικά για οτιδήποτε συμβαίνει εκτός των συνόρων της. Η διάσταση της κατασκευασμένης εικόνας του εαυτού όλο και μεγαλώνει ενώ εμείς αυτάρεσκα συμμετέχουμε σ’ αυτή τη διαδικασία μεγέθυνσης. Όμως η εστίαση από μόνη της δεν προϋποθέτει την αυτάρεσκεια· είναι μονάχα μια τεχνική για να δεις. Αξιοποιώντας αυτή τη διαδικασία εγγύτητας, προκειμένου να συμπεριλάβει εκείνα που έχουν σημασία, ο εαυτός, μεταμορφώνεται, από πρωταγωνιστής, σε πεδίο έκφρασης νέων ιστοριών, ώστε να ενσωματώσει ότι δεν έχει ακόμα διατυπωθεί. Ο εαυτός γίνεται ένα πεδίο δράσης γεγονότων και έδρασης σκέψεων, ένας λευκός καμβάς πάνω στον οποίο αυτά εγγράφονται και μπορούν να πραγματωθούν. Τότε είναι που κι εκείνος μεταμορφώνεται ουσιαστικά, μέσα από αυτή τη διαδικασία της αμοιβαίας επίδρασης. Τα καινούρια κομμάτια ενώνονται με τα παλιά κατασκευάζοντας νέες εικόνες, καινούριες ιστορίες. Ο προηγούμενος εαυτός αναιρείται μέσα από την αλληλεπίδραση των στοιχείων και ο νέος αναδύεται εντός ενός συνεχούς προτάγματος ανασύνθεσης.

Ο κόσμος χτίζεται από τις εντυπώσεις μας γι’ αυτόν. Όμοια και ο εαυτός, αποτελεί μια σύνθεση εντυπώσεων που εγγράφονται επάνω του, καθιστώντας τον ίδιο μια εντύπωση. Πόσο μας επηρεάζουν και μας

στιγματίζουν οι εντυπώσεις των άλλων; Τι μπορεί να συμβεί, όταν ο εαυτός δεν συσσωρεύει πάνω τους τις δικές του εντυπώσεις αλλά του κόσμου; Όταν αντί να εστιάζει στην γνώμη των άλλων γι' αυτόν γίνεται φορέας απόψεων για κάτι που τον υπερβαίνει;

Ο άνθρωπος-δημιουργός είναι ένας κατεξοχήν ιθαγενής της μνήμης και ταυτόχρονα χρήστης της. Φανερώνεται θεωρώντας τη μνήμη ως την αναστοχαστική διαδικασία, τον τρόπο να σκέφτεσαι ξανά και ξανά. Διαχειρίζεται και παραδίδει τρόπους ερμηνείας και αναδιατυπώσεις του χώρου και του χρόνου, διαιωνίζοντας έτσι το παρόν.

Οι έννοιες της πατρίδας, της καταγωγής, της οικογένειας, της ιδιοκτησίας, είναι έννοιες που μπερδεύουν κυρίαρχους, εξουσιαστικούς συμβολισμούς με προσωπικές μνήμες και οικειοποιήσεις. Έννοιες που όσο τις θέτουμε απέναντι τόσο μας περιλαμβάνουν στα πεδία της προσωπικής μας συγκρότησης, της υποκειμενικής μας εμπειρίας, του τρόπου και του τόπου που μεγαλώσαμε. Εκφράζονται σε σχέσεις που θολώνουν την αντίληψη των μνημονικών δικτύων, την οικειότητα των τοπίων της παιδικής μας ηλικίας. Το μνημονικό δίκτυο είναι η καταγωγή, το καταφύγιο και ταυτόχρονα ο ορίζοντάς μας, αυτά που στοχαζόμαστε εμείς για τον εαυτό μας αλλά και όσα στοχάζονται οι άλλοι σε σχέση με μας. Οι ιστορίες που διηγούμαστε αναφέρονται στον τόπο του προορισμού μας. Μιλάμε εδώ για την πατρίδα ως τον τόπο του προορισμού μας, τον τρόπο μπορεί να μας υποδεχτεί. Τη δύση μας. Το πέρασμα προς τη δύση.

Η δύση είναι μία υπόσχεση.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.2.4	Εργαστήριο βίντεο και ηχητικών περιηγήσεων (Video/Sound walks): Κατασκευές μεταξύ ψηφιακού και φυσικού χώρου	Παππά Νίνα

Περιγραφή του μαθήματος:

Οι βίντεο και οι ηχητικές περιηγήσεις (video walks και sound walks) είναι νέα μέσα περιήγησης που εμφανίστηκαν περίπου τα τελευταία 30 χρόνια. Εικαστικοί καλλιτέχνες οικειοποιήθηκαν σχεδόν άμεσα την χρήση της συγκεκριμένης τεχνολογίας, με αποτέλεσμα σήμερα να υπάρχουν σημαντικά έργα αυτού του είδους, στον χώρο των εικαστικών τεχνών.

Στο μάθημα θα ερευνηθούν οι δυνατότητες και οι μέθοδοι των συγκεκριμένων μέσων ως εργαλεία, που συνδυάζουν διαφορετικές αφηγήσεις ερευνητικών προσεγγίσεων (τέχνη, αρχιτεκτονική, ιστορία, ανθρωπολογία, κτλ), σε μία εν τέλει καλλιτεχνική σύνθεση με πολλαπλά επίπεδα αφηγήσεων. Οι ιδιαίτερες συνθήκες της κίνησης θα επιτρέψουν πειραματισμούς, για την αξιοποίηση του χρόνου και της μετακίνησης του σώματος στον φυσικό χώρο, ως ποιότητες της αφήγησης.

ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η υλοποίηση μίας βίντεο ή ηχητικής περιήγησης (video / sound walk) με θέμα έναν κεντρικό δρόμο της Αθήνας, που θα ορίζεται στην αρχή του εξαμήνου. Οι εργασίες μπορεί να είναι ατομικές ή ομαδικές. Στο τέλος του εξαμήνου θα κατατεθεί μία βίντεο ή ηχητική περιήγηση και ένα τεύχος που θα περιλαμβάνει την τεκμηρίωση της διαδικασίας, την θεωρητική υποστήριξη και την βιβλιογραφική έρευνα.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Το εργαστηριακό μέρος του μαθήματος περιλαμβάνει επιτόπια καταγραφή, ασκήσεις πεδίου, βασικές τεχνικές επεξεργασίας βίντεο και ήχου, καθώς και επεξεργασία των εικαστικών ασκήσεων και των προτάσεων. Η σπουδαστική ομάδα θα εργαστεί με ελεύθερη επιλογή δεδομένων, όπως συνεντεύξεις, αρχειακά βίντεο, ιστορικά κείμενα και φωτογραφίες, σχόλια, αφηγήσεις, ήχους, αυτοσχέδια σενάρια κ.α. Το θεωρητικό μέρος του μαθήματος υποστηρίζει το εργαστηριακό και περιλαμβάνει συζητήσεις και διαλέξεις βάση των ασκήσεων που θα πραγματοποιηθούν από την σπουδαστική ομάδα, αναφορές σε καλλιτέχνες που εργάζονται με βίντεο και ηχητικές περιηγήσεις (Janet Cardiff, η Teri Rueb, η Christina Kubisch, κ. α.) καθώς και εισαγωγή στις δυνατότητες της επαυξημένης πραγματικότητας (augmented reality) και του διευρυμένου κινηματογράφου (expanded cinema).

ΕΥΡΥΤΕΡΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ερευνητικές και πειραματικές μέθοδοι από τον χώρο των εικαστικών τεχνών θα υποστηρίξουν την μελέτη της χωρικής αφήγησης και θα εμπλουτίσουν την αρχιτεκτονική σκέψη με εναλλακτικές πρακτικές.

ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟΙ:

Ζάφος Ξαγοράρης (καθηγητής Ζωγραφικής ΑΣΚΤ), Νίκος Μπουμπάρης (επικ. καθηγητής τμήμα πολιτισμικής τεχνολογίας και επικοινωνίας Πανεπιστημίου Αιγαίου), Νίκος Αρβανίτης (επικ. καθηγητής ΑΣΚΤ), Medea Electronique και ΑΚΟΥΟ (καλλιτεχνικές ομάδες)

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bubaris, Nikos, "Walking with Media a Multimodal Approach", Punctum, 3(1): 27-44, 2017

Gros, Frédéric, «Περπατώντας», Αθήνα, Ποταμός, 2015

Lange, Michiel, de, "Moving Circles: Mobile Media and Playful Identities", Erasmus University, Rotterdam, 2010

Πετροπούλου, Κρίστη, Ραμαντιέ, Τιερί,(επιμ.), «Αστικές γεωγραφίες, Τοπία και καθημερινές διαδρομές», Καπόν, Αθήνα, 2016

Σερτώ, Μισέλ, ντε, «Επινοώντας την καθημερινή πρακτική», Αθήνα, Σμίλη, 2010

Balsom, Erika, "Exhibiting Cinema in Contemporary Art", Amsterdam University Press, Amsterdam, 2013

Schaub, Mirjam, Bornemisza, Thyssen, Janet Cardiff: the Walk Book, Art Contemporary, , Vienna, 2005

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.2.5	Το φανταστικό Μουσείο. Από την ευθραυστότητα της μνήμης στην ανάγκη της μαρτυρίας: Η πόλη της Ελευσίνας ως ανοικτό μουσείο	
	Διδ.ομάδα: Ανδριανόπουλος Τηλέμαχος, Σταυρακάκης Μανώλης	Ξένου Ευανθία
	Υποστήριξη Μαθήματος Σπύρος Γιωτάκης Γιάννης Τουρνικιώτης Ντορέτ Παναγιωτοπούλου Αντώνης Τουλούμης	

Περιγραφή του μαθήματος:

Μετατοπίσεις στο χώρο και τον χρόνο στην Ελευσίνα: Γεωγραφία /Τοπογραφία /Χωρικές / χρονικές, ιστορικές /μυθολογικές καταβολές. (Ο πλάνητας (Flaneur): I travel in order to get to know my geography).
/////Το προφίλ της Ελευσίνας. Η επιλογή της πόλεως της Ελευσίνας προκαλεί συνειρμούς ιστορικούς, συμβολικούς καθώς και ερμηνείες ως προς την έκταση των παραμέτρων που συνιστούν το συγκεκριμένο τόπο, είναι εδώ το σημείο που μπορούμε να αναρωτηθούμε γιατί η Ελευσίνα σήμερα. Είναι ο τόπος που φέρει μια διπλή ταυτότητα ως το σημαντικότερο ιερό του αρχαίου κόσμου, ενώ συγχρόνως αποτέλεσε την βιομηχανική περιοχή του νεότερου ελληνικού κράτους με την σταδιακή προσέλευση ενός εσωτερικού μεταναστευτικού πληθυσμού. Ως εκ τούτου μια πόλη διαφορετικότητας.(Κρόνος, Ελαιουργείο, Τιτάν) Μέσα από παραθέματα επίσης των ιστορικών μυθικών πηγών του αχανούς εύρους που παρέχει η φυσική (εικ. τοπία λόφοι), ιστορική, ανθρωπολογική, μυθική υπόσταση της πόλης της Ελευσίνας δύνανται να εμφανίζονται ή να απηχούνται τα πολιτισμικά της συστατικά ως πηγή ιστορικής γνώσης. Σκοπός είναι η επανασυγκρότησή της εκ νέου με βάση την πολιτισμική και πολιτιστική της παραγωγή, θεωρούμε ότι η ίδια η πόλη αποτελεί ένα ανοικτό μουσείο.

/////Η Αρχαία Ελευσίνα-Το Ιερό-Τα Ελευσίνια Μυστήρια. Ποιά είναι τα στοιχεία που ορίζουν την πόλη της Ελευσίνας; Εκκινούμενοι από την Αρχαία Ελευσίνα-Το Ιερό-Τα Ελευσίνια Μυστήρια, θα διαπιστώναμε ότι στο τέλος της αρχαϊκής περιόδου VI στο περιθώριο της επίσημης λατρείας του Άστεως, δημιουργήθηκε ένα ρεύμα θρησκευτικό το οποίο προκάλεσε θεωρήσεις νέες στο πεπρωμένο της ανθρωπίνης ύπαρξης και στην σχέση με το θείο. Ακριβώς εδώ βρισκόμαστε την καρδιά ενός θέματος όπως αυτό του ιερού το οποίο αγνοήθηκε ως ανείκον σε μια μη ορθολογική σφαίρα ,αναγόμενο απλά σε στερεότυπα ενατενιστικά. Στην ουσία η καταγωγή της πόλης ως κατ' εξοχήν πολιτικός χώρος, είναι άμεσα συνδεδεμένη με την θεμελίωση του ιερού χώρου ,το πολιτικό στοιχείο αφορά την διαφορά και την σύγκρουση του συλλογικού φαινομένου. Τελικά μέσα στην κατηγορία του ιερού, η έννοια απέκτησε την πιο δυναμική της εκδήλωση. Συνεπώς η μελέτη της ιερότητας αποτελεί έναν τρόπο ιχνηλάτησης των λανθανουσών συνθηκών που ακόμη και σήμερα καθιστούν την απόδοση του άστεως στο πολιτικό σώμα, η πόλη είναι ενδιάμεσος χώρος των πολλών, καθώς το ιερό αποτελούσε ένα ασφαλές σημείο συνάντησης διαφορετικών ατόμων και ομάδων. Διακρινόταν ωστόσο από μια ανοικτή προστατευμένη περιοχή, και αποτελούσε στην ουσία τόπο συνύπαρξης. Η εμπειρία του ιερού δεν μένει ποτέ ατομική και μόνο εσωτερική, αποτελεί μια μορφή συλλογική

δια μέσου των μύθων και των τελετουργιών.

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ _ ΔΙΑΛΕΞΕΩΝ

//// Το προφίλ της Ελευσίνας

//// Το Θραύσμα

//// Η Αρχαία Ελευσίνα_Το Ιερό_Τα Ελευσίνια Μυστήρια_Οι Ουτοπίες της Ελευσίνας

//// Η πόλη της Ελευσίνας_Ο Τόπος

//// Άσκηση 1η_Άτλας Μνημοσύνη, Abu Warburg

//// Το Φανταστικό Μουσείο

//// Το Μουσείο

//// Πausανίου Ελλάδος Περιήγησης_Μνημονικά σχήματα στην περιγραφή της Ιεράς Οδού

//// Άσκηση 2η_La Jetée, Chris Marker

//// Το Ελληνικό ζήτημα

//// Περιήγηση στην Ελευσίνα

//// Piranesi / Campo Marzio_Αρχιπέλαγος_Ετεροτοπίες

//// Walter Benjamin_Μονόδρομος

//// Τελική εργασία

////**Άσκηση 1η:** Θα δοθούν πινακίδες από το έργο του A. Warburg "Άτλας Μνημοσύνη" ο οποίος προσπάθησε μέσω του μοντάζ να προσεγγίσει μια ιστορία τέχνης εν κινήσει. Αυτή η προσέγγιση άνοιξε και πολλαπλασίασε τα αντικείμενα ανάλυσης, προκάλεσε νέους δρόμους ερμηνειών, απαιτήσεις για νέες μεθόδους. Το γεγονός ότι πρόκειται για τεχνική που εκκινεί παράλληλα με την δημιουργία του κινηματογράφου, είναι και ο λόγος που στην δεύτερη άσκηση θα δοθεί το φιλμ των Alain Resnais και Chris Marker, και στην τρίτη το φιλμ La jetée του Chris Marker. ////**Άσκηση 2η:** Παρατηρήσεις στο φιλμ La jetée. Στην ουσία πρόκειται για την επιβίωση των εικόνων, την ζωή των εικόνων γεγονός καθόλου δεδομένο. Απαιτεί μια παρέμβαση της οποίας σκοπός είναι να προβεί κανείς σε μια αναλυτική προσπάθεια (εμπειρία) συνδυαστική προκαλώντας μεταβαλλόμενους συσχετισμούς μέσα στην ιστορία που συνεχώς ανανεώνονται: πρόκειται για ένα είδος εφεύρεσης - συναρμολόγησης που δημιουργεί μια νέα εικόνα της γνώσης και θα οδηγήσει στην αναζήτηση γεωγραφικών, εθνολογικών και ιστορικών αναζητήσεων. La jetée δεν είναι απλά μία δυσδιάστατη ακίνητη εικόνα μέσα σε έναν τρισδιάστατο κινούμενο χωροχρόνο (πραγματικότητα), ούτε είναι ένα ακίνητο fragment μέσα σε ένα μοντάζ κινούμενων εικόνων (σινεμά). Υπάρχει αντίθετα μία τριπλή συνύπαρξη. Η φωτογραφία είναι της ίδιας χωροχρονικής τάξης που είναι και η πραγματικότητα εντός του έργου · η φωτογραφία είναι θέμα στο σενάριο · η φωτογραφία είναι εκτός της συμβολικής τάξης του έργου, είναι η πραγματική τάξη που επιτρέπει να φτιαχτεί το έργο και μαζί η αναπαράσταση της ανθρώπινης μνημονικής ικανότητας (φανταστική τάξη). ////**Άσκηση 3η – Τελική Εργασία:** Ζητούμενο είναι η δημιουργία χωρικών κατασκευών στην πόλη της Ελευσίνας οι οποίες θα λειτουργούν ως ενδιάμεσοι τόποι, ενσωματώνοντας το χρονικό και χωρικό βάθος της. Στοιχεία που θα εγκαινιάζουν νέες νοητικές συνδέσεις από το ατομικό στο συλλογικό βίωμα, από τον αρχαίο στον βιομηχανικό και σύγχρονο χαρακτήρα της. Τελικά μέσα από τις πολλαπλές μεθοδολογίες (ανάδυσης της ενδιαμεσότητας) θα πρέπει να εντείνεται και να εκτείνεται το σημασιολογικό βάθος των νοητικών και φυσικών σημείων, τα οποία θα φέρουν στο φως λανθάνουσες ταυτότητες της πόλης και θα οργανώσουν νέες συνδέσεις και δίκτυα εντός της. Η μετάδοση κάθε πολιτισμικής περιόδου αποτελεί το κεντρικό στοιχείο σε αυτό εγχείρημα διάσωσης της μνήμης το οποίο είναι μια πολιτική διδακτική πράξη υψίστης σημασίας. Όχι μόνο γιατί ο πολιτισμός διαθέτει αφ' εαυτού τη δύναμη να αλλάζει τα δεδομένα, αλλά διότι η ιστορική μνήμη επηρεάζει καθοριστικά τη συλλογική πολιτική βούληση για αλλαγή, για την ακρίβεια, είναι η μόνη πηγή τροφής της. Καθώς η συνειδητή κατηγορία της ιστορικής γνώσης βρίσκεται θαμμένη μέσα στον πολιτισμό που διασώζεται, και παραμένει αθέατη.

Εκτεταμένη βιβλιογραφία δίδεται με την έναρξη του μαθήματος.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
A.2.6	Πείσμονες χώροι. Για την κατοίκηση, τις αναπαραστάσεις και τις επιτελεστικές πρακτικές.	Σταυρίδης Σταύρος

Διδ.ομάδα:

Ερνεστίνια Καρυστιναίου Ευθυμιάτου, Ειρήνη Κουμπάρουλη,
Βέρα Ξηρόπητα, Κάλλια Φυσαράκη, Αιμιλία Χρονοπούλου, Δημήτρης Λουπέτης,
Φοίβος Ντε Μπρίτο – Καραγιωργας, Σέργιος Στριγκλόγιαννης

Περιγραφή του μαθήματος:

Τι σημαίνει κατοικώ τον δημόσιο χώρο; Με ποιους τρόπους η οικειοποίηση χώρων της πόλης μπορεί να έχει χειραφετητικά χαρακτηριστικά; Ποια η σχέση του παιχνιδιού και της θεατρικότητας με την εκ νέου διαπραγμάτευση υφιστάμενων χωρικών συσχετισμών και την ανάδυση κατωφλιακών χώρων; Πώς εκτοπίζεται ή ανακτάται το άγριο σε αστικές και περιαστικές επικράτειες; Ποιος ο ρόλος της αναπαραστάσης στη διαμόρφωση συγκρουσιακών πρακτικών και χωρικών ταυτοτήτων; Τι δυνατότητες μας προσφέρει η εικόνα για τη συγκρότηση μορφών κατοίκησης της συλλογικής μνήμης;

Στο πλαίσιο διεξαγωγής του κύκλου συναντήσεων, θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε αυτά τα ερωτήματα όχι ως προβλήματα που χρήζουν σαφούς απάντησης, αλλά ως έναυσμα για συζήτηση. Στόχος των συναντήσεων είναι τόσο το να συμβάλλουν στον διάλογο γύρω από τις πρακτικές παραγωγής και μετασχηματισμού του χώρου, όσο και να λειτουργήσουν ως πεδίο πειραματισμού για την ανάδυση χώρων αμφισβήτησης στο ακαδημαϊκό περιβάλλον, χώρων μεταιχμιακών και υπό συνεχή κατασκευή, χώρων που δεν προκαθορίζονται, που αντιστέκονται πεισματάρικα, πυροδοτώντας εναλλακτικά σενάρια μοιράσματος.

Κατάλογος προτεινόμενων διαλέξεων - εργαστηρίων.

Παρακάτω παρουσιάζεται ο ενδεικτικός κατάλογος των διαλέξεων και οι εισηγήτριες/ες, ενώ είναι υπό συζήτηση και ένα πλαίσιο παρεμβάσεων με την επιθυμία να φιλοξενηθούν και άτομα που εργάζονται στην έρευνα, πέρα από την συλλογικότητα.

1. We are (not) alone: Προσεγγίσεις της έρευνας ως συλλογική και συμμετοχική

διαδικασία. Παρουσίαση της ομάδας και του κύκλου συναντήσεων.

Συλλογικό

2. Η φωτογραφία ως πεδίο συνάντησης στη συνθήκη της εξαίρεσης:

“Παρακολουθώντας” εικόνες τεκμήρια από τα στρατόπεδα εξορίας της Γυάρου και του Τρίκερι.

Ερνεστίνια Καρυστιναίου – Ευθυμιάτου

3. Το γεγονός της φωτογράφισης στην κατοίκηση της πόλης: Προσωπική φωτογράφιση και πολιτικές της αναπαραστάσης από το κίνημα των κατειλημμένων πλατειών.

Κάλλια Φυσαράκη

4. Χειραφετητικές πράξεις αφήγησης στο πλαίσιο αστικών συγκρούσεων. Ocupé Estelita:

Recife, Κλεμμένη πόλη. Αναμετρήσεις κοινωνικών αναπαραστάσεων επάνω στο σώμα

της πόλης του Recife στη Βραζιλία.

Φοίβος Ντε Μπρίτο – Καράγιωργας

5. “Black Lives Matter”, Κατοικώντας την εξέγερση: οι συλλογικές εξεγερσιακές δράσεις ως χωρικότητες του αξιοβίωτου της μαύρης ζωής. Το παράδειγμα του Φέργκιουσον, 2014, ΗΠΑ.

Βέρα Ξηρόπητα

6. Θεατρικότητα και κατοίκηση: Επιτελεστικές πρακτικές της εκφραστικής συμπεριφοράς. Παραδείγματα τελέσεων του κατωφλιού σε προβιομηχανικές κοινότητες στη χερσόνησο του Αίμου.

Ειρήνη Κουμπαρούλη

7. Εργαστήριο _ “Κλέφτες και Αστυνόμοι”: το παιχνίδι ως πεδίο συνάντησης και ανάκτησης της πόλης. (τόπος διεξαγωγής: προαύλιο Σχολής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ)

Συλλογικό

8. Γίνεσθαι-ντόπιος / Γίνεσθαι-ξένος: (προ)οπτικές κατοίκησης του τοπικού στο κέντρο ης Αθήνας.

Δημήτρης Λουπέτης

9. Διαδρομές μύησης ως μορφές αποκάλυψης και κατοίκησης των άγριων χώρων. Ένα караβάνι για την Βόρεια Εύβοια.

Αιμιλία Χρονοπούλου

10. Εργαστήριο _ Un-tour with a savage: Διαδρομές αποκάλυψης και συλλογές αφηγήσεων για την πόλη. (Τόπος διεξαγωγής: Εξάρχεια)

Συλλογικό

11. Συμμετοχή, κοινός χώρος και κοινή μνήμη: Ερευνώντας την διαλεκτική σχέση μεταξύ αστικών κοινών, συμμετοχής και κοινής μνήμης.

Σέργιος Στριγκλόγιαννης

12. Αντί επιλόγου – Στρογγυλό τραπέζι αναζήτησης προοπτικής και διοργάνωση μιας συλλογικής γιορτής για το κλείσιμο του εργαστηρίου. (Τόπος διεξαγωγής: ΕΜΠ)

Συλλογικό

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.1.0	Θεμελιώνοντας τη Συνθετική Διαδικασία: Προς μια Μεθοδολογία του Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού	

Διδ.ομάδα:

Αγγελής Γεώργιος,
Γιαννούτσου Βασιλική,
Γκικαπέπας Βασίλειος,
Κουτσουμπός Λεωνίδα
Παπαβασιλείου Μαθαίος
Τσιράκη Σοφία

**Γκανιάτσας
Βασίλειος**

Περιγραφή του μαθήματος:

Στο 1ο εξάμηνο θα επιχειρηθεί η επισκόπηση και κριτική θεώρηση του πεδίου θεωριών και θεωρήσεων του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού με στόχο την εντοπισμό και την ανάδειξη της γνωσιακής ιδιαιτερότητας της αρχιτεκτονικής σύνθεσης ως κεντρικού φαινομένου της αρχιτεκτονικής πράξης και της δημιουργίας των αρχιτεκτονικών έργων.

Εισαγωγικά μαθήματα / Β. Γκανιάτσας

Στο 1ο εξάμηνο, το μάθημα θα επιχειρήσει να χαρτογραφήσει τις θεωρίες και θεωρήσεις της αρχιτεκτονικής ως θεωρίες του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού και να ανιχνεύσει στα έργα των αρχιτεκτόνων τις εκφρασμένες και λανθάνουσες θεωρητικές αρχές που το καθοδηγούν ως αρχική πρόθεση-πρότασης δημιουργίας, ως πλαίσιο ελέγχου των σταδίων επεξεργασίας, ως πλαίσιο αναστοχασμού κατά την δημιουργία του αρχιτεκτονικού έργου και τελικά ως πλαίσιο αξιολόγησής του.

Οι ιδέες είναι μέσα στα πράγματα / Μαθαίος Παπαβασιλείου

Η εισήγηση εκκινεί από την εργασία των B. Hillier, J. Hanson και H. Graham «Ideas are in things: an application of the space syntax method to discovering house genotypes» που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό Environment and Planning B. (1987, volume 14, pages 363-385) Αναπτύσσεται το θεωρητικό πλαίσιο που επιτρέπει την διαμόρφωση του ρόλου της συντακτικής προσέγγισης στην Αρχιτεκτονική σύνθεση μέσα από την συστηματική ανάλυση παραδειγμάτων. Η Συντακτική Θεωρία του Χώρου διερευνά τη σχέση μεταξύ των χωρικών διαμορφώσεων και της ανθρώπινης συμπεριφοράς στο δομημένο περιβάλλον τεκμηριώνοντας ότι τα διακριτικά χαρακτηριστικά των κοινωνιών ενσωματώνονται μέσα στα χωρικά συστήματα και η γνώση τους μεταφέρεται μέσω του ίδιου του χώρου και μέσω της οργάνωσης των χώρων. Στον αστικό σχεδιασμό και την αρχιτεκτονική, η κλασική πλέον ρήση του Hillier «οι ιδέες είναι μέσα στα πράγματα» υπογραμμίζει τη σημασία της εξέτασης των χωρικών και φυσικών πτυχών ενός δομημένου περιβάλλοντος όταν σχεδιάζονται μέρη που είναι λειτουργικά, ουσιαστικά και ευνοϊκά για τις επιθυμητές δραστηριότητες και συμπεριφορές. Τονίζει ότι ο φυσικός κόσμος δεν είναι παθητικός αλλά συνεισφέρει ενεργά στις γνωστικές μας διαδικασίες και στις κοινωνικές μας αλληλεπιδράσεις.

Η «Αρχή» στην Αρχιτεκτονική και η Ανάγκη / Γιώργος Αγγελής

Στην εισήγηση θα αναφερθώ στην καθοριστική σημασία της ανάγκης για την αρχιτεκτονική. Θα επιχειρήσω να αναδείξω την ανάγκη ως αναπόδραστη σχέση του ανθρώπου με την (υλική;) πραγματικότητα και ως έννοια, η οποία προσδιορίζει το ανθρωποκεντρικό νόημα της αρχιτεκτονικής, και της αποδίδει τα ειδοποιά γνωρίσματα της και τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της ως τέχνη κι επιστήμη.

Ακόμη, σε αυτό το πλαίσιο θα αναφερθώ τη σχέση της ανάγκης με το κοινωνικό περιεχόμενο της αρχιτεκτονικής στην πιο πρόσφατη περίοδο (20 ος αιώνας) και σήμερα.

Αρχέτυπα / Βασίλης Γκικαπέπας

Υπάρχει ένα εγγενές χωρικό πρότυπο, ως προαποφασισμένη αφαιρετική δομή, που να επηρεάζει εκ των προτέρων τη συνθετική διαδικασία και να νοηματοδοτεί το χώρο πολύ πριν τη μορφική του διατύπωση; Προϋπάρχει ως νοητικός σχηματισμός, που φέρει - ως γενετικός κώδικας - συγκεκριμένες αρχές σχεδιασμού; Ποιος είναι ο χαρακτήρας και η προέλευση αυτού του χωρικού μοντέλου - “σχηματισμού” - και ποια η συμβολή του στην παραγωγή και επεξεργασία χωρικών εννοιών; Επιχειρείται μια εμβάθυνση μέσα από τη διερεύνηση χαρακτηριστικών χωρικών προτύπων, ως “παραδειγματικές δομές”, ως τρόποι κατανόησης πολιτισμικών πρακτικών, μεθόδων, πεποιθήσεων οι οποίες και επηρέασαν διδακτικές μεθοδολογίες.

Περί της Αρχής : Για το Σημείο Εκκίνησης και τον Κανόνα στην Συνθετική Διαδικασία / Σοφία Τσιράκη

Από που εκκινεί, με ποιο τρόπο παραμένει συνεκτική και πως οδηγεί προς κάποιο στόχο η συνθετική διαδικασία; Υπάρχει «σημείο εκκίνησης» που συμπυκνώνει την επιθυμία του δημιουργού να φτιάξει κάτι; Με ποιον τρόπο ο δημιουργός σχετίζεται με την έννοια της «Αρχής»; Μπορεί αυτή να λειτουργήσει ως η κινητήρια δύναμη της δημιουργίας, να ορίζει ένα πλαίσιο αξιών, να αποτελέσει τον «γεννήτορα άξονα» της συνθετικής διαδικασίας; Η σύντομη αυτή εισήγηση θα επιχειρήσει την αποσαφήνιση του αμφίσημου όρου της «Αρχής», αλλά και την σχέση της με την έννοια της κεντρικής ιδέας, στην οποία και θα αναφερθώ με αφορμή θεωρίες του χώρου αλλά και διδακτικές προσεγγίσεις σημαντικών δασκάλων της αρχιτεκτονικής σύνθεσης. Αποτελεί αυτή εντέλει την απαρχή, τον συνεκτικό ιστό της συνθετικής διαδικασίας αλλά και τον τελικό στόχο που υλοποιεί την αρχική επιθυμία και οραματική πρόθεση του δημιουργού, ακόμη και στην σημερινή ψηφιακή συνθήκη της τεχνητής νοημοσύνης;

Η Αρχή ως Προκατάληψη και ως Διάταξη / Λεωνίδας Κουτσομπός

Η έννοια της αρχής στην αρχιτεκτονική παρουσιάζεται με δυο διακριτούς τρόπους: Η πρώτη αφορά την έναρξη της συνθετικής διαδικασίας ως το σημείο αφετηρίας ή εκκίνησης. Από που ξεκινά κανείς; Συχνά μάλιστα το στάδιο αυτό έχει περιγραφεί ως εξαιρετικά άβολο, καθώς πολλοί νιώθουν το φόβο του λευκού χαρτιού (horror vacui). Ξεκινά κανείς από την ανάλυση; Υπάρχει καθαρή ανάλυση χωρίς συνθετικό πρόσημο; Ο τόπος δεν αποτελεί από μόνος του ένα προϋπάρχον πεδίο ή μήπως τα βιώματα, οι προσλαμβάνουσες οι προκαταλήψεις και οι άδηλες επιθυμίες του σχεδιαστή δεν κάνουν από μόνες τους το χαρτί να μην είναι ποτέ τελείως λευκό; Η δεύτερη αφορά την αρχή ως διάταξη, δηλαδή έναν τρόπο οργάνωσης που συγκροτεί ένα συνεκτικό πεδίο σκέψης που νοηματοδοτεί την σχεδιαστική πρόταση καθώς αυτή εξελίσσεται. Διερευνάται το αν η αρχή αυτή τίθεται εξ' αρχής ή βρίσκεται στην πορεία καθώς επίσης αν μπορεί να είναι μόνο μία ή περισσότερες και το αν αυτές έχουν ιεραρχική σχέση μεταξύ τους. Προτείνεται ότι η αρχή ή το σύστημα αρχών αποτελεί ένα λιγότερο ή περισσότερο δεσμευτικό πλαίσιο ελέγχου επιμέρους ιδεών που γεννιούνται στη εξέλιξη της σχεδιαστικής διαδικασίας. Δημιουργούν ελκυστές ή μαγνήτες πουλώνουν το πεδίο σκέψης και δεσμεύουν τις γραμμές πάνω στο χαρτί. Τέλος συζητείται ο ρόλος και η σημασία αντίρροπων ιδεών που έρχονται να αποσταθεροποιήσουν ή να εμπλουτίσουν μια εγκατεστημένη αρχή.

Αναπαραστάσεις του Αοράτου στη Συνθετική Διαδικασία / Λεωνίδας Κουτσομπός

Η έννοια της αναπαράστασης αποτελεί κομβικό στοιχείο εκδίπλωσης της αρχιτεκτονικής σκέψης. Εξετάζεται ιδιαίτερα η σημασία που έχει στα πρώτα στάδια της συνθετικής διαδικασίας όπου αναζητείται η αρχή του σχεδιασμού. Παρουσιάζεται το παράδοξο περιπτώσεων όπου εντελώς αφηρημένες αναπαραστάσεις κατορθώνουν να συμπυκνώσουν με μεγάλη ενάργεια, ένα σύμπλοκο δίκτυο προθέσεων και επιθυμιών. Η αναπαράσταση γίνεται όχημα της αρχιτεκτονικής σκέψης όχι μόνο διότι επιτρέπει την εξωτερικευση, απόκρυφον διεργασιών του νου, ούτε διότι αποτελεί καθρέφτη ανατροφοδότησης της σκέψης. Η σημασία της κυρίως έγκειται στην συγκρότηση της σκέψης που συμβαίνει κατά τη δημιουργία των αναπαραστάσεων. Την στιγμιαία και αμφίδρομη σχέση σκέψης και πράξης που εκδηλώνεται κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού και επιτρέπει την εξέλιξή του. Επιτρέπει έτσι σε μια πρόταση που βρίσκεται 'στα χαρτιά', να κατασκευάζεται ξανά και ξανά μέχρι την τελική της υλοποίηση, κάθε στάδιο της οποίας αποτελεί μια παράσταση που ανά-παρίσταται στο θίασο του μυαλού μας.

Η ψηφιακή αναπαράσταση και το διάγραμμα. Προδιαγράφοντας Συνθετικές Ευρετικές Προσεγγίσεις. / Ματθαίος Παπαβασιλείου

Νέες κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες εισάγουν την ανάγκη για ανάλυση απόδοσης και βελτιστοποίησης της αρχιτεκτονικής μορφής. Κατά συνέπεια ο σχεδιασμός αγκαλιάζει ολοένα και περισσότερο μεθόδους και προσεγγίσεις από άλλους τομείς, συγκεκριμένα τη βιολογία, τα μαθηματικά, τη μηχανική, τη φυσική και, συχνότερα, την επιστήμη των υπολογιστών, εμπλουτίζοντας τόσο τη σχεδιαστική πρακτική όσο και τη θεωρία. Οι ψηφιακές αναπαραστάσεις ρεαλιστικής προσομοίωσης της προτεινόμενης μορφής και η διαγραμματική απεικόνιση δεδομένων και πληροφοριών με σκοπό την ευκολότερη κατανόηση και ανάλυση αυτών διευκολύνουν την ερμηνεία και συμβάλλουν στην εξέλιξη της συνθετικής διαδικασίας εγκαθιστώντας ένα σύστημα συστηματικών δοκιμών διερεύνησης της τελικής μορφής.

Ως παραδειγματική εισαγωγή, εξετάζεται το BIM, το οποίο αναπτύχθηκε για να ξεπεράσει τους περιορισμούς των τεχνικών σχεδίων 2D, και ενσωματώνει πρόσθετες διαστάσεις για τη βελτίωση του συντονισμού μεταξύ τις διάφορες ειδικότητες. Η τελική ενσωμάτωση στον ολικό σχεδιασμό BIM εργαλείων οπτικού προγραμματισμού με εξαρτήματα που δεν απαιτούν ιδιαίτερες γνώσεις προγραμματισμού (Rhino Grasshopper / Dynamo Revit) δίνει την μέγιστη δυνατότητα διερευνήσεων της αρχιτεκτονικής μορφής.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

Με βάση το έργο ή τα έργα ενός/μίας αρχιτέκτονα της επιλογής σας, η εργασία θα επιχειρήσει να ανασύρει, να αρθρώσει και να διατυπώσει τις θεωρητικές αρχές που το καθορίζουν και το χαρακτηρίζουν, σε σχέση με τις δηλωμένες προθέσεις του δημιουργού του και, κυρίως, με την προσωπική κριτική προσέγγιση.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.1.1	Εμβάθυνση στον αλγοριθμικό σχεδιασμό. Κοινωνικο – τεχνικά μέσα	Κωτσόπουλος Σωτήριος
	Διδ.ομάδα: Fotini Christia Σταμάτης Χατζησταμάτης Ιάσων Φόουντεν Χαράλαμπος Λουϊζίδης	

Περιγραφή του μαθήματος:

1. Περιγραφή περιεχομένου – Διδακτικοί στόχοι

Το μάθημα εμβαθύνει στην ερευνητική παράδοση των υπολογιστικών/αλγοριθμικών προσεγγίσεων του σχεδιασμού. Αναπτύσσει ένα πλαίσιο για την κατανόηση του ρόλου των υπολογιστικών μεθόδων στις αντιληπτικές και αναπαραστατικές διαδικασίες της Αρχιτεκτονικής. Θα διδαχθούν οι θεωρητικές αρχές και η πρακτική χρήση σύγχρονων μέσων αποτύπωσης και τεκμηρίωσης, επίγειων και εναερίων, καθώς και των σχετικών λογισμικών ψηφιακής επεξεργασίας. Οι σπουδαστές θα αποτυπώσουν/τεκμηριώσουν την Βαρβάκειο Αγοράς της Αθήνας με επίγεια και εναέρια μέσα (drones) και θα δημιουργήσουν μια πλήρη σειρά τρισδιάστατων διοραμάτων και δισδιάστατων αρχιτεκτονικών σχεδίων. Με τον τρόπο αυτό θα διδαχθούν τις αρχές της φωτογραμμετρίας και των νέων ψηφιακών μέσων αποτύπωσης επίγειων και εναερίων, και της επεξεργασίας ψηφιακών διοραμάτων. Επίσης θα διερευνήσουν την σχέση των νέων μέσων με την αντίληψη, αναπαράσταση και κατανόηση του αρχιτεκτονικού χώρου, και θα συζητήσουν την συνεισφορά των νέων τεχνολογιών στην αποτύπωση μεμονωμένων κτιρίων και συνόλων και τον αντίκτυπο τους στην καταγραφή και την εμπειρία του πολιτιστικού έργου.

Το μάθημα γίνεται σε συνεργασία με το Massachusetts Institute of Technology και τον Δήμο Αθηναίων. Στο επόμενο (Εαρινό) εξάμηνο του μαθήματος οι φοιτητές θα συνεχίσουν την επεξεργασία του ψηφιακού υλικού για την παραγωγή διοραμάτων Virtual Reality (VR).

2. Μορφή Μαθήματος

Το μάθημα περιλαμβάνει εβδομαδιαίες διαλέξεις, συζητήσεις, εργαστήριο και εργασίες πεδίου. Στις διαλέξεις και το εργαστήριο του μαθήματος που γίνονται κάθε Δευτέρα, ώρα 15:30 -18:30 παρέχεται θεωρητικό υπόβαθρο για τις βασικές αρχές της φωτογραμμετρίας και συζητούνται οι χρήσεις της στην αποτύπωση με ψηφιακά μέσα. Οι σπουδαστές θα εργάζονται σε ομάδες. Θα αποκτήσουν γνώση σε δυο θέματα: Πως οργανώνεται η αποτύπωση ενός ιστορικού κτηρίου με νέα τεχνολογικά μέσα; Και πως εκτελείται πρακτικά ο σχεδιασμός, η διαδικασία λήψης δεδομένων και η επεξεργασία τους σε εμπορικό λογισμικό;

Η διδασκαλία εξελίσσεται σε τέσσερα (4) στάδια:

1. Κατανόηση της αρχής και των βασικών στοιχείων φωτογραμμετρικής αποτύπωσης
2. Γνωριμία με συγκεκριμένη εμπορική ψηφιακή εφαρμογή
3. Κατανόηση των αρχών της εναέριας φωτογράφισης και των πτητικών μέσων (drones)
4. Παραγωγή ολοκληρωμένου έργου αποτύπωσης
 - a. Σχεδιασμός
 - b. Εκτέλεση

c. Αξιολόγηση

Στις εργασίες πεδίου θα γίνονται για επτά Κυριακές ώρα 10:00 - 13:00 στην Βαρβάκειο Αγορά της Αθήνας. Εκεί οι σπουδαστές θα εξοικειωθούν με τη λήψη επίγειων και εναέριων φωτογραφιών καταλλήλων για επεξεργασία με φωτογραμμετρικές μεθόδους. Στο εργαστήριο κάθε Δευτέρα θα γίνεται διόρθωση και συζήτηση πάνω στην επεξεργασία του οπτικού υλικού σε εμπορικό λογισμικό. Έτσι οι σπουδαστές θα μάθουν μέσω της πράξης και της δοκιμής, καταρχήν να δημιουργούν τρισδιάστατα μοντέλα από φωτογραφίες για αντικείμενα μικρής κλίμακας και σταδιακά να λαμβάνουν φωτογραφίες να τις επεξεργάζονται και να δημιουργούν τρισδιάστατα μοντέλα ολόκληρων κτιρίων ή κτιριακών συνόλων.

3. Προαπαιτούμενα

Δεν υπάρχει κανένα προαπαιτούμενο. Δεν απαιτείται προηγούμενη εξοικείωση στον προγραμματισμό ή την χρήση λογισμικών. Σπουδαστές με ενδιαφέρον σε οποιοδήποτε τομέα του Αρχιτεκτονικού και Πολεοδομικού Σχεδιασμού, της Μορφολογίας, των Αποκαταστάσεων, της Ιστορίας Θεωρίας, της Αρχιτεκτονικής Φωτογραφίας και γενικότερα των τεχνικών Αρχιτεκτονικής Αναπαράστασης και Τεκμηρίωσης με σημερινά ψηφιακά μέσα, είναι ευπρόσδεκτοι.

4.Υποχρεώσεις Μαθήματος

Απαιτείται η παράδοση τριών (3) εβδομαδιαίων ασκήσεων και υλοποίηση / παρουσίαση μιας τελικής εργασίας. Οι τρεις εβδομαδιαίες ασκήσεις είναι ατομικές και περιορισμένης κλίμακας. Θα παραδοθούν και θα συζητηθούν στο μάθημα. Η εκπόνηση της τελικής εργασίας θα γίνει κατά ομάδες. Η παρουσίαση της τελικής εργασίας θα πραγματοποιηθεί από την κάθε σπουδαστική ομάδα εργασίας την καθορισμένη ημέρα τελικής παράδοσης του μαθήματος και η ομάδα θα βαθμολογηθεί για την ποιότητα της τελικής αποτύπωσης.

Απαιτείται συμμετοχή όλων των σπουδαστών σε όλες τις δραστηριότητες του μαθήματος διαλέξεις, συζητήσεις, εργαστήρια, εργασίες πεδίου, τελική εργασία αποτύπωσης:

Εβδομαδιαία ατομική παρουσία και συμμετοχή	20%
3 σύντομες ατομικές ασκήσεις πεδίου	30%
1 τελική εργασία αποτύπωσης (ομάδες)	50%

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.1.2	Πραγματικά, Φαντασιακά και Κρυφά Αστικά Τοπία	
	Διδ.ομάδα: Λάββα Σταυρούλα Όλγα Ιωάννου	Μάρδα Νέλλη

Περιγραφή του μαθήματος:

Το μάθημα επιχειρεί τη χαρτογράφηση των αστικών φαινομένων με σκοπό τη δημιουργία αστικών επεμβάσεων. Οι σπουδαστές συλλέγουν μέσω των χαρτογραφήσεων πολλές και διαφορετικής φύσης πληροφορίες για τον τόπο επέμβασης, στη συνέχεια τις ερμηνεύουν και τέλος, συγκροτούν προτάσεις γι αυτόν. Οι πολλαπλές αναγνώσεις παρέχουν το υπόβαθρο γνώσης για τη συγκρότηση πιθανών στρατηγικών επεμβάσεων που ολοκληρώνονται στην περιοχή μελέτης, αλλά και την ολοκληρώνουν.

Το μάθημα διασυνδέει τα αισθητηριακά και νοητικά δεδομένα των χαρτογραφήσεων. Σε αυτό το πλαίσιο, κάθε προσπάθεια επέμβασης στο αστικό τοπίο αποτελεί μια υποκειμενική ιεράρχηση των διαφορετικών αναγνώσεων. Η γνώση παράγεται μέσα από την ερμηνεία των δεδομένων που συλλέγουν οι σπουδαστές: κανένα αποτέλεσμα δεν είναι αντικειμενικό, αλλά προκύπτει πάντα ως μια υποκειμενική έκφραση της δυναμικής ισορροπίας μεταξύ των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών δικτύων.

Το μάθημα διαρθρώνεται σε δύο φάσεις και σε τρία διακριτά περιβάλλοντα επικοινωνίας. Στην τάξη -στη προγραμματισμένη μέρα και ώρα-, στην περιοχή μελέτης και τέλος, στο διαδίκτυο καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
Β.1.3	Ζητήματα Αστικού Χώρου και Κατοικίας: Σχεδιαστικοί μετασχηματισμοί της Αθηναϊκής Πολυκατοικίας	Παπαβασιλείου Ματθαίος, Καρβουντζή Κωνσταντίνα
Διδ.ομάδα: Γυφτόπουλος Σταύρος, Ησαΐας Δημήτρης, Ξάνθη Θεώνη		

Περιγραφή του μαθήματος:

Μετά την απελευθέρωση και τον εμφύλιο η οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας, σε αντίθεση με τις περισσότερες χώρες της Ευρώπης, βασίστηκε σε μεγάλο βαθμό στην ενίσχυση της οικοδομικής δραστηριότητας που προωθήθηκε από εκείνη την εποχή μέχρι και τις παραμονές της κρίσης που βιώνουμε σήμερα. Η επιλογή αυτή αφ' ενός έδωσε την λύση στις ανάγκες στέγασης που ήταν ιδιαίτερα ασφυκτικές στην Αθήνα και τα άλλα αστικά κέντρα στις αρχές της δεκαετίας του '50 και αφ' ετέρου καθόρισε σε μεγάλο βαθμό τη Νεοελληνική Αρχιτεκτονική

Η οικονομική και κοινωνική κρίση μετά το 2008 και η αντανάκλασή της στον αστικό χώρο καθορίζει νέες προτεραιότητες για τις αρχιτεκτονικές αναζητήσεις των ημερών μας. Ο κυρίαρχος τρόπος παραγωγής της κατοικίας στην Ελλάδα καταρρέει μαζί με την κτηματαγορά, παράλληλα με την αύξηση της ανεργίας και τη μείωση των εισοδημάτων, τη φορολόγηση των ακινήτων και την αδυναμία τραπεζικής χρηματοδότησης δημιουργώντας ένα νέο ασφυκτικό στεγαστικό πρόβλημα.

Για να γίνουν κατανοητά τα χαρακτηριστικά του τρόπου παραγωγής της κατοικίας στην Ελλάδα και να διερευνηθούν πιθανές δυνατότητες παρέμβασης θα επιχειρηθεί στα πλαίσια του μαθήματος:

Η εξέταση του μοντέλου κατοίκησης κατά τον 20ο αιώνα στη χώρα μας, με αναδρομή στο θεσμικό πλαίσιο, εξέταση της κρατικής πολιτικής παρεμβάσεων και την ανάπτυξη της αυτοστέγασης.

Η έρευνα για τους παράγοντες που επέδρασαν στη διαμόρφωση του τύπου της αστικής πολυκατοικίας. Θα επιχειρηθεί η ανάλυση της εξέλιξής της, ιδιαίτερα κατά την μεταπολεμική περίοδο με έμφαση στην παρουσίαση του συστήματος της αντιπαροχής και της επίδρασής του στην ανάπτυξη της "αρχιτεκτονικής" της πολυκατοικίας.

Η παρουσίαση των οικονομικών παραμέτρων της οικοδομικής δραστηριότητας που επηρέασαν τις μεθόδους κατασκευής και επέδρασαν καθοριστικά στην διαμόρφωση της αστικής πολυκατοικίας.

Η παρουσίαση και ανάλυση χαρακτηριστικών παραδειγμάτων της περιόδου κατά την οποία θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην συγκρότηση μεθοδολογίας ανάλυσης του κτιριακού τύπου με στόχο την εμβάθυνση στην τυπολογία της πολυκατοικίας.

Εκτός από τις διαλέξεις των διδασκόντων στα πλαίσια του μαθήματος θα δοθούν διαλέξεις προσκεκλημένων ομιλητών που διαδραμάτισαν κεντρικό ρόλο στην ανάπτυξη του μοντέλου της μεταπολεμικής πολυκατοικίας.

Η Σχεδιαστική εργασία θα αφορά στην ανάλυση και τον μετασχηματισμό επιλεγμένου κτιρίου ή κτιρίων της περιόδου. Στόχος της συνθετικής άσκησης είναι η ανάδειξη εναλλακτικών μορφών και τύπων νέων σύνθετων δομών αστικής κατοίκησης που θα απαντούν στο επίκαιρο ερώτημα: ποιας μορφής κατοικία είναι επιθυμητή σήμερα και σε ποιο οικιστικό περιβάλλον επιζητείται η χωροθέτησή της; Πώς μετασχηματίζεται και μετεξελίσσεται η Αθηναϊκή Αστική πολυκατοικία ;

Στόχος τέλος της συνθετικής άσκησης είναι η ανάδειξη εναλλακτικών μορφών και τύπων νέων σύνθετων δομών αστικής κατοίκησης που θα απαντούν στο επίκαιρο ερώτημα: ποιας μορφής κατοικία είναι επιθυμητή σήμερα και σε ποιο οικιστικό περιβάλλον επιζητείται η χωροθέτησή της.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ARENDDT HANNAH, *The Human Condition*, University of Chicago Press, Chicago, 1958
- BURGEL G., Αθήνα, η ανάπτυξη μιας μεσογειακής πρωτεύουσας, Εξάντας, Αθήνα 1976.
- BURGEL G. (επιμ.), *Η νεοελληνική πόλη*, Εξάντας, Αθήνα 1989.
- ΒΡΥΧΕΑ ANNA. Κατοίκηση και κατοικία. Διερευνώντας τα όρια της αρχιτεκτονικής. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, 2003
- ΕΛΕΦΑΝΤΗΣ Γ. ΑΓΓΕΛΟΣ, Η επαγγελία της αδύνατης επανάστασης. Κ.Κ.Ε. και αστισμός στον μεσοπόλεμο, Θεμέλιο, Αθήνα 1999.
- ΓΙΑΚΟΥΜΑΚΑΤΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, *Ιστορία της ελληνικής αρχιτεκτονικής*, Νεφέλη Αθήνα 2003.
- ΓΚΙΖΕΛΗ Β., Κοινωνικοί μετασχηματισμοί και προέλευση της κοινωνικής κατοικίας στην Ελλάδα (1920-1930), Αθήνα 1984.
- ΚΑΖΕΡΟΣ ΝΙΚΟΣ, ΛΕΦΑΣ ΠΑΥΛΟΣ (επιμ.) Χωρίς όρια : Οι αχανείς εκτάσεις των αθηναϊκών προαστίων Αθήνα : Futura, 2003.
- ΚΑΥΚΟΥΛΑ ΚΙΚΗ, *Ελληνική Πολεοδομία 1828-1940, Σημειώσεις για το μάθημα Ιστορία της Πόλης και της Πολεοδομίας, Τμήμα Αρχιτεκτόνων ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη 2002.*
- ΛΕΟΝΤΙΔΟΥ ΛΙΛΑ, *Πόλεις της σιωπής Εργατικός εποικισμός της Αθήνας και του Πειραιά, 1909-1940. Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, Αθήνα, 2001.*
- ΜΑΛΟΥΤΑΣ ΘΑΝΟΣ. Αθήνα, κατοικία, οικογένεια [ανάλυση των μεταπολεμικών πρακτικών στέγασης], Εξάντας, Αθήνα 1990.
- ΜΑΡΜΑΡΑΣ Β. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ. Η Αστική πολυκατοικία της μεσοπολεμικής Αθήνας. Η αρχή της εντατικής εκμεταλλεύσης του αστικού εδάφους. ΕΤΒΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ, Αθήνα 1991.
- ΜΑΡΜΑΡΑΣ Β. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ. Σχεδιασμός και οικιστικός χώρος. Θεωρητικές προσεγγίσεις και οφεις της ελληνικής αστικής γεωγραφίας, ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, Αθήνα 2002.
- BASTEIA, ELENI. *The creation of Modern Athens. Planning the myth*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000.
- ΜΠΑΣΤΕΙΑ ΕΛΕΝΗ, Αθήνα 1834-1896: Νεοκλασική πολεοδομία και ελληνική εθνική συνείδηση, Libro, Αθήνα 2008.
- ΜΠΙΡΗΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ, Αστική Πολυκατοικία δημ. Τεχνικά Χρονικά, Αθήνα ΤΕΕ, no. 11, 01/06/1932, 563-571.
- ΣΑΡΗΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, ΑΘΗΝΑ 1830-2000 ΕΞΕΛΙΞΗ - ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ - ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ, Συμμετρία, Αθήνα 2000.
- ΤΣΟΥΚΑΛΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, Κράτος κοινωνία εργασία στη μεταπολεμική Ελλάδα. Θεμέλιο, Αθήνα 1987.
- ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΙΔΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Διελεύσεις. Κείμενα για την αρχιτεκτονική και τη μεταπόλη. METAPOLIS PRESS, Αθήνα, 2005.
- HARVEY DAVID, *Spaces of Capital, Towards a Critical Geography*, Routledge, New York 2001.
- ΦΑΤΟΥΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, (επιμ.), *Μελέτες για την κατοικία στην Ελλάδα, Επίκεντρο*, 1980
- FRAMPTON, KENNETH. "Towards a Critical Regionalism: Six Points for an Architecture of Resistance". in *The Anti-Aesthetic: Essays on Postmodern Culture*, edited by Hal Foster. Seattle: Bay Press, 1983
- WODITSCH RICHARD. PLURAL - Private And Public Spaces Of The Polykatoikia In Athens. Διδακτορική διατριβή, Technische Universitat Berlin, 1999. (<http://opus4.kobv.de/opus4-tuberlin/frontdoor/index/index/docId/2211>)

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.2.0	Θεμελιώνοντας τη Συνθετική Διαδικασία: Προς μια Μεθοδολογία του Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού Ανάλυση του τόπου, Συντακτικά Συνθετικά Εργαλεία και Κριτικές	Γκανιάτσας Βασίλειος
	Διδ.ομάδα: Αγγελής Γεώργιος, Γιαννούτσου Βασιλική, Γκικαπέππας Βασίλειος, Κουτσουμπός Λεωνίδα Παπαβασιλείου Ματθαίος Τσιράκη Σοφία	

Περιγραφή του μαθήματος:

Το 2ο εξάμηνο αφορά, για κάθε φοιτητή και κάθε φοιτήτρια ξεχωριστά, την προσωπική πρόσληψη και οικειοποίηση των υφιστάμενων θεωριών, στην κριτική θεώρηση και τον συσχετισμό με τις προσωπικές απόψεις για την αρχιτεκτονική σύνθεση. Με βάση την κριτική θεώρηση των θεωριών του σχεδιασμού στα μαθήματα και τις εργασίες του 1ου Εξαμήνου, στο 2ο εξάμηνο ζητείται η άρθρωση και διατύπωση του προσωπικού πλαισίου θεώρησης των σπουδαστών και σπουδαστριών, όπως αυτό τεκμηριώνεται από το συνθετικό τους έργο με την χρήση κειμένου, σκίτσων, μακέτας ή και πρότυπου συνθετικού έργου που να συμπυκνώνει την προσωπική μέθοδο σύνθεσης.»

Παράδειγμα μεθόδου συγκρότησης των θεωριών σχεδιασμού / Β. Γκανιάτσας

Στο εισαγωγικό μάθημα θα παρουσιαστεί, ως δείγμα γραφής μεθόδου προσέγγισης στην αρχιτεκτονική σύνθεση, η προσωπική θεώρηση του διδάσκοντα, όπως τεκμηριώνεται από το αρχιτεκτονικό, ερευνητικό και διδακτικό του έργο.

Συγκεκριμένα, θα παρουσιαστεί η θεώρηση της αρχιτεκτονικής δημιουργίας ως οντογένεση του αρχιτεκτονικού έργου με τη μέθοδο της φαινομενολογίας και την προσέγγιση της Φιλοσοφικής Ερμηνευτικής, τόσο της ελληνικής αρχαιότητας (Αριστοτέλης, Πλάτωνα) όσο και του φιλοσοφικού λόγου του 20 ου αιώνα στις θεωρητικές κατασκευές των E. Husserl, M. Heidegger, H.G. Gadamer και Paul Ricoeur. Μέσα από το συγκεκριμένο παράδειγμα συγκρότησης και χρήσης της συγκεκριμένης θεώρησης, θα καταδειχθεί ο ευρύτερος ρόλος και ο βαθμός συμβολής της φιλοσοφίας στη θεωρία του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού.

Εισαγωγή στα εργαλεία της συντακτικής θεωρίας του χώρου (Space syntax) / Ματθαίος Παπαβασιλείου.

Η συντακτική θεωρία του χώρου αναπτύχθηκε τη δεκαετία του 1970 από τους καθηγητές Bill Hillier και Julienne Hanson στο University College του Λονδίνου. Στα 50 χρόνια εφαρμογής της η θεωρία απέδειξε την χρησιμότητα της εξασφαλίζοντας την συμβουλευτική συμμετοχή σε πλήθος σχεδιαστικών δράσεων. Το μάθημα θα εξηγήσει τις έννοιες και τους συντακτικούς αλγόριθμους που εξασφαλίζουν την δημιουργία των συντακτικών εργαλείων. Έπειτα θα επιχειρήσει να χαρτογραφήσει λογισμικά ανοικτού κώδικα που είναι διαθέσιμα για ελεύθερη χρήση από ερευνητές εστιάζοντας στις χαρτογραφήσεις που παράγονται από τα λογισμικά και εξηγώντας τις ερμηνείες της σημασίας τους στην συμβουλευτική της συνθετικής διαδικασίας.

Εισαγωγή σε ψηφιακά εργαλεία μορφογενετικού προγραμματισμού / Ματθαίος Παπαβασιλείου.

Θα παρουσιασθεί το θεωρητικό πλαίσιο για την ανίχνευση φαινοτυπικών εκδοχών των μορφών και θα εισαχθεί η διαδικασία ανίχνευσης μορφών μέσω AI καθώς και προγραμματισμένα τροποποιητικά σενάρια μορφών αναπτυγμένα στα λογισμικά Blender και Rhino/Grasshopper.

Εισαγωγή σε ψηφιακά εργαλεία Βιοκλιματικού σχεδιασμού / Ματθαίος Παπαβασιλείου.

Οι σημαντικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής δημιουργούν την αναγκαιότητα της ανάπτυξης υγιών και ανθεκτικότερων κτιρίων και πόλεων και ως εκ τούτου καθίσταται επιτακτική συνθήκη η εξειδικευμένη συμβουλευτική μέσω προσομοιώσεων στον σχεδιασμό. Θα παρουσιασθούν λογισμικά τα οποία, χρησιμοποιώντας προηγμένους αριθμητικούς αλγόριθμους για την ακριβή προσομοίωση πολύπλοκων αλληλεπιδράσεων, επιτρέπουν τη λεπτομερή ανάλυση των μικροκλιματικών συνθηκών εντός των αστικών περιοχών, ειδικά όσον αφορά τη θέρμανση και ψύξη των κτιρίων και την ανθρώπινη θερμική άνεση. Θα παρουσιασθούν τα λογισμικά: 1) ENVI-met, που έχει σχεδιαστεί για προσομοίωση μικροκλίμακας με τυπική οριζόντια ανάλυση από 0,5 έως 5 m και τυπικό χρονικό πλαίσιο 24 έως 48 ωρών με χρονικό βήμα 10 δευτερολέπτων. 2) Τα ανοικτά λογισμικά Ladybug Tools και Dragonfly που είναι ένα σύνολο προσθέτων για το Rhino/Grasshopper. Τα λογισμικά προγραμματισμού επιτρέπουν επίσης την ανάλυση βιοκλιματικών παραγόντων αρχιτεκτονικού σχεδιασμού σε σχέση με τον ηλιασμό, την ενέργεια, την κλιματική ανάλυση και άλλες περιβαλλοντικές πτυχές του σχεδιασμού.

**Μεθοδολογικές προσεγγίσεις στην αρχιτεκτονική σύνθεση / Αγγελής Γεώργιος, Γιαννούτσου Βασιλική,
Γκικαπέπας Βασίλειος,
Κουτσουμπός Λεωνίδας, Τσιράκη Σοφία**

ΕΡΓΑΣΙΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

Με βάση την κριτική θεώρηση των θεωριών του σχεδιασμού στα μαθήματα και τις εργασίες του Χειμερινού Εξαμήνου, στο 2 ο εξάμηνο ζητείται η άρθρωση και διατύπωση του προσωπικού πλαισίου θεώρησης των σπουδαστών και σπουδαστριών, όπως αυτό τεκμηριώνεται από το συνθετικό τους έργο με την χρήση κειμένου, σκίτσων, μακέτας ή και πρότυπου συνθετικού έργου που να συμπυκνώνει την προσωπική μέθοδο σύνθεσης.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.2.1	Ερευνητικές προσεγγίσεις ανάταξης κτιρίων της μεταπολεμικής Αθηναϊκής Αστικής Αρχιτεκτονικής	Καρβουντζή Κωνσταντίνα, Γυφτόπουλος Σταύρος

Διδ.ομάδα:
Ησαΐας Δημήτρης,
Ξάνθη Θεώνη
Παπαβασιλείου Ματθαίος

Περιγραφή του μαθήματος:

Τα υφιστάμενα κτιριακά κελύφη στο κέντρο της πρωτεύουσας, που ανήκουν κυρίως στις δεκαετίες 1950 - 1980, ορίζουν τον κυρίαρχο κτιριακό τύπο της «αθηναϊκής αστικής πολυκατοικίας». Ο τύπος αυτός αντανάκλα τα κοινωνικά πρότυπα της κάθε περιόδου και ως αποτέλεσμα μιας συγκεκριμένης διαδικασίας παραγωγής ορίζει την ελάχιστη μονάδα του οικοδομικού τετραγώνου που συγκροτεί τον αθηναϊκό αστικό ιστό.

Η σημερινή πραγματικότητα στην Αθήνα, ύστερα από μια δεκαετία συνεχόμενης ύφεσης, είναι ιδιαίτερα σύνθετη. Την οικονομική κρίση και τα μνημόνια ακολούθησε μια ιδιάζουσα ανάπτυξη, που συνδέεται με την ραγδαία αύξηση του τουρισμού, και έχει ως συνέπεια την μαζική μετατροπή πολυώροφων κτιρίων του κέντρου σε Airbnb και ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις πάσης φύσεως. Τα ισόγεια των πολυκατοικιών με εμπορική χρήση, για πολλές δεκαετίες, διαμόρφωσαν παραγωγικά δίκτυα εξειδικευμένου εμπορίου σε πολλές περιοχές του κέντρου, καθορίζοντας την ταυτότητα τους. Σήμερα, μετά την άνοδο του αστικού τουρισμού, οι παραδοσιακές αυτές εμπορικές χρήσεις δίνουν την θέση τους σε καταστήματα εστίασης, αναψυχής και κάθε είδους βραχυχρόνιας οικονομικής δραστηριότητας, οδηγώντας την μετάλλαξη του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού ολόκληρων περιοχών.

Ταυτόχρονα, παραμένει ένας μεγάλος αριθμός από κενά κτιριακά κελύφη, που ενδεχομένως δεν κρίθηκε ακόμη συμφέρουσα η μετατροπή τους σε τουριστικές εγκαταστάσεις, ή που η ιδιοκτησία τους είναι ιδιαίτερα διαιρεμένη. Από την άλλη, καθώς εντείνονται οι ανάγκες για στέγη στο κέντρο της πόλης διαφορετικών κοινωνικών ομάδων, αναδύεται ως σημαντικό επίκαιρο το ζήτημα της επανάχρησης των χιλιάδων κτιρίων που συγκροτούν την Αθηναϊκή Αστική Αρχιτεκτονική. Η διατήρηση και η ποιοτική ανάταξη του υπάρχοντος κτιριακού αποθέματος των περασμένων δεκαετιών είναι επιβεβλημένη για μια σειρά από λόγους, συμπεριλαμβανομένου της κατοχυρωμένης δόμησης που είναι πολλαπλάσια της σημερινής επιτρεπόμενης.

Στόχος της συνθετικής άσκησης είναι η ανάδειξη νέων εναλλακτικών σύνθετων κτιριακών δομών και χωρικών οργανώσεων, που θα απαντούν σε μια σειρά από ερωτήματα:

- Ποιες είναι οι χρήσεις που σήμερα αναδύονται ως πλέον απαραίτητες απέναντι στην άκρατη τουριστικοποίηση;

- Η ένταξη στον ευρύτερο αστικό ιστό είναι ζήτημα επεξεργασίας της μορφής ή αποκτάται μέσω της πολυπλοκότητας και της χωρικής πολλαπλότητας;
- Ενισχύεται η ταυτότητα, και η ιστορική και κοινωνική συνέχεια με την επανάχρηση;
- Ποιες σχεδιαστικές προσεγγίσεις και εργαλεία είναι κατάλληλα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων, ως αποτέλεσμα των παρατυπιών, ατελειών και ελλείψεων πάνω στις οποίες εδράστηκε η ανάπτυξη της Αθηναϊκής Αστικής Αρχιτεκτονικής;
- Η ανακατασκευή των κτιρίων με σύγχρονες οικοδομικές πρακτικές πως συνεργάζεται με την παραδοσιακή οικοδομική κουλτούρα που επικρατεί μέχρι σήμερα;
- Ποιες δομές και υλικά είναι κατάλληλα για να διατηρηθούν ανοιχτές οι διεργασίες, ώστε τα μελλοντικά κτίρια και τα απόβλητα των κατασκευών να μπορούν (και πάλι) να ανω-κυκλωθούν και να επαναχρησιμοποιηθούν;
- Τέλος πώς μπορούν κοινωνικές ομάδες που διεκδικούν τα απαξιωμένα κελύφη να εμπλακούν στις διαδικασίες σχεδιασμού;
- Ποιους ρόλους πρέπει να διαδραματίσουν οι αρχιτέκτονες;

Εκτός από τις διαλέξεις των διδασκόντων και ειδικών συνεργατών άλλων επιστημονικών πεδίων, στα πλαίσια του μαθήματος θα δοθούν διαλέξεις προσκεκλημένων ομιλητών που διαδραμάτισαν κεντρικό ρόλο στην ανάπτυξη του μοντέλου της μεταπολεμικής πολυκατοικίας.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.2.2	Η 'Αρχή' και η 'Αν – αρχία' της Αρχιτεκτονικής: Παιγνιώδεις διαδικασίες σχεδιασμού	Κουτσουμπός Λεωνίδας

Διδ.ομάδα:
Παπαστεργίου Χρίστος

Περιγραφή του μαθήματος:

Aldo Van Eyck (1966) Sonsbeek Pavilion, Διερεύνηση Εναλλακτικών Σχεδιασμών
<https://hicarquitectura.com/wp-content/uploads/2015/09/18altrespropostes.jpg>

Η αρχιτεκτονική έχει βεβαιότητες όσο και αμφιβολίες, αρχές και αν-αρχίες. Το μάθημα εκκινεί θεωρώντας εξίσου σημαντικά και τα δυο στοιχεία, τα οποία είναι συστατικά για τη συγκρότηση της σκέψης, της διαδικασίας του σχεδιασμού και του τελικού αποτελέσματος.

Η συνθετική διαδικασία έχει ως στόχο την διαμόρφωση μιας σταθερότητας, μιας ιδέας, μιας αρχής, παρόλα αυτά, ως διαδικασία, εμπεριέχει στοιχεία, παραμέτρους και γεγονότα τα οποία ανατρέπουν, αποσταθεροποιούν και ανακατευθύνουν την διαδικασία λειτουργώντας με έναν 'αν-αρχικό' τρόπο, ανατρέποντας δηλαδή τη βεβαιότητα της αρχής. Μάλιστα ενδιαφέρον έχει ότι, συνήθως, τα στάδια από τα οποία περνά κανείς μέχρι να φτάσει σε αυτή την αρχή, αλλά και οι παράμετροι που παρεκκλίνουν την πορεία προς μια αρχή αποκρύπτονται από το τελικό αποτέλεσμα, με στόχο η διαδικασία να εμφανίζεται ως γραμμική και συνεπής.

Το μάθημα εστιάζει στην διερεύνηση της συνθετικής διαδικασίας τόσο ως προς τις θεωρητικές της προκείμενες, όσο και μέσω της αποτύπωσης και ερμηνείας της διαδικασίας του σχεδιασμού. Αναγνωρίζεται έτσι η συνθετική διαδικασία τόσο ως μια συγκροτημένη αρχή οργάνωσης, όσο και ως 'αναρχική' ανατροπή με παιγνιώδη χαρακτηριστικά. Στόχος λοιπόν του μαθήματος είναι η κατανόηση των συνιστωσών δομικών στοιχείων της σύνθεσης, οι σταθερές της μεθοδολογίας, όσο και τα στοιχεία που ανατρέπουν, εκτρέπουν ή θέτουν εν αμφιβόλω τις βεβαιότητες της διαδικασίας.

Κατά την διάρκεια του εξαμήνου θα πραγματοποιούνται εισηγήσεις από τους διδάσκοντες, αλλά και από προσκεκλημένους ομιλητές, οι οποίες θα θέτουν σε συζήτηση κάθε φορά μια διαφορετική μεθοδολογία σχεδιασμού άμεσα η έμμεσα σχετική με θέματα δημοσίου χώρου, παιχνιδιού, ενδιάμεσων καταστάσεων, αστικού χώρου κλπ. Τις εισηγήσεις αυτές θα ακολουθούν συζητήσεις εμβάθυνσης, όπου θα μελετώνται οι βεβαιότητες και οι αβεβαιότητες του σχεδιασμού: Ποιες είναι οι συνθήκες του εκάστοτε σχεδιασμού, ποιες είναι οι συνθήκες που διαμορφώνουν βεβαιότητες, ποιες συνθήκες, γεγονότα άνθρωποι προκαλούν αβεβαιότητες; Είναι η συνθετική διαδικασία γραμμική η όχι; Είναι μια διαδικασία 'καθαρή' η 'ακάθαρτη', είναι 'τέλεια' όπως την παρουσιάζουμε οι αρχιτέκτονες προκειμένου να πείσουμε για το έργο, η 'ατελής'; Μπορούμε να ενσωματώσουμε δημιουργικά τις παρεκκλίσεις, τις 'αναποδιές' της διαδικασίας; Ποιοι εξωγενείς παράγοντες παρεισφύουν στην διαδικασία; Πως την 'λερώνουν' δημιουργικά; Ποιόν ρόλο μπορούν να έχουν άλλες πειθαρχίες σκέψης (επιστήμες, τέχνες) στη συγκρότηση της αρχής ή της δημιουργικής 'αποδιοργάνωσης' του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού;

Το θέμα: Παιγνιώδεις διαδικασίες σχεδιασμού

Ως πεδίο διερεύνησης της διαδικασίας του σχεδιασμού θα χρησιμοποιηθεί ένα συνθετικό θέμα το οποίο την ακαδημαϊκή χρονιά 2023-2024 θα έχει να κάνει με παιγνιώδεις συνθήκες του αστικού χώρου. Οι φοιτητές τόσο ατομικά όσο και συλλογικά θα διερευνήσουν συνθετικά ένα ρεαλιστικό θέμα (χώρο, πρόγραμμα, χρήστες), σε συγκεκριμένη χωρική συνθήκη με απώτερο σκοπό την πραγματοποίησή του στον χώρο. Στόχος του μαθήματος δεν θα είναι τόσο το τελικό σχεδιαστικό αποτέλεσμα, όσο η λεπτομερής καταγραφή της διαδικασίας του σχεδιασμού του θέματος και η ερμηνεία του, με την χρήση αρχιτεκτονικών μέσων σχεδιασμού (σκίτσα, σχέδια, κολλάζ, σημειωματάρια, μακέτες). Στόχος του μαθήματος είναι τόσο η καταγραφή της διαδικασίας που συγκροτεί την οργανωτική αρχή της πρότασης, όσο και η αποτύπωση και ανάλυση των 'αναρχικών' στιγμών, καταστάσεων και παρεκκλίσεων που με ανατρεπτικό τρόπο έρχονται να την αμφισβητήσουν.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.2.3	Πρωτοθήμενες εφαρμογές στον αλγοριθμικό σχεδιασμό	Κωτσόπουλος Σωτήριος
Διδ.ομάδα: Fotini Christia Χαράλαμπος Λουιζίδης		

Περιγραφή του μαθήματος:

1. Περιγραφή περιεχομένου – Διδακτικοί στόχοι

Το Εαρινό εξάμηνο οι σπουδαστές θα επεκτείνουν την γνώση τους πάνω στις εφαρμογές των περιγραφών που παράγονται με ψηφιακά μέσα αποτύπωσης και τη φωτογραμμετρική τεκμηρίωση. Οι σπουδαστές θα χρησιμοποιήσουν το οπτικό υλικό που θα προκύψει από την αποτύπωση της Βαρβακείου Αγοράς για να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον εμβύθισης (immersive environment). Συγκεκριμένα, κατά την επεξεργασία του ψηφιακού υλικού θα διδαχθούν την χρήση κατάλληλου λογισμικού που θα τους επιτρέψει την παραγωγή διοραμάτων Εικονικής Πραγματικότητας (VR, AR). Αφού δημιουργήσουν και περιηγηθούν στον Εικονικό Χώρο της Βαρβακείου Αγοράς θα συζητήσουν την εμπειρία της Εικονικής Πραγματικότητας και των χώρων μετασύνδεσης (metaverse) καθώς και την επίδραση που έχουν οι περιγραφές αυτές στην καταγραφή και την εμπειρία του αρχιτεκτονικού χώρου και του πολιτιστικού έργου. Έμφαση δίνεται στην συστηματική εξέταση των τρόπων με τους οποίους συνδυάζονται οι περιγραφές Εικονικής Πραγματικότητας (VR, AR) και οι χώροι μετασύνδεσης (metaverse) και πως επηρεάζουν την υφολογική ανάλυση μεμονωμένων υπαρκτών αρχιτεκτονικών έργων ή συνόλων.

Το μάθημα γίνεται σε συνεργασία με το Massachusetts Institute of Technology και τον Δήμο Αθηναίων.

2. Μορφή Μαθήματος

Το μάθημα περιλαμβάνει εβδομαδιαίες διαλέξεις, εργαστήριο και πιθανές εργασίες πεδίου. Εβδομαδιαίες συζητήσεις συγγραμμάτων από την διεθνή επιστημονική βιβλιογραφία πλαισιώνουν και συμπληρώνουν το περιεχόμενο των διαλέξεων και των ασκήσεων, παρέχοντας μια εποικοδομητική επισκόπηση της ιστορίας και της λογικής των εφαρμογών της Εικονικής Πραγματικότητας (VR, AR) και των χώρων μετασύνδεσης και την σχέση τους με την χωρική αντίληψη, την εμπειρία του φυσικού χώρου και της Αρχιτεκτονικής. Οι σπουδαστές θα εργάζονται σε ομάδες. Θα αποκτήσουν γνώση σε δυο θέματα: Πως οργανώνεται η δημιουργία ενός χώρου Εικονικής Πραγματικότητας (VR, AR); Πως εκτελείται πρακτικά ο σχεδιασμός και η επεξεργασία του οπτικού υλικού στα κατάλληλα λογισμικά;

Η διδασκαλία εξελίσσεται σε τέσσερα (4) στάδια:

1. Κατανόηση της αρχής και των βασικών αρχών VR, AR
2. Γνωριμία με συγκεκριμένη ψηφιακή εφαρμογή
3. Κατανόηση των αρχών της απαιτούμενης επεξεργασίας
4. Παραγωγή ολοκληρωμένου μοντέλου
 - a. Σχεδιασμός
 - b. Εκτέλεση

c. Αξιολόγηση

Κάθε Δευτέρα, στο εργαστήριο θα γίνεται διόρθωση και συζήτηση πάνω στην επεξεργασία του οπτικού υλικού με τα κατάλληλα λογισμικά. Έτσι οι σπουδαστές θα μάθουν μέσω της πράξης και της δοκιμής, καταρχήν να δημιουργούν μοντέλα VR ή AR σε μικρή κλίμακα και σταδιακά να επεξεργάζονται και να δημιουργούν μεγαλύτερα μοντέλα κτιρίων ή κτιριακών συνόλων. Εργασίες πεδίου μπορεί να εκτελούνται σε εβδομαδιαία βάση κατόπιν συνεννόησης με τους σπουδαστές αν αυτό είναι τεχνικά αναγκαίο.

3. Προαπαιτούμενα

Το μάθημα είναι συνέχεια του μαθήματος «ΕΜΒΑΘΥΝΣΗ ΣΤΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ» που παραδίδεται το φθινόπωρο. Οι φοιτητές που το έχουν παρακολουθήσει θα έχουν την ευκαιρία να κάνουν προωθημένες εφαρμογές και ενθαρρύνονται να το παρακολουθήσουν. Όμως το μάθημα παραμένει ανοιχτό για όλους. Δεν υπάρχει κανένα προαπαιτούμενο. Δεν απαιτείται προηγούμενη εξοικείωση στον προγραμματισμό ή την χρήση λογισμικών. Σπουδαστές με ενδιαφέρον σε οποιοδήποτε τομέα του Αρχιτεκτονικού και Πολεοδομικού Σχεδιασμού, της Μορφολογίας, των Αποκαταστάσεων, της Ιστορίας Θεωρίας, της Αρχιτεκτονικής Φωτογραφίας και γενικότερα των τεχνικών Αρχιτεκτονικής Αναπαράστασης και Τεκμηρίωσης με σημερινά ψηφιακά μέσα, είναι ευπρόσδεκτοι.

4. Υποχρεώσεις Μαθήματος

Απαιτείται η παράδοση τριών (3) εβδομαδιαίων ασκήσεων και υλοποίηση / παρουσίαση μιας τελικής εργασίας. Οι τρεις εβδομαδιαίες ασκήσεις είναι ατομικές και περιορισμένης κλίμακας. Θα παραδοθούν και θα συζητηθούν στο μάθημα. Η εκπόνηση της τελικής εργασίας θα γίνει κατά ομάδες. Η παρουσίαση της τελικής εργασίας θα πραγματοποιηθεί από την κάθε σπουδαστική ομάδα εργασίας την καθορισμένη ημέρα τελικής παράδοσης του μαθήματος και η ομάδα θα βαθμολογηθεί για την ποιότητα του τελικού μοντέλου.

Απαιτείται συμμετοχή όλων των σπουδαστών σε όλες τις δραστηριότητες του μαθήματος διαλέξεις, συζητήσεις, εργαστήρια, εργασίες πεδίου, τελική εργασία αποτύπωσης:

Εβδομαδιαία ατομική παρουσία και συμμετοχή	20%
3 σύντομες ατομικές ασκήσεις πεδίου	30%
1 τελική εργασία αποτύπωσης (ομάδες)	50%

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.2.5	Κινητική αρχιτεκτονική και διαδραστικά περιβάλλοντα	Παπαβασιλείου Ματθαίος

Διδ.ομάδα:
Γουναρίδης Κωνσταντίνος

Περιγραφή του μαθήματος:

Ο όρος «κινητική αρχιτεκτονική» αναφέρεται στη δυνατότητα που ενσωματώνεται στα κτήρια προκειμένου να επιτρέπουν σε τμήματα τους να κινούνται χωρίς να μειώνεται η συνολική δομική ακεραιότητά τους. Φαινομενικά έρχεται σε αντίθεση με την πεποίθηση ότι η μορφή και η δομή του κτηρίου οφείλει να υποδηλώνει σταθερότητα, ανθεκτικότητα και ακινησία. Στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό παρόλα αυτά, η έννοια της «κίνησης» συχνά χρησιμοποιείται ως αφηρημένη θεωρητική συνθήκη που συνεπάγεται σχέσεις αιτίας και αποτελέσματος και συμβάλλει δημιουργικά στην αρχιτεκτονική σύνθεση. Έννοιες όπως «παραμόρφωση», «παρά-θεση», «υπέρ-θεση», «απουσία», «διαταραχή» και «επανάληψη», χρησιμοποιούνται κατά κόρον προκειμένου να εκφράσουν τη θεωρητική κίνηση και τη χρονική αλλαγή.

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες λόγω της εξέλιξης στους τομείς της μηχανικής, της ηλεκτρονικής και της ρομποτικής υλοποιήθηκαν χωρικά περιβάλλοντα που είναι εφοδιασμένα με δυνατότητες κίνησης που ενισχύουν τις αισθητηριακές ιδιότητες τους και τα καθιστούν ικανά να ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες περιβαλλοντικές συνθήκες.

Το μάθημα θα εξελιχθεί μέσα από εβδομαδιαία θεματικά σεμινάρια, υπό τη μορφή διαλέξεων και παρουσιάσεων οπτικοακουστικού υλικού, στα οποία θα παρουσιάζονται, θα διερευνώνται και θα αξιολογούνται τα σχετικά εννοιολογικά εργαλεία του κινητικού σχεδιασμού. Κεντρική επιδίωξη του μαθήματος είναι να σχεδιασθεί από κάθε φοιτητή-φοιτήτρια μια πειραματική χωρική διάταξη, όπου η κίνηση θα αποτελεί ουσιαστικό μέρος του προγράμματος. Μέσω της χρήσης αισθητήρων (sensors), ενεργοποιητών (actuators) και μικροελεγκτών (micro-controllers), η ελεγχόμενη κίνηση μπορεί να προβλεφθεί, να ενσωματωθεί και να εφαρμοστεί πάνω ή μέσα στα χωρικά περιβάλλοντα.

Η κατασκευή του κινητικού χωρικού μοντέλου θα ενσωματώνει τεχνολογίες ρομποτικής αξιοποιώντας την διάχυση και υποστήριξη των ανοιχτών τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία που παρέχει το διαδίκτυο. Στο μάθημα δίνεται έμφαση στον διεπιστημονικό χαρακτήρα των «κινητικών και διαδραστικών περιβαλλόντων» που ενσωματώνουν στον Αρχιτεκτονικό Σχεδιασμό τουλάχιστον στοιχεία Μηχανικής, Ηλεκτρονικής και Πληροφορικής.

Δέν υπάρχει κάποιο προαπαιτούμενο για να επιλέξει κάποια/ος το μάθημα.

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Σχεδιαστική Άσκηση κινητικής κατασκευής (Τεύχος μεγέθους A3, σε PDF) & Παρουσίαση (Προβολή σε Powerpoint / φωτογραφίες ή video animation της κατασκευής).

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
B.2.6	Συντακτικές Δομές του Ελάχιστου Χώρου	Γκικαπέππας Βασίλειος

Περιγραφή του μαθήματος:

Ποια είναι η σημασία του ελάχιστου χώρου και για ποιο λόγο θα πρέπει να απασχολεί την αρχιτεκτονική σκέψη;

Μια σπουδή για το ελάχιστο δεν είναι η απόρριψη του περιττού, αλλά ο προσδιορισμός του ουσιώδους. Αφορά την πυκνότητα της ιδέας, ως ελάχιστο αποτύπωμα και ως τέτοια αξίζει να διερευνηθεί. Η ελαχιστοποίηση της υλικότητας της κατοικίας, γίνεται η αφορμή για την αναζήτηση του ίδιου του νοήματος της.

Θα διερευνηθούν γενετικοί σχηματισμοί της ελάχιστης κατοικίας εστιάζοντας στο στοιχείο του πρωτογενούς και στοιχειώδους. Ποια συντακτικά στοιχεία συγκροτούν την ελάχιστη δομή και με ποιο βαθμό καθορίζουν την ιδέα του χώρου; Ποιος είναι ο χαρακτήρας και η προέλευση αυτού του στοιχειακού “σχηματισμού” και ποια η συμβολή του στην παραγωγή και επεξεργασία χωρικών εννοιών;

Θα διερευνηθούν διατάξεις του ελάχιστου χώρου, διατυπώνοντας στοιχειακές εκδοχές του ελάσσονος περιγράμματος. Έχει σημασία ο τρόπος που τα πράγματα εξελίσσονται ή αναφέρονται σε αφηρημένες πρωτογενείς χωρικές δομές. Η επιστροφή στις «βασικές αρχές» είναι σίγουρα απαραίτητη για τη συνείδηση της αρχιτεκτονικής και ίσως ακόμη και την επιβίωσή της. Περιγράφουν την εξέλιξη της αρχιτεκτονικής μέσω των «βασικών στοιχείων» της, ορίζοντας καταγωγικά νήματα και χρησιμοποιώντας ό,τι θεωρούμε μείζον με ελάσσονα τρόπο, με συστατικά της τις μοριακές πολλαπλότητες και τις συναρμογές μικρών πραγμάτων. Αυτές οι διατάξεις ορίζουν και πολιτισμικές πρακτικές, δηλώνοντας τη θέση για το συλλογικό ακόμη και υλικό χαρακτήρα της αρχιτεκτονικής πράξης.

Ο τρόπος συναρμογής και διασύνδεσης έχει νόημα, προσδιορίζοντας τις σχέσεις των χώρων από το βαθμό διαπερατότητας των ορίων. Μια κυτταρική αλληλουχία ή μια κυριαρχία της ροικότητας, προσδιορίζει το χαρακτήρα του χώρου και την αντίληψη για το κατοικείν. Η έννοια του ορίου τίθεται ως συνθετικό μέσο για να διατυπωθεί ο χαρακτήρας του σχηματισμού, ως αρχιτεκτονική πρόθεση. Το όριο είναι άμεσα εξαρτημένο με το ρηματικό ενέργημα του ορισμού, ως πράξη τοπολογικής διάκρισης, διαίρεσης ή συνένωσης.

Παράλληλα, ο προβληματισμός της αναγκαιότητας των κοινωνιών να περιορίσουν τα κατοικήσιμα όρια, ορίζοντας ένα *existenminimum*, ανάλογο των σημερινών αποκλεισμών ή συμπεριλήψεων, αποτελεί πράξη που θα τύχει κριτικής θεώρησης, τόσο ως θεωρητική στάση όσο και ως συλλογική συμπεριφορά.

Το απόφθεγμα “less is more” καθόρισε μια θεωρητική στάση και θέση υπέρ ενός αφαιρετικού σχεδιασμού, αλλά και μια ηθική και αισθητική αξία μιας οικονομίας των μέσων στην αρχιτεκτονική, έναντι οποιουδήποτε περιττού στοιχείου. Η αναζήτηση της ουσίας του κατοικείν, ως μια πορεία προς το “λιγότερο”, θέτει το ερώτημα της διαχρονικής ισχύος της ρήσης, αλλά και του χαρακτήρα του πνευματικού της περιεχομένου. Έννοια συγγενής με πράξεις σύγχρονου “ασκητισμού” που θεωρείται ως η ιδεολογική και ηθική πηγή της ιδέας της λιτότητας. Αποτυπώνεται ως αναγκαιότητα, η αναζήτηση μιας αυθεντικότητας σχετική με το ελάχιστο ίχνος, είτε μέσω διαφορετικών τύπων ενδαιτημάτων, είτε ως επιστροφή στη φύση, είτε αμφισβητώντας το πρότυπο της αστικής διαβίωσης και τις κανονιστικές συνθήκες άνεσης, που αυτό υιοθετεί.

Ωστόσο κίνδυνο αποτελεί η “αισθητικοποίηση” του ασκητισμού και η αγωγή του σε εικονοποιημένο πρότυπο, μεταθέτοντας την αναζήτηση σε στυλ, σε *minimal design*, αποτελώντας θεματική κριτικής θεώρησης.

Οι συντακτικές δομές του ελάχιστου χώρου, ορίζονται ως ένα ερευνητικό πεδίο, ανοιχτό σε θεωρητικές ερμηνείες και ικανό να αποτυπώσει σχεδιαστικά, αναλυτικές εκδοχές νοηματοδοτημένων προτύπων.

ΚΩΔΙΚΟΣ	Τίτλος μαθήματος	Συντονιστής
Β.2.7	Μεθοδολογικές και σχεδιαστικές προσεγγίσεις - Δημόσιο Κτίριο	Γιαννούτσου Βασιλική

Περιγραφή του μαθήματος:

Το μάθημα επιχειρεί τη διερεύνηση ζητημάτων που αφορούν στο νόημα, τη σημασία και το ρόλο του Δημόσιου Κτιρίου και του Δημόσιου Χώρου σε σχέση με την πολλαπλή λειτουργία τους και ειδικά την κοινωνική-συλλογική τους διάσταση, μέσα στην ιστορική διαδρομή στον χώρο και τον χρόνο.

Με ποιες διεργασίες παράγεται το δημόσιο αρχιτεκτονικό έργο; Ποια είναι η σημασία των ανοιχτών αρχιτεκτονικών διαγωνισμών; Ποιος ο ρόλος του συμμετοχικού σχεδιασμού ή των αυτόνομων, αυθόρμητων ενεργειών από ομάδες πολιτών και κοινωνικών φορέων στον δημόσιο χώρο;

Πως επηρεάζουν τον αστικό ιστό και την καθημερινή ζωή των πολιτών; Εκφράζουν την κοινωνική, πολιτισμική, οικονομική δομή της εκάστοτε καθεστηκυίας τάξης, αλλά και όλων των ομάδων που εντέλει βιώνουν, λειτουργούν και σημαδεύουν τον δημόσιο χώρο; Πως μπορούν να οικειοποιηθούν οι πολίτες τους χώρους αυτούς; Ποιες δομικές ιδιότητες θα μπορούσαν να τους χαρακτηρίσουν;

Πως μπορεί να οριστεί σήμερα η -κατά Ιωάννη Δεσποτόπουλο- «ιδεολογική δομή της πόλης»; Ποια είναι η επίκαιρη της διάσταση;

Μέσα από το παραπάνω πλέγμα ερωτημάτων, αλλά και από σχετικές θεωρήσεις, το μάθημα θα οργανωθεί σε ενότητες μαθημάτων κριτικής θεωρίας και ιστορίας του Δημόσιου χώρου και των πολλαπλών του εκφάνσεων σε συνδυασμό με συνθετικό αστικό θέμα-άσκηση. Στο σχεδιαστικό αυτό θέμα -σε κομβικό σημείο στον ιστό της πόλης- θα δοθεί η δυνατότητα της ταυτόχρονης κριτικής θεωρητικής έρευνας και ανάλυσης των σχετικών ζητημάτων, αλλά και της συνθετικής, παραγωγικής πρότασης για την οραματική εφαρμογή των ιδεών κάθε σπουδαστή.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ

ΜΕΛΗ ΔΕΠ

Αγγελής Γεώργιος,	Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Ανδριανόπουλος Τηλέμαχος	Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Αρβανίτης Νίκος	Επικ. Καθηγητής ΑΣΚΤ
Βασιλείου Κωνσταντίνος	Επικ. Καθηγητής ΤμΕικΕΦΤ ΠΔΜ
Γιαννούτσου Βασιλική	Επ. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ
Γκανιάτσας Βασίλειος	Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Γκικαπέππας Βασίλειος	Επικ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Γρηγοριάδης Ιωάννης	Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Γυπαράκης Γεώργιος	Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Γυφτόπουλος Σταύρος	Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Ζαφειρόπουλος Θεόδωρος	Επικ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Καραμανέα Παναγιώτα	Αν. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΚΡΗΤΗΣ
Καρβουντζή Κωνσταντίνα	Αν. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ
Κιουπκιολής Αλέξανδρος	Επικ. Καθηγητής ΑΠΘ
Κουτσουμπός Λεωνίδας	Επικ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Κωτσόπουλος Σωτήριος	Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Λάββα Σταυρούλα	Αν. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ
Μουτσόπουλος Θανάσης	Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Μπούζας Βασίλης	Καθηγητής Παν. Δυτ. Μακεδονίας
Μπουμπάρης Νίκος	Επικ. Καθηγητής Παν. Αιγαίου
Ντάφλος Κωνσταντίνος	Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Ξάνθη Θεώνη	Αν. Καθηγήτρια ΤΑΜ ΔΠΘ
Ξαγοράρης Ζάφος	Καθηγητής Ζωγραφικής ΑΣΚΤ
Παπαβασιλείου Ματθαίος	Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Παπαστεργίου Χρίστος	Επικ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Παππά Νίνα	Αν. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ
Ρυμενίδης Γεώργιος	Επικ. Καθηγητής ΠΙ
Σεβαστάκης Δημήτριος	Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Σταυρακάκης Μανώλης	Επικ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Σταυρίδης Σταύρος	Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Τάτλα Ελένη	Καθηγήτρια ΤΕΑ ΠΑΔΑ
Τερζόγλου Ίων - Νικόλαος	Επικ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Τσιαμπάος Κώστας	Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Τσιράκη Σοφία	Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ
Χαλυβοπούλου Βάντα	Επ. Καθηγήτρια ΠΑΔΑ
Χριστόπουλος Κώστας	Επικ. Καθηγητής ΑΣΚΤ
Christia Fotini	Prof. M. I. T.

Ομότιμοι καθηγητές και αφυπηρετήσαντα Μέλη ΔΕΠ

Ησαΐας Δημήτρης	Ομότιμος Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Λάσκαρης Νικόλαος	Ομότιμος Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Μάρδα Νέλλη	Ομότιμη Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ
Μπαλτάς Αριστείδης	Ομότιμος Καθηγητής ΣΕΜΦΕ ΕΜΠ
Μωραΐτης Κωνσταντίνος	Ομότιμος Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Ξενόπουλος Σόλων	Ομότιμος Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Ξένου Ευανθία	Ομότιμη Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ
Τουρνικιώτης Παναγιώτης	Ομότιμος Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
Ωραιόπουλος Φίλιππος	Ομότιμος Καθηγητής ΠΘ

ΕΔΙΠ / Συνεργαζόμενοι επιστήμονες

Αντωνοπούλου Κατερίνα	Υπ. δρ. Πανεπιστημίου Αιγαίου
Γιωτάκης Σπυρίδων	Σχ.Αρχιτεκτόνων ΔΠΜΣ ΕΜΠ
Γουναρίδης Κωνσταντίνος	Υπ. Διδάκτωρ ΣΑΜ ΕΜΠ
Δημόπουλος Γιάννης	Υπ. δρ. Σχολής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ
Ηλιοπούλου Φιλώ	Αρχιτέκτων τοπίου
Ισιδώρου Ιωάννης	Εικαστικός
Ιωάννου Όλγα	Υπ. δρ. Σχολής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ
Καλακαλλάς Ανδρέας	ΕΔΙΠ ΣΑΜΕΜΠ
Καραμπά Ελπίδα	Ιστορικός και Θεωρητικός Τέχνης
Καταχανάς Ρήγας	Υπ. δρ. Σχολής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ
Κατσαμπέκης Γεώργιος	Πολ. επιστήμονας ερευνητής ΕΚΚΕ
Κορρέ Φωτεινή	Υπ. δρ. Ε.Μ.Π.
Κουζούπη Ασπασία	Αρχιτ. τοπίου και μεταδ. Υπότροφος
Λουϊζίδης Χαράλαμπος	Αρχιτέκτονας Φωτογράφος (ΕΤΕΠ), ΣΑΜ
Μούρτου-Παραδεισοπούλου Μ.	Υπ. δρ. Παν. Southampton
Μπεσίνης Πάρης	Μεταπτυχιακός Φοιτητής
Μπολωνάκη Στέλλα	Δρ. Ε.Μ.Π.
Μωρέττη Καρολίνα	Υπ. δρ. Σχολής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ
Νικολάου Αθηνά	Υπ. δρ. Ε.Μ.Π.
Νικόπουλος Γεώργιος Αθανάσιος	Υπ. δρ. ΣΑΜ
Ξηρογιάννη Μαρία	Υπ. δρ. ΣΑΜ, ΕΤΕΠ
Παναγιωτοπούλου Ντορέτ	AA Dipl., MA, Warburg Inst. υπ. δρ. Arch.As.
Παπαθανασίου Άννα	Υπ. δρ. Ε.Μ.Π.
Στεργιόπουλος Κωνσταντίνος	Δρ. Φιλοσοφίας της Επιστήμης ΕΠΚΑ - ΕΜΠ
Ράπτου Ελευθερία	Υπ. δρ. ΕΜΠ
Σαρμά Μυρτώ	Υπ. δρ. ΣΑΜ
Σινιόσογλου Νικήτας	Δρ. Φιλ. Πανεπιστημίου Κέιμπριτζ (PhD)
Σιούτης Μιχάλης	Μεταπτυχιακός Φοιτητής

Στεργιόπουλος Κων/νος	Δρ. Φιλ. της Επιστήμης ΕΚΠΑ-ΕΜΠ
Τέγος Μιχάλης	Υπ. δρ. Πολιτικών Επιστημών ΑΠΘ
Τζιρτζιλάκη Ελένη	Υπ. δρ. ΣΑΜ ΕΜΠ
Τουλούμης Αντώνης	Υπ. δρ. Σχολ. Ιστ. Τέχνης και Αρχ., Sorbonne
Τουρνικιώτης Γιαννης	Δρ. Ε.Μ.Π.
Τρούσα Δήμητρα	Υπ. δρ. ΣΑΜ
Τσίβολας Δημήτριος	Μεταπτ. φοιτητής
Φόουντεν Ιάσων	Φωτογράφος, Οπερατέρ
Φυσαράκη Κάλλια	Υπ. δρ. ΣΑΜ
Χάρη Χαρίκλεια	Υπ. δρ. ΣΑΜ
Χατζησταμάτης Σταμάτης	Υπ. δρ. Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Χρυσανθόπουλος Χρήστος	Ερευνητής στο ΙΙΕ/ΕΙΕ
	Medea Electronique και ΑΚΟΥΩ (καλλιτεχνικές ομάδες)

ΣΥΝΤΟΜΑ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ/-ΟΥΣΩΝ
ΜΕΛΗ ΔΕΠ

gaggelis@arch.ntua.gr

Αγγελής Γεώργιος, Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/aggelis-georgios/>

narvanitis@asfa.gr

Αρβανίτης Νίκος, Επίκ. Καθηγητής ΑΣΚΤ

tadrianopoulos@arch.ntua.gr

Ανδριανόπουλος Τηλέμαχος, Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/andrianopoulos-tilemachos/>

kvasileiou@uowm.gr

Βασιλείου Κωνσταντίνος, Επίκ. Καθηγητής ΤμΕικΕφΤ ΠΔΜ

b.giannoutsou@gmail.com

Γιαννούτσου Βασιλική, Επ. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/giannoytsoy-vasiliki/>

vganiatsas@arch.ntua.gr

Γκανιάτσας Βασίλειος, Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/gkaniatsas-vasileios/>

Ο Βασίλης Γκανιάτσας είναι Καθηγητής Αρχιτεκτονικών Συνθέσεων & Θεωρίας του Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού και Διευθυντής του Εργαστηρίου Αρχιτεκτονικής Μορφολογίας και Θεωρίας του Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του ΕΜΠ.

_Σπούδασε αρχιτεκτονική στο ΕΜΠ και φιλοσοφία/θεωρία αρχιτεκτονικής στο Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου, όπου το 1987 αναγορεύτηκε διδάκτορας (Ph.D). Η διατριβή του επαινέθηκε, μεταξύ άλλων, από τους Kenneth Frampton, Joseph Kockelmans και Paul Ricoeur.

_Το ερευνητικό, επιστημονικό και διδακτικό του έργο από το 1984 αφορούν στις γνωστικές περιοχές: Αρχιτεκτονικές Συνθέσεις, Φιλοσοφία- Θεωρία του Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού, Εννοιολογική και Οντολογική Θεώρηση του Αρχιτεκτονικού Έργου και Προστασία- Σχεδιασμός της Αρχιτεκτονικής και Αρχαιολογικής Κληρονομιάς.

_Το αρχιτεκτονικό του έργο έχει διακριθεί με 17 βραβεία και επαίνους σε πανελλήνιους/πανευρωπαϊκούς διαγωνισμούς, το Μετάλλιο EUROPA NOSTRA και δύο φορές υποψηφιότητα για το ευρωπαϊκό βραβείο Mies van der Rohe (2014, 2016).

_Ειδικός εμπειρογνώμων των Διεθνών Επιστημονικών Επιτροπών ICOMOS: Theory and Philosophy of Conservation, 'Interpretation and Preservation of Cultural Heritage Sites', και ICOMOS University Forum.

Ιδρυτικό μέλος της Διεθνούς Εταιρείας Φιλοσοφίας και Αρχιτεκτονικής (ISPA).

_Προσκεκλημένος καθηγητής σε πανεπιστήμια Ευρώπης, ΗΠΑ και Ιαπωνίας.

vgrikapeppas@arch.ntua.gr

Γκικαπέππας Βασίλειος, Επικ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/gkikapeppas-vasileios/>

ygrigoriadis@gmail.com
ggrigoriadis@arch.ntua.gr

Γρηγοριάδης Ιωάννης, Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/ioannis-grigoriadis/>

ggyparakis@arch.ntua.gr

Γυπαράκης Γεώργιος, Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/gyparakis-georgios/>

sgyftopoulos@arch.ntua.gr

Γυφτόπουλος Σταύρος, Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ
<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/gyftopoylos-stayros/>
Καθηγητής Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΕΜΠ, Αρχιτέκτων Ε.Μ.Π., MSc University of Sheffield. Τα ερευνητικά ενδιαφέροντα καλύπτουν τους τομείς της ένταξης σύγχρονης αρχιτεκτονικής σε περιοχές ιστορικού αρχιτεκτονικού ενδιαφέροντος, επανάχρησης ιστορικών κτιρίων και μετασχηματισμών της αρχιτεκτονικής κατά την εξέλιξη του θεατρικού χώρου. Έχει πλούσιο αρχιτεκτονικό έργο και συμμετοχές σε αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς με πολλές διακρίσεις. Έχει δημοσιεύσεις του αρχιτεκτονικού του έργου όπως επίσης και άρθρα θεωρητικού περιεχομένου, ανακοινώσεις σε συνέδρια και σεμινάρια και συμμετοχές σε εκθέσεις αρχιτεκτονικής ορισμένες από τις οποίες έχει επιμεληθεί.

tzafeiropoulos@arch.ntua.gr

Ζαφειρόπουλος Θεόδωρος, Επικ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/zafeiropoylos-theodoros/>

Γεννήθηκε το 1978. Ολοκλήρωσε με έπαινο την Διδακτορική Διατριβή (PhD) με τίτλο: “Η Α-στοχία ως αναστοχαστικός μηχανισμός στη Σύγχρονη Εικαστική Πρακτική” στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων-Μηχανικών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (2016). Συμμετείχε στο Skowhegan School of Painting and Sculpture, ME, ΗΠΑ (2009). Αποφοίτησε με άριστα και τιμήθηκε με το Paula Rhodes Memorial Award από το MFA του School of Visual Arts, Νέα Υόρκη, ΗΠΑ με υποτροφίες από τα Ιδρύματα Fulbright, Gerondelis και Αλέξανδρος Ωνάσης (2007-2009). Αποφοίτησε με άριστα από το Μεταπτυχιακό Εικαστικών Τεχνών (MET) της ΑΣΚΤ (2004-2006). Συμμετείχε στο πρόγραμμα Erasmus με υποτροφία του Ι.Κ.Υ στο Universidad de Barcelona, Βαρκελώνη, Ισπανία (2000-2001). Αποφοίτησε με άριστα από το 5ο εργαστήριο Ζωγραφικής, Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών της Σχολής Καλών Τεχνών Α.Π.Θ. (1998-2003). Από το 2001 έχει πραγματοποιήσει 10 ατομικές εκθέσεις (Gallery Batagianni, Ελληνοαμερικανική Ένωση, Erika Gallery στην Αθήνα, Tranzit.hu και Erika Deak Gallery στην Βουδαπέστη, Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης ΚΜΣΤΘ, Nitra Gallery στην Θεσσαλονίκη) και έχει συμμετάσχει σε περισσότερες από 100 διεθνείς ομαδικές εκθέσεις, residencies και project στην Ελλάδα και εξωτερικό. Το 2013 ήταν resident artist στο Flux Factory στην Νέα Υόρκη και στο USF residency program (AIR Verftet) στο Μπέργκεν της Νορβηγίας. Το 2013 εκπροσώπησε την Ελλάδα στην 16η Biennale Νέων Καλλιτεχνών της Ευρώπης και της Μεσογείου με τίτλο “Errors Allowed” στην Ανκόνα της Ιταλίας. Το 2014 συμμετείχε με ανάθεση στη Biennale Φωτογραφίας (Photobiennale) του Μουσείου Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης. Έχει αποσπάσει επιαινούς και αναθέσεις παραγωγής έργων σε δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους, σε Ιδρύματα και Ινστιτούτα όπως το Morton Arboretum στο Lisle Illinois των ΗΠΑ, το Μουσείο Πολιτικής Αεροπορίας στην Αθήνα, το Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης, την εταιρία Miltech Hellas, το Goethe-Institute Θεσσαλονίκης κ.ά. Το 2019 τιμήθηκε με το Βραβείο του Ιδρύματος Μαμινδάκη. Έργα του βρίσκονται σε πολλές δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα, Ελβετία, Λονδίνο και ΗΠΑ. Άρθρα, κριτικές και παρουσιάσεις του έργου του έχουν δημοσιευτεί σε δεκάδες ελληνικά, διεθνή και διαδικτυακά μέσα. Το 2017 εκλέχτηκε επίκουρος καθηγητής στο ΕΜΠ, Τμήμα Αρχιτεκτόνων.

pkaramanea@tuc.gr

Καραμανέα Παναγιώτα, επικ. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ

vkarvountzi@central.ntua.gr

Καρβουντζή Κωνσταντίνα, Αν. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ
<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/konstantina-valentini-karvoyntzi/>

Η Κωνσταντίνα (Βαλεντίνη) Καρβουντζή είναι Αρχιτέκτονας Μηχανικός Ε.Μ.Π. και Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στην Αρχιτεκτονική Σχολή του Ε.Μ.Π. Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στη Bartlett School of Architecture and Planning, University College στο Λονδίνο, (M.Sc. in Advanced Architectural Studies). Έχει ερευνητική δραστηριότητα στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Από το 2000 μέχρι σήμερα διδάσκει στην Αρχιτεκτονική Σχολή του ΕΜΠ στον τομέα Ι Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού, το μάθημα της Αρχιτεκτονικής Σύνθεσης και μια σειρά ειδικών κατ' επιλογή μαθημάτων. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν ζητήματα Αστικής Κατοίκησης και Αστικού Σχεδιασμού, καθώς και θέματα Βιοκλιματικού Σχεδιασμού. Για τέσσερα χρόνια συμμετείχε στα πλαίσια του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Ε.Μ.Π. Αρχιτεκτονική -Σχεδιασμός του Χώρου στην οργάνωση και διεξαγωγή του μαθήματος Ζητήματα Αστικού Χώρου και Κατοικίας - Αστικός Χώρος. Από το 2020 συμμετέχει στα μαθήματα Ζητήματα Αστικού Χώρου και Κατοικίας: Σχεδιαστικοί Μετασχηματισμοί της Αθηναϊκής Πολυκατοικίας, Ερευνητικές προσεγγίσεις μεταλλάξεων της μεταπολεμικής αστικής πολυκατοικίας. Από το 1997 μέχρι σήμερα διατηρεί το αρχιτεκτονικό γραφείο ΕΝΤΑΣΙΣ Αρχιτέκτονες μαζί με τον αρχιτέκτονα Μ. Παπαβασιλείου. Το υλοποιημένο αρχιτεκτονικό της έργο περιλαμβάνει κτήρια και συγκροτήματα κατοικίας, χώρους εργασίας και δημόσιους χώρους. Έχει συμμετάσχει σε πανελλήνιους και διεθνείς αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς, αποσπώντας βραβεία και διακρίσεις. Το έργο της έχει δημοσιευτεί και εκτεθεί στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Ανάμεσα στα βραβεία περιλαμβάνονται ο Α' ΕΠΑΙΝΟΣ για τον Διεθνή Αρχιτεκτονικό Διαγωνισμό για τον Σχεδιασμό του Νέου Μουσείου Ακρόπολης, το Α' ΒΡΑΒΕΙΟ για τον Διεθνή Αρχιτεκτονικό Διαγωνισμό Ιδεών για το Κτίριο «Συλλογικής Παραγωγής Αρχιτεκτονικής» στην πόλη Γάνδη του Βελγίου, το Β' ΒΡΑΒΕΙΟ (από 5 ισότιμα) για τον Διεθνή Αρχιτεκτονικό Διαγωνισμό για το Σχεδιασμό του Ολυμπιακού Χωριού και το Α' ΒΡΑΒΕΙΟ στον Αρχιτεκτονικό Διαγωνισμό Ιδεών για την Ανάπλαση της Πλατείας Θεάτρου.

alkioup@polsci.auth.gr

Κιουπκιάλης Αλέξανδρος, Επίκ. Καθηγητής ΑΠΘ

lkoutsoumpos@arch.ntua.gr

Κουτσουμπός Λεωνίδας, Επικ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/koutsoumpos-leonidas/>

Ο Λεωνίδας Κουτσουμπός είναι αρχιτέκτονας, επίκουρος καθηγητής στη Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του ΕΜΠ όπου διδάσκει αρχιτεκτονική σύνθεση και θεωρία του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού. Σπούδασε στην Αθήνα (ΕΜΠ), όπου επίσης πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές (2004). Ως υπότροφος του ΙΚΥ εκπόνησε διδακτορική διατριβή στο University of Edinburgh της Σκωτίας (2009) ερευνώντας ηθικές διαστάσεις της διδασκαλίας του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού, για την οποία διακρίθηκε με το RIBA Presidents' Award for Research, Outstanding PhD Thesis. Η θεωρητική του έρευνα επικεντρώνεται στη μελέτη διαφόρων πτυχών της διαδικασίας του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού, χρησιμοποιώντας φιλοσοφικές και εθνομεθοδολογικές προσεγγίσεις. Ταυτόχρονα εξασκεί την αρχιτεκτονική στην Ελλάδα με μελέτες και κατασκευές.

skotsopoulos@arch.ntua.gr

Κωτσόπουλος Σωτήριος, Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/kotsopoylos-sotirios/>

Ο Σωτήριος Δ Κωτσόπουλος ερευνά την επίδραση που έχουν οι παραγωγικές διαδικασίες υπολογισμού και η πρόοδος της Τεχνητής Νοημοσύνης στον τρόπο με τον οποίο θεωρούμε και ασκούμε τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό. Χρησιμοποιεί μαθηματικά και γεννητικά υπολογιστικά μέσα (generative design) όπως αλγεβρες γεωμετρικών στοιχείων, κανόνες παραγωγής και αλγόριθμους, για να διερευνήσει τις δομικές σχέσεις μεταξύ μορφής, δομής και απόδοσης. Ως ερευνητικός συνεργάτης στο Massachusetts Institute of Technology (MIT) διεξάγει διεπιστημονική έρευνα και εξετάζει τις εφαρμογές διαδικτυωμένων τεχνολογιών και της Τεχνητής Νοημοσύνης στην βιοκλιματική αρχιτεκτονική, τόσο σε κλίμακα μεμονωμένων κτιρίων όσο και σε πολεοδομική κλίμακα. Ως ερευνητής του MIT σχεδίασε και κατασκεύασε ένα πρωτότυπο «έξυπνο σπίτι» το Διασυνδεδεμένο Βιοκλιματικό Σπίτι (Connected Sustainable Home) στο Trento της Β. Ιταλίας. Έχει πολυάριθμες ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις και διδάσκει μαθήματα και εργαστήρια υπολογιστικά υποβοηθούμενης σχεδίασης, προσομοίωσης και ψηφιακής κατασκευής. Ο Σωτήρης Δ Κωτσόπουλος έλαβε το διδακτορικό του δίπλωμα στον υπολογιστικά συστήματα σχεδιασμού από το MIT, έλαβε Masters of Science in Architectural Studies στην τεχνολογία σχεδιασμού από το MIT, έλαβε με υποτροφία Fulbright Masters in Architecture από το Southern California Institute of Architecture (SCI-Arc), και είναι Διπλωματούχος Αρχιτέκτονας Μηχανικός του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

rlava@arch.ntua.gr

Λάββα Σταυρούλα, Αν. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/lavva-stayroyla-riva/>

Η Ρίβα Λάββα είναι αρχιτέκτων-μηχανικός ΕΜΠ με σπουδές αρχιτεκτονικού σχεδιασμού στο Cooper Union της Νέας Υόρκης και δρ αρχιτεκτονικής ΑΠΘ. Διδάσκει αρχιτεκτονική σύνθεση και αρχιτεκτονική κληρονομιά στη Σχολή Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ. Εργάστηκε ως αρχιτέκτων στην Αθήνα και τη Νέα Υόρκη. Δίδαξε το μεταπτυχιακό μάθημα «Μοντέρνα Τέχνη και Αρχιτεκτονική» στο Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδας (2011-13), αρχιτεκτονική σύνθεση στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (2009-13), αρχιτεκτονική σύνθεση και αστικό σχεδιασμό στην αρχιτεκτονική σχολή του Pratt Institute στην Νέα Υόρκη (1997-98) και επικοινωνία στη Σχολή Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου της Πελοποννήσου στο Ναύπλιο (2005-2009).

Η Ρίβα Λάββα έχει λάβει μέρος σε ερευνητικά προγράμματα για την αρχιτεκτονική κληρονομιά, έχει επιμεληθεί τον τόμο «Ζητήματα Πολιτιστικής Κληρονομιάς» και έχει συμμετάσχει στο πρόγραμμα του Princeton "Architecture as Icon". Έχει δημοσιεύσει σειρά άρθρων για την αρχιτεκτονική και έχει παράγει σειρά εκπομπών για την ελληνική πόλη για την ΕΡΤ. Έχει εργαστεί ως Προϊσταμένη της Τεχνικής Υπηρεσίας του ΟΚΑΝΑ και ως σύμβουλος σε θέματα μετανάστευσης στο ιστορικό κέντρο της Αθήνας στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη.

pavloslefas@gmail.com

Λέφας Παύλος, Καθηγητής ΤΑΜ ΠανΠ

Μουτσόπουλος Θανάσης, Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/moytsopoylos-athanasios/>

Αναπληρωτής Καθηγητής της Ιστορίας της Τέχνης στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου. MDeSS GSD Harvard University, Δρ. Ε.Μ.Π.

Έχει επιμεληθεί εικαστικές εκδόσεις και έχει οργανώσει αρχιτεκτονικές και εικαστικές εκθέσεις. Έχει γράψει τα βιβλία: Ανθρωπομορφισμός, Αφαίρεση και Σχηματοποίηση στη Μαζική κουλτούρα, No Feelings: το εικαστικό punk, Τα Υβρίδια της Παγκοσμιοποίησης: Πόλη και Μαζική Κουλτούρα στην Περιφέρεια (όλα στις εκδόσεις Futura), και Ομοιότητα Περίπου (εκδόσεις Πατάκη/Μουσείο Μπενάκη), Οράματα: η τέχνη ως διαμεσολάβηση (επιμέλεια-εκδόσεις Πλέθρον). Διατέλεσε καλλιτεχνικός διευθυντής στο κέντρο σύγχρονης τέχνης Σταθμός Άλφα. Αρθρογραφεί για την αρχιτεκτονική και τα εικαστικά σε εφημερίδες και περιοδικά. Επίτροπος της Ελλάδας για τη Biennale Αρχιτεκτονικής της Βενετίας

το 2002 (μαζί με τους Τ. Κουμπή και R. Scoffier). Σύμβουλος έκδοσης του εικαστικού περιοδικού Artime (2004-7). Καλλιτεχνικός διευθυντής της Φωτοσυγκυρίας 2005.

Από το 1999 μέχρι το 2004 δίδαξε Ιστορία Τέχνης και Πολιτιστική Γεωγραφία στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Πατρών, από το 2004 μέχρι το 2007 Ιστορία και Θεωρία της τέχνης και της Αρχιτεκτονικής στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του ΕΜΠ, και από το 2008 δίδαξε τα μαθήματα της Ιστορίας της Τέχνης και του Πολιτισμού της Πόλης στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Πολυτεχνείου Κρήτης στα Χανιά, ενώ σήμερα διδάσκει στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου. Παράλληλα διδάσκει στο Πρόγραμμα Ευρωπαϊκού Πολιτισμού στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Το τελευταίο του βιβλίο είναι το Όχι Ακριβώς Τέχνη: η υπερδιόγκωση του πολιτισμικού φαινομένου (Πλέθρον, 2021).

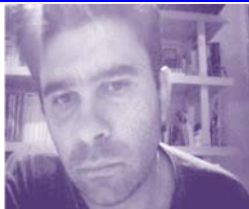
vbouzas@uowm.gr

Μπούζας Βασίλης, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

nbubaris@ct.aegean.gr

Μπουμπάρης Νίκος, Επίκ. Καθηγητής παν. Αιγαίου

kdaflos@arch.ntua.gr
kdaflos@hotmail.com

Ντάφλος Κωνσταντίνος, Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/ntaflos-konstantinos/>

Ο Κώστας Ντάφλος είναι αναπληρωτής καθηγητής στην Σχολή αρχιτεκτόνων μηχανικών ΕΜΠ, δρ. αρχιτέκτων μηχανικών ΕΜΠ, εικαστικός καλλιτέχνης νέων μέσων και γλυπτικής ΑΣΚΤ. Μεταπτυχιακές σπουδές "ψηφιακές μορφές τέχνης" ΑΣΚΤ - Τμήμα μηχανικών Η/Υ & Πληροφορικής Παν. Πατρών (2003). Το ερευνητικό ενδιαφέρον του με γνωστικό αντικείμενο Πλαστικές εγκαταστάσεις με Επιτελεστικές Πρακτικές εστιάζεται στην ενδιάμεση περιοχή Τέχνης και Αρχιτεκτονικής.

Επικεντρώνεται στο πεδίο των διαλογικών πρακτικών μέσα από συλλογικές δράσεις & εργαστήρια στην καθημερινή ζωή, παρεμβάσεις στη δημόσια σφαίρα, δικτυωμένες αστικές έρευνες, μέρος των οποίων αναπτύχθηκαν στη διδασκαλία του στο Τμήμα αρχιτ. μηχ. Παν. Πατρών (2003-2009), και στην Σχολή αρχ. μηχ. ΕΜΠ (2010- μέχρι σήμερα). Υλοποιεί από το 2003 το αυτοθεσμιζόμενο πρόγραμμα Cipo_ νομαδικών εγκαταστάσεων & διατάξεων με επιτελέσεις ρομπότ, σε ανεξάρτητα φεστιβάλ & γεγονότα τέχνης - επιστήμης - τεχνολογίας. Η συγγραφική δραστηριότητά του περιλαμβάνει τα πρόσφατα βιβλία και καταλόγους "Cipo_vehicles: mail art, stencil, embroideries - pattern book", και "Cipo_vehicles: street puppetry theater" (Blurb, 2020 και 2021), "Χωροθετήσεις της γραφής, ετεροτοπίες της ανάγνωσης: η αρχιτεκτονική της εικαστικής πράξης", Κάλλιπος (υπό έκδοση), "Επιτελεστικές Πρακτικές Τέχνης", και "Τακτικές Τεχνοπολιτικών Μέσων" (Κάλλιπος, 2016 & Πανεπ. εκδ. ΕΜΠ, 2017). Έχει παρουσιάσει κτίσματα και μελέτες σε διεθνείς εκθέσεις αρχιτεκτονικής όπως της UIA, Μπιενάλε και εκθέσεις του ΕΙΑ, κ.ά. Μέλος επιστημονικών επιτροπών και επιτροπών αρχιτεκτονικών διαγωνισμών.

zafosx@hotmail.com

Ξαγοράρης Ζάφος, Καθηγητής Α.Σ.Κ.Τ

<http://www.asfa.gr/zafos-xagorhs>

Ο Ζάφος Ξαγοράρης (Αθήνα, 1963) σπούδασε στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών και στο Τεχνολογικό Ινστιτούτο της Μασσαχουσέτης (υποτροφία Ωνάση). Το θέμα της Διδακτορικής του Διατριβής, η οποία αποκτήθηκε από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, ήταν η κατασκευή των θαυμάτων από τον Έρωτα τον Αλεξανδρέα. Έχει συμμετάσχει σε εκθέσεις όπως: «Have We Met? Dialogues on Memory and Desire», Stamps Gallery, Ann Arbor, 2018, documenta 14, Κάσελ και Αθήνα, 2017 «Politiche della Natura», Fondazione Zimei, Pescara, 2016, «PIGS», Μουσείο Atrium, Vitoria – Gasteiz, 2016, «No Country for Young Men», Bozar, Brussels, 2014, 4η Μπιενάλε της Αθήνας, 2013. Επίσης «Sotto Quale Cielo», Museo Riso, Παλέρμο, 2011, Manifesta 7, Rovereto, 2008, 1η Μπιενάλε της Θεσσαλονίκης, 2007, 1η Bienal fin del Mundo, Ushuaia, 2007, 27η Sao Paulo Bienal, 2006 και άλλες. Έχει παρουσιάσει ατομικές εκθέσεις σε γκαλερί όπως: Επίκεντρο (Πάτρα και Αθήνα), Λόλα Νικολάου (Θεσσαλονίκη), Francoise Heitsch (Μόναχο), Dispari e Dispari (Reggio Emilia), Αντωνοπούλου και Ζουμπουλάκη (Αθήνα), και άλλες.

Το 2015 πραγματοποίησε στο Μουσείο Μπενάκη της Αθήνας την εγκατάσταση με τίτλο «Λοξή Τάξη» και το 2016 το έργο στην πόλη «Η Παράσταση» (NEON). Υπήρξε ένας από τους επιμελητές του ελληνικού περιπτέρου στην 9η Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής της Βενετίας, 2004 και της 2ης Μπιενάλε της Αθήνας, 2009, ενώ είναι Καθηγητής στην Α.Σ.Κ.Τ. Έχει υπάρξει προσκεκλημένος καθηγητής στα

Πανεπιστήμια του Sassari και της Πάτρας, προσκεκλημένος ερευνητής στο Πανεπιστήμιο Columbia της Νέας Υόρκης (Fulbright) και προσκεκλημένος καλλιτέχνης στο Πανεπιστήμιο του Michigan. Έχει επίσης κληθεί να παρουσιάσει την δουλειά του σε Πανεπιστήμια όπως: το IUAV της Βενετίας, το School of Visual Arts της Νέας Υόρκης, την Ακαδημία Καλών Τεχνών του Μονάχου, την Ακαδημία Καλών Τεχνών του Παλέρμο, το Πανεπιστήμιο του Ιλνινός στο Σικάγο και άλλα.

txanthi@arch.duth.gr

Ξάνθη Θεώνη, Αν. Καθηγήτρια ΤΑΜ ΔΠΘ

mpapavasiliou@arch.ntua.gr

Παπαβασιλείου Ματθαίος, Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/papavasileioly-matthaios/>

<https://www.mattheos.gr/>

Ο Ματθαίος Παπαβασιλείου σπούδασε στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Ε.Μ.Π. και στη Σχολή Αρχιτεκτονικής Bartlett του Πανεπιστημίου του Λονδίνου (UCL). Έχει διδάξει στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας από το 1999 – 2004. Ανέλαβε καθήκοντα ως μέλος ΔΕΠ στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Ε.Μ.Π. μετά την εκλογή του το 2009, όπου υπηρετεί ως Καθηγητής στην βαθμίδα του Αναπληρωτή με γνωστικό αντικείμενο «Αρχιτεκτονικές Συνθέσεις» και διευθύνει το εργαστήριο «Εργαστήριο Αρχιτεκτονικού και Αστικού Σχεδιασμού σε Περιβάλλον Νέων Τεχνολογιών». Τα ερευνητικά ενδιαφέροντά του περιλαμβάνουν τον Αστικό Σχεδιασμό, Θέματα Συλλογικής Κατοικίας, Θέματα Βιοκλιματικού Σχεδιασμού και Θέματα ενσωμάτωσης τεχνολογίας στη διαδικασία σχεδιασμού, στο κτήριο (ευφύες κτήριο / Smart building) και στην πόλη (ευφυείς πόλεις / Smart cities). Από το 2010 διδάσκει στο Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών: «Αρχιτεκτονική-Σχεδιασμός του Χώρου» και το 2023 ανέλαβε την διεύθυνσή του. Συμμετέχει στα μαθήματα Ζητήματα Αστικού Χώρου και Κατοικίας: Σχεδιαστικοί Μετασχηματισμοί της Αθηναϊκής Πολυκατοικίας, Ερευνητικές προσεγγίσεις μεταλλάξεων της μεταπολεμικής αστικής πολυκατοικίας, και συντονίζει το μάθημα Κινητική Αρχιτεκτονική και Διαδραστικά Περιβάλλοντα. Έχει εκπονήσει αρχιτεκτονικές μελέτες δημοσίων και ιδιωτικών έργων, έχει βραβευθεί σε Εθνικούς και Διεθνείς Αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς και έχει συμμετάσχει σε δεκάδες εκθέσεις αρχιτεκτονικού έργου.. Το 2021 εκλέχθηκε Διευθυντής του τομέα Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού και το 2023 επανεκλέχθηκε έως το 2025. Ως εκπρόσωπος των μελών ΔΕΠ του ΕΜΠ, έχει εκλεγεί

στη Διοικούσα Επιτροπή της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Συλλόγων Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (ΠΟΣΔΕΠ).

npappa@arch.ntua.gr

Παππά Νίνα, Επ. Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/pappa-nina/> και

Web-sites: www.ninapappa.com

<http://errands.gr/>

Εικαστικός, Επίκουρη Καθηγήτρια και Διευθύντρια του Εργαστηρίου Ζωγραφικής της Σχολής Αρχιτεκτόνων - Μηχανικών, Ε.Μ.Π., Διδάκτωρ της Σχολής Αρχιτεκτόνων - Μηχανικών, φοίτησε στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του Center for Advanced Visual Studies - CAVS του Μ.Ι.Τ. και έχει πτυχίο Ζωγραφικής και πτυχίο Γλυπτικής από την Α.Σ.Κ.Τ. Το εικαστικό της έργο έχει στοιχεία με τεκμηριωτικό χαρακτήρα: ηχογραφήσεις ανθρώπινων φωνών και συνεντεύξεις που αποτυπώνουν ιδιαίτερες συμπεριφορές και κώδικες επικοινωνίας, όπως οι ηχογραφήσεις ανθρώπων που παρευρίσκονται στον ίδιο χώρο μ' έναν κοινό στόχο, π.χ. την κοινή εργασία, ή την αναμονή σε μία αίθουσα, συνεντεύξεις με ερευνητές που έχουν ιδιόμορφο τρόπο έρευνας, κ.α. Είναι ιδρυτικό μέλος της ομάδας Errands. Έχει παρουσιάσει 9 ατομικές εκθέσεις- και έχει συμμετάσχει σε ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, ενδεικτικά: Gardentopia, Matera Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης, 2η Μπιενάλε Αθήνας HEAVEN (2009), Ινστιτούτο Goethe (Σεπτ. 2014), Πρώτη Διεθνής Μπιενάλε Design Κωνσταντινούπολης (2012), Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης (2006), κ.α.

.....@arch.ntua.gr

Παπαστεργίου Χρίστος Επ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/person/.....>

[yorgos.rimenidis @
gmail.com](mailto:yorgos.rimenidis@gmail.com)

Ρυμενίδης Γεώργιος, Επίκουρος καθηγητής ΠΙ

dsevastakis@arch.ntua.gr

Σεβαστάκης Δημήτριος, Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/sevastakis-dimitrios/>

Καθηγητής στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου –ΕΜΠ.

Γεννήθηκε στο Καρλόβασι Σάμου το 1960. Σπούδασε Ζωγραφική στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών (1979-1985) με καθηγητές τους Γ.Μόραλη, Δ.Μυταρά, Δ. Κούκο και Ζ.Αρβανίτη.Ως ζωγράφος έχει πραγματοποιήσει πλήθος ατομικών εκθέσεων και έχει συμμετάσχει τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό σε πολυάριθμες ομαδικές εκθέσεις, σε ιδρύματα και γκαλερί (Μουσείο Μπενάκη, Ωδείο Αθηνών, Εθνική Πινακοθήκη, Εβραϊκό Μουσείο Ελλάδας, Αθηναϊκές γκαλερί καθώς επίσης στο Μιλάνο, Πεκίνο κλπ). Έργα του φιλοξενούνται σε ιδιωτικές και δημόσιες συλλογές στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Με το έργο του έχουν ασχοληθεί έγκριτοι κριτικοί, ιστορικοί τέχνης και ειδικοί κειμενογράφοι.

Από το 2001 διδάσκει στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου –ΕΜΠ, στο επίπεδο τόσο των προπτυχιακών όσο και των μεταπτυχιακών σπουδών, αρκετά μαθήματα, ολόκληρο των κύκλο των εικαστικών μαθημάτων σχεδίου και χρώματος, επίσης εννοιολογική, επικοινωνιακή και πολιτική λειτουργία της Αφίσας και των συμβολικών και αφηγηματικών εφαρμογών της εικόνας. Στο πλαίσιο της διδακτικής του δραστηριότητας έχει συμμετάσχει ως επιβλέπων ή/και ως μέλος επιτροπών σε πολυάριθμες διαλέξεις και διπλωματικές εργασίες. Συμμετέχει ενεργά ως εισηγητής σε πολλά επιστημονικά συνέδρια σε συνέδρια, ημερίδες, φόρουμ και ερευνητικές διαδικασίες για ζητήματα που αφορούν τις Καλές Τέχνες, τον Πολιτισμό, την Εκπαίδευση, την Έρευνα και την Καινοτομία, την Πολιτιστική Πολιτική. Ως επικεφαλής ή μέλος επιστημονικών και κοινοβουλευτικών επιτροπών εμπειρογνομόνων για την εκπαίδευση, την έρευνα-καινοτομία και τον πολιτισμό έχει εργαστεί για την προετοιμασία των αντίστοιχων θεματικών για τις τριμερείς και διμερείς διεθνείς συμφωνίες της Ελλάδας με άλλες χώρες, με έμφαση τις χώρες της νότιο-ανατολικής Μεσογείου.

Έχει συνεργαστεί καλλιτεχνικά και συγγραφικά με γνωστούς εκδοτικούς οίκους (για παράδειγμα Πατάκης, Παπαζήσης, Κέδρος, Αλεξάνδρεια, εκδόσεις Καστανιώτη, Αιγόκερως κλπ.),

Αρθρογραφεί συστηματικά στον ημερήσιο και περιοδικό Αθηναϊκό τύπο και κάνει συχνές τηλεοπτικές παρεμβάσεις, για ζητήματα ευρύτερης πολιτιστικής πολιτικής, διπλωματίας και θεωρίας.

mstavrakakis@arch.ntua.gr

Σταυρακάκης Μανώλης, Επικ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/stayrakakis-emmanoyil/>

sstavrides@arch.ntua.gr

Σταυρίδης Σταύρος, Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/stayros-stayridis/>
http://courses.arch.ntua.gr/stavrides_gr.html

Ο Σταύρος Σταυρίδης είναι Δρ. αρχιτέκτονας, καθηγητής στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του ΕΜΠ, όπου διδάσκει αρχιτεκτονικό σχεδιασμό και θεωρία στο προπτυχιακό και μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών.

Έχουν εκδοθεί τα βιβλία του: Η συμβολική σχέση με το χώρο (1990), Διαφήμιση και το νόημα του χώρου (1996), Από την πόλη οθόνη στην πόλη σκηνή (2002 Κρατικό βραβείο δοκιμίου), Η υφή των πραγμάτων (1996 σε συνεργασία με τη φωτογράφο Ε. Κώτσου), Μετέωροι χώροι της ετερότητας (2010), Towards the City of Thresholds (2011) Common Space (υπό έκδοση) και έχει επιμεληθεί τη συλλογή κειμένων Μνήμη και εμπειρία του χώρου (2006). Έχει δημοσιεύσει πλήθος άρθρων στα Ελληνικά, τα Αγγλικά, τα Γαλλικά, τα Ισπανικά και τα Πορτογαλικά, τα οποία ερευνούν τη νοηματοδότηση του αστικού χώρου και τις πρακτικές της κατοίκησης του. Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια η έρευνά του εστιάζεται στη θεωρητική και σχεδιαστική προσέγγιση του χώρου των κοινών και τις μορφές που παίρνουν οι αγώνες για το δικαίωμα στην πόλη.

initer@central.ntua.gr

niterzoglou@arch.ntua.gr

ionterzo@central.ntua.gr

Τερζόγλου Ίων - Νικόλαος, Επικ. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/terzogloy-nikolaos-ion/>
<http://users.ntua.gr/ionterzo>

Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο – Τομέας III – Αρχιτεκτονικής Γλώσσας, Επικοινωνίας και Σχεδιασμού / Εργαστήριο:

Αρχιτεκτονικού Χώρου και Επικοινωνίας

Διπλωματούχος Αρχιτέκτων Ε.Μ.Π., Μ.Δ.Ε. Ε.Μ.Π., Πτυχιούχος Α.Σ.Κ.Τ., Δρ. Ε.Μ.Π.

Γνωστικό Αντικείμενο: Έννοιες και Θεωρίες για την Οργάνωση και τον Σχεδιασμό του Αρχιτεκτονικού Χώρου

Ερευνητικά Ενδιαφέροντα: Εννοιολογική Ιστορία των Αρχιτεκτονικών Ιδεών,

Φιλοσοφία της Αρχιτεκτονικής, Έννοιες και Θεωρίες του Χώρου και του Τόπου,
Σχέσεις Τέχνης και Αρχιτεκτονικής, Αρχιτεκτονική ως Τέχνη

Κριτής σε Διεθνή Επιστημονικά Περιοδικά: South African Journal of Art History
(2013+), Jahr – European Journal of Bioethics (2020+)

Σύντομο Βιογραφικό

Μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Εθνικού Μετσοβίου
Πολυτεχνείου, με γνωστικό αντικείμενο Έννοιες και Θεωρίες για την Οργάνωση και
τον Σχεδιασμό του Αρχιτεκτονικού Χώρου (ΦΕΚ 904/Τεύχος Γ'/17.8.2018).

Αριστούχος Αρχιτέκτων Ε.Μ.Π. (2000, Χρυσόβέργιο Βραβείο και Αργυρό
Μετάλλιο με τον Προμηθέα Πυρφόρο), Κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος
Ειδίκευσης «Σχεδιασμός-Χώρος-Πολιτισμός» Ε.Μ.Π. (2001, Υποτροφία
Ιδρύματος Ευγενίδου), Διδάκτωρ Ε.Μ.Π. πάνω στη Θεωρία και Φιλοσοφία της
Αρχιτεκτονικής (2005, 2ο Διεθνές Βραβείο ICAR-CORA 2007), Πτυχιούχος
Εικαστικών Τεχνών της Α.Σ.Κ.Τ. (2009) και Μεταδιδάκτωρ Ε.Μ.Π. πάνω στις
«Ιδέες του Χώρου στον Εικοστό Αιώνα» (2007-8). Έχει συν-επιμεληθεί τον
Αγγλικό τόμο Intersections of Space and Ethos (Routledge, 2015, 2017). Έχει
διδάξει σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο στο Πανεπιστήμιο Πατρών,
στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και στην Ανωτάτη
Σχολή Καλών Τεχνών, σε μαθήματα και εργαστήρια φιλοσοφίας της
αρχιτεκτονικής, ιστορίας των ιδεών του χώρου, ερμηνευτικής ανάγνωσης των
τόπων της πόλης και μεθοδολογίας της αρχιτεκτονικής σύνθεσης. Γενικός
συντονιστής του Εργαστηρίου Ερμούπολης (2019), με αντικείμενο την
δημιουργική επανάχρηση ιστορικών κελυφών. Έχει συγγράψει δύο (2)
μονογραφίες, έχει συν-επιμεληθεί τρία (3) βιβλία, έχει δημοσιεύσει εξήντα επτά
(67) επιστημονικά άρθρα σε περιοδικά και συλλογικούς τόμους (Ελληνικά και
Αγγλικά), έχει παρουσιάσει ιδέες του σε σαράντα (40) συνέδρια, εγχώρια και
διεθνή, και έχει πραγματοποιήσει εκατόν ογδόντα (180) δημόσιες διαλέξεις.
Γραφείο Τ.412.8: Κτήριο Τοσίτσα, 4ος Όροφος, Τομέας III – Αρχιτεκτονικής
Γλώσσας, Επικοινωνίας και Σχεδιασμού. Τηλ.: 210 772 4435.

ktsiambaos@arch.ntua.gr

Τσιαμπάος Κώστας, Αν. Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/tsiampaos-konstantinos/>

Ο Κώστας Τσιαμπάος είναι αρχιτέκτονας, αναπληρωτής καθηγητής στη Σχολή
Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Ε.Μ.Π. όπου διδάσκει ιστορία και θεωρία της
αρχιτεκτονικής. Σπούδασε στην Αθήνα (ΕΜΠ) και την Νέα Υόρκη (GSAPP
Columbia University). Κείμενά του έχουν δημοσιευτεί σε διεθνή επιστημονικά
περιοδικά (The Journal of Architecture, ARQ, Architectural Histories, ARENA
JAR) και συλλογικούς τόμους. Τα τελευταία του βιβλία είναι το From Doxiadis'
Theory to Pikionis' Work: Reflections of Antiquity in Modern Architecture
(Routledge 2018) και το Αμφίθυμη νεωτερικότητα: 9+1 κείμενα για τη μοντέρνα

αρχιτεκτονική στην Ελλάδα (Επίκεντρο 2017). Το χειμερινό εξάμηνο της ακαδημαϊκής χρονιάς 2019-2020 ήταν Stanley J. Seeger Visiting Research Fellow in Hellenic Studies στο Πανεπιστήμιο Princeton. Αυτή την περίοδο επιμελείται έναν διεθνή συλλογικό τόμο για τα ζώα και την αρχιτεκτονική του 20ού αιώνα.

stsiraki@arch.ntua.gr

Τσιράκη Σοφία, Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/tsiraki-sofia/>

Καθηγήτρια Αρχιτεκτονικών Συνθέσεων της Σχολής Αρχιτεκτόνων του ΕΜΠ.

Διπλωματούχος Αρχιτέκτων Μηχανικός ΕΜΠ και υποψήφιος διδάκτορας της ίδιας Σχολής. Είναι μόνιμο μέλος του Αρχιτεκτονικού γραφείου Μπίρη.

Έχει διακριθεί με Α' βραβεία σε Πανελλήνιους Αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς και έχει συλλογικό και ατομικό αρχιτεκτονικό έργο. Υλοποιημένα έργα της έχουν αποσπάσει βραβεία, όπως η «Πολυκατοικία και έκθεση γλυπτικής στα Ιλίσια» (Έπαινος στα βραβεία ΣΑΔΑΣ, 2005), το «Κέντρο Εξυπηρέτησης ΕΤΒΑ ΒΙ.ΠΕ» (Έπαινος στα βραβεία ΔΟΜΕΣ 2012), ενώ το έργο «Το σπίτι- κουτί: Κατοικία και χώρος πολιτιστικών δραστηριοτήτων στο Κουκάκι» είχε προταθεί για τα βραβεία Mies Van der Rohe 2013. Είναι συγγραφέας τριών συλλογικών βιβλίων ενώ έχει επιμεληθεί διάφορες εκδόσεις. Συμμετέχει σε πανελλήνιες και διεθνείς εκθέσεις αρχιτεκτονικού έργου, σε συνέδρια και ημερίδες, ενώ τα έργα της έχουν επανειλημμένα δημοσιευτεί στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Το έργο της «Η διάλυση του κουτιού: Πολυκατοικία στο Γκάζι» τιμήθηκε με το Α' βραβείο 2013 του Ελληνικού Ινστιτούτου Αρχιτεκτονικής, για το καλύτερο υλοποιημένο έργο της τετραετίας 2009-2013.

echalyvopoulou@uniwa.gr

Χαλυβοπούλου Βάντα, Επικ. Καθηγήτρια ΠΑΔΑ

info@kostaschristopoulos.com
[m](#)

Χτιστόπουλος Κώστας, Επικ. Καθηγητής ΑΣΚΤ

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ / ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ – ΧΩΡΟΣ – ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

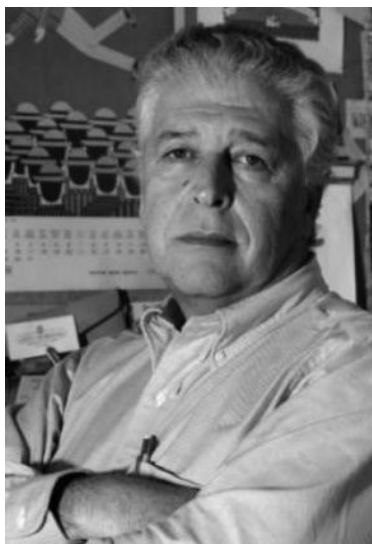
cfotini@mit.edu

Christia Fotini, Prof. M.I.T.

Ομότιμοι καθηγητές και αφυπηρετήσαντα Μέλη ΔΕΠ

dem.issaias@gmail.com

Ησαΐας Δημήτρης, Ομότιμος Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/trashed-3/>

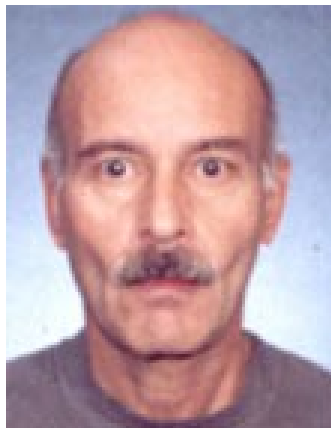
Ο Δημήτρης Ησαΐας γεννήθηκε στην Αθήνα το 1952 και αποφοίτησε από την Σχολή Αρχιτεκτόνων του ΕΜΠ το 1976. Έχει εκπονήσει μελέτες για δημόσια και ιδιωτικά έργα και έχει πάρει μέρος σε αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς με προτάσεις που έχουν αποδώσει μεγάλο αριθμό βραβεύσεων σε συνεργασία με τον Τάση Παπαϊωάννου. Το αρχιτεκτονικό τους έργο παρουσιάζεται σε πλήθος δημοσιεύσεων στην ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία καθώς και σε σημαντικές αρχιτεκτονικές εκθέσεις όπως στην έκθεση: «Δ.Ησαΐας- Τ.Παπαϊωάννου, 30 χρόνια αρχιτεκτονικής δημιουργίας» στο Κτίριο Οδού Πειραιώς του Μουσείου Μπενάκη το Φεβρουάριο- Μάρτιο 2011. Ο κατάλογος των έργων περιλαμβάνει κτίρια όπως το Δικαστικό Μέγαρο Αιγίου (Α' βραβείο πανελληνίου αρχιτεκτονικού διαγωνισμού-1988), το κτίριο γραφείων στην Αθήνα (βραβείο ΕΙΑ – 2000), τα Αρσάκεια Σχολεία Πατρών (2004) και Τιράνων (2007) και το Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφαλίας (Ειδικό βραβείο – 2008). \

Από της εκλογής του στην Αρχιτεκτονική Σχολή του Ε.Μ.Π. διδάξε μαθήματα Αρχιτεκτονικών Συνθέσεων και στο Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών: «Αρχιτεκτονική-Σχεδιασμός του Χώρου» στο οποίο συνεχίζει να διδάσκει ως Ομότιμος Καθηγητής. Την ίδια περίοδο ήταν υπεύθυνος για την παρακολούθηση μεγάλου αριθμού Διπλωματικών Εργασιών και Διαλέξεων τελειοφοίτων.

Παράλληλα ανέπτυξε ερευνητική δραστηριότητα για θέματα κατοικίας στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (1984-1992) και στο Johns Hopkins Center for Metropolitan Planning and Research (1982-1983). Έχει δώσει διαλέξεις και συμμετέχει στο δημόσιο διάλογο που αφορά στην αρχιτεκτονική και στην πόλη δημοσιεύοντας άρθρα και σχόλια σε βιβλία, περιοδικά και εφημερίδες.

lascaris@central.ntua.gr

Λάσκαρης Νικόλαος, Ομότιμος Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/laskaris-nikolaos/>

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1947. Αποφοίτησε από το Βαρβάκειο. Σπούδασε Αρχιτεκτονική, Πολεοδομία, Κοινωνιολογία και Γλυπτική. Είναι Διδάκτωρ του ΕΜΠ. Έχει πραγματοποιήσει πολλαπλό και πρωτότυπο μελετημένο και κατασκευασμένο έργο, αρχιτεκτονικό και καλλιτεχνικό (γλυπτική μικρής και μεγάλης κλίμακας, εγκαταστάσεις/περιβάλλοντα, συγγραφικό έργο, κινηματογράφο, video). Έχει βραβευτεί σε πανελλήνιους και διεθνείς αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς και κινηματογραφικά φεστιβάλ. Τιμήθηκε με το χρυσό μετάλλιο των Βρυξελλών για την αρχιτεκτονική το 1973. Είναι μέλος του ΤΕΕ, ΣΑΔΑΣ, UIA, ACSA, ΑΕΕΑ ΙΑΡS, UΜΑR, μέλος του Δ.Σ. της Σημειωτικής Εταιρείας Ελλάδας και της Εταιρείας Ελλήνων Σκηνοθετών. Είναι υπεύθυνος της ομάδας εργασίας για την εκπαίδευση των αρχιτεκτόνων στο Ελληνικό τμήμα της UIA. Ως Καθηγητής του ΕΜΠ, στη Σχολή Αρχιτεκτόνων, διδάσκει το μάθημα της Πλαστικής με έμφαση στη χρήση σύγχρονων οπτικοακουστικών μέσων για την ερμηνεία των πλαστικών μορφών και την απεικόνιση του δομημένου χώρου. Είναι Research Fellow στο Τεχνολογικό Ινστιτούτο της Μασαχουσέτης – Κέντρο Πρωτογενών Οπτικών Μελετών (CAVS - MIT).

nmarda@arch.ntua.gr

Μάρδα Νέλλη, Ομότιμη Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/marda-nelli/>

Αρχιτέκτων Μηχανικός Ε.Μ.Π, MSc, PhD, U.C.L. Καθηγήτρια Σχολής Αρχιτεκτόνων Ε.Μ.Π. . Διδασκαλία στο Greenwich University, στο Λονδίνο, στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο και στα ΤΕΙ Αθήνας. Η διδασκαλία αφορά προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο καθώς και επιβλέψεις διδακτορικών. Το ερευνητικό έργο και το διδακτορικό δίπλωμα εστιάζουν κυρίως στον τομέα της διδασκαλίας της Αρχιτεκτονικής Σύνθεσης. Συμμετοχές σε ερευνητικά προγράμματα του ΕΜΠ και διεθνή συνέδρια. Δημοσιεύσεις κειμένων σε πρακτικά συνεδρίων και επιστημονικά περιοδικά. Πανευρωπαϊκή διάκριση για κείμενο που αφορά την διδασκαλία της Αρχιτεκτονικής Σύνθεσης . Το εκτεταμένο σχεδιασμένο και πραγματοποιημένο αρχιτεκτονικό έργο αφορά έργα διαφορετικής κλίμακας και πολυπλοκότητας με σημαντικότερο το Μουσείο του Τελλογλείου Ιδρύματος Θεσσαλονίκης. Συμμετοχές και μεγάλο αριθμό βραβεύσεων και διακρίσεων σε διεθνής και πανελλήνιους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς καθώς και βράβευση πραγματοποιημένου έργου. Εκπροσώπηση της Ελλάδος στα βραβεία Mies van der Rohe με την «Διώροφη Προσθήκη Πατάγου». Σημαντικός αριθμός δημοσιεύσεων και συμμετοχές σε εκθέσεις αρχιτεκτονικού έργου.

abaltas@central.ntua.gr

Μπαλτάς Αριστείδης, Ομότιμος Καθηγητής ΣΕΜΦΕ ΕΜΠ

<http://semfe.ntua.gr/el/emeriti/item/160-baltas-aristeidis>

Είναι διπλωματούχος Μηχανολόγος-Ηλεκτρολόγος ΕΜΠ, Ομότιμος Καθηγητής Φιλοσοφίας των Επιστημών ΕΜΠ, πρώην Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και πρώην Υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού. Έχει τιμηθεί με το Κρατικό Βραβείο Δοκιμίου - Κριτικής για το βιβλίο του Αντικείμενα και Όψεις Εαυτού (Εστία 2003) ενώ το 2010 του απονεμήθηκε το Βραβείο Εξαίρετης Πανεπιστημιακής Διδασκαλίας στη μνήμη Βασίλη Ξανθόπουλου - Στέφανου Πνευματικού. Τα τελευταία του βιβλία είναι Peeling Potatoes or Grinding Lenses: Spinoza and Wittgenstein Converse on Immanence and Its Logic (Pittsburgh University Press, 2012), Φιλοσοφία και Επιστήμες στον 20ο αιώνα (συνεπιμέλεια με τον Δρ. Κ. Στεργίου), Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2013 και, από τις Εκδόσεις Πατάκη, Ονόματα του Κομμουνισμού (2018) και Εντός Παρενθέσεως; (2019).

mor@asrsisarc.gr

Μωραΐτης Κωνσταντίνος, Ομότιμος Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ

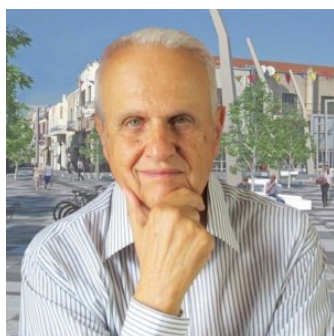
<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/mora-tis-konstantinos/>

Ο Κωνσταντίνος Μωραΐτης, Ομότιμος Καθηγητής ΕΜΠ, είναι Αρχιτέκτονας Μηχανικός, με μεταπτυχιακές σπουδές Ηθικής και Πολιτικής Φιλοσοφίας (Université Paris I, Panthéon-Sorbonne) και Αραβικών και Ισλαμικών Σπουδών (Πάντειο Πανεπιστήμιο). Διδάκτορας ΕΜΠ, με θέμα διατριβής «Το Τοπίο Πολιτιστικός Προσδιορισμός του Τόπου. Παρουσίαση και θεωρητικός συσχετισμός των σημαντικότερων νεότερων προσεγγίσεων της τοπιακής επεξεργασίας του τόπου», διδάσκει, στη Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Ε.Μ.Π. σε διάφορες βαθμίδες διδασκαλίας από το 1983 ήδη.

Η βασική επαγγελματική του ενασχόληση αναφέρεται στην κτιριακή αρχιτεκτονική. Από την περίοδο του 1996 εντούτοις, ξεκινά μια «εξώγαμη» σχέση του, με θέματα που αφορούν τη θεωρία και τις διαμορφώσεις τοπίου. Η σχέση αυτή νομιμοποιήθηκε με την επίσημη διδασκαλία του μεταπτυχιακού σεμιναρίου «Ιστορία και Θεωρία του Τοπίου: Η Σχηματοποίηση κατά την Τοπιακή Ερμηνεία», στη Σχολή Αρχιτεκτόνων Ε.Μ.Π. Στο σεμινάριο αυτό, εικοσιπενταετούς παρελθόντος πλέον, το τοπίο εξετάζεται ως κεντρικό πολιτισμικό, πολιτιστικό και πολιτικό υπόβαθρο ανάπτυξης των κοινωνιών και ταυτόχρονα ως σημαντική περιβαλλοντική συνθήκη. Κύρια όμως εξετάζεται στο πλαίσιο της συνθετικής του συνάφειας με την κτιριακή αρχιτεκτονική και τον αστικό σχεδιασμό. Θέματα που απασχολούν τη διδακτική του σεμιναρίου, παρουσιάζονται σε εκτεταμένη σειρά δημοσιεύσεων, όπως και σε τρία διδακτικά συγγράμματα. Το Τοπίο, πολιτιστικός προσδιορισμός του τόπου - Σημειώσεις για τη νεότερη, τοπιακή επεξεργασία του τόπου, Σχήματα Τοπίου: Ο Σχεδιασμός του Τοπίου ως ειδική περίπτωση Αρχιτεκτονικής Διδακτικής και Η Τέχνη του Τοπίου: Πολιτιστική επισκόπηση των νεωτερικών τοπιακών θεωρήσεων και διαμορφώσεων

sxeha@tee.gr

Ξενόπουλος Σόλων, Ομότιμος Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/xenopoulos-solon/>

Ο Σόλων Ξενόπουλος είναι Αρχιτέκτων, Διπλωματούχος τής Σχολής Αρχιτεκτόνων του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (1966), με Μεταπτυχιακές Σπουδές στην Bartlett School of Architecture and Planning, University College London, με αντικείμενο την «Αρχιτεκτονική του Κινηματογραφικού Χώρου» (1984-1986).

Υπήρξε Καθηγητής του Τομέα Αρχιτεκτονικής Γλώσσας, Επικοινωνίας και Σχεδιασμού στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (1974-2010), Διευθυντής του Τομέα Αρχιτεκτονικής Γλώσσας Επικοινωνίας και Σχεδιασμού στη Σχολή Αρχιτεκτόνων του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (2002-2004), Επισκέπτης Καθηγητής στο Τμήμα Αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου Κύπρου (χειμερινό εξάμηνο 2008) και Καθηγητής στο Τμήμα Αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου Λευκωσίας (2011-2014)

Το 2011 του απονεμήθηκε ο τίτλος του Ομότιμου Καθηγητή του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου. Από το 2009 διδάσκει στο Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Αρχιτεκτονική – Σχεδιασμός του Χώρου» στην Κατεύθυνση «Σχεδιασμός – Χώρος – Πολιτισμός», το μάθημα «Εννοιολογικές Προσεγγίσεις Σχεδιαστικών Προβλημάτων».

Από τον Ιούνιο 2014 διδάσκει ως Καθηγητής στο Τμήμα Αρχιτεκτονικής τής Σχολής Αρχιτεκτονικής, Μηχανικής και Γεωπεριβαλλοντικών Επιστημών του Πανεπιστημίου «Νεάπολις» Πάφου. Τον Ιούνιο του 2014, επίσης, εξελέγη Κοσμήτορας τής Σχολής.

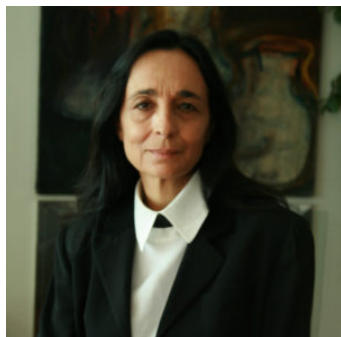
Έχει εργαστεί ως Αρχιτέκτων στο Λονδίνο (1967-1975), ενώ από το 1975-1992 είχε το δικό του Αρχιτεκτονικό γραφείο στην Αθήνα.

Από το 1993 είναι βασικό στέλεχος στο Αρχιτεκτονικό Γραφείο «Σόλων Ξενόπουλος – Ελένη Χατζηνικολάου, Αρχιτέκτονες» στην Αθήνα.

Έχει μεγάλο αριθμό δημοσιεύσεων θεωρητικών και επαγγελματικών εργασιών σε επιστημονικές εκδόσεις. Τον Ιούνιο 2014 εκδόθηκε το βιβλίο του με τίτλο «Για όλα φταίει ο χώρος; Ετερόκλητα κείμενα για την Αρχιτεκτονική» (Εκδόσεις Πανεπιστημίου Λευκωσίας).

vxenou@arch.ntua.gr;
vana.xenou@gmail.com

Ξένου Ευανθία, Ομότιμη Καθηγήτρια ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/xenou-eyanthia/>

Η Βάνα Ξένου γεννήθηκε στην Αθήνα το 1949. Σπουδές: Ζωγραφική και σκηνογραφία / Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών Αθηνών (1968-1973). Σκηνογραφία / École Nationale Supérieure des Arts Décoratifs Παρίσι (1973). Ζωγραφική και μωσαϊκό / École Nationale Supérieure des Beaux-Arts, Παρίσι (1974-1978). Παρακολούθησε σεμινάρια αισθητικής και φιλοσοφίας École des Hautes Études en Sciences Sociales, Université Paris 8, Vincennes (1974). Ομότιμη καθηγήτρια στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο – Τμήμα Αρχιτεκτόνων (1980-2016). Το 1992-1993, δίδαξε ως επισκέπτρια καθηγήτρια στην École Nationale Supérieure des Beaux-Arts. Το 1979 τιμήθηκε με το βραβείο της Στέγης Καλών Τεχνών και Γραμμάτων. Το 2008 υποψήφια από την Ελλάδα για την ανάδειξη της «Γυναίκας της Ευρώπης». Παρασημοφορήθηκε το 2014 από το γαλλικό κράτος, με τον τίτλο, 'Officier dans l'ordre des Palmes Académiques'. Ατομικές εκθέσεις – Θεματικές ενότητες (επιλογή): (1986-1989) D'après l'Odalisque de Paul Outerbridge, Αμερική-Γερμανία-Δανία_ (1980-1991) Εικαστική διερεύνηση στον κόσμο του Lewis Carroll, Ελλάδα-Αμερική-Βέλγιο-Ισπανία_ (1983) D'après Judith et Holopherne de Artémisia Gentileschi, Ελλάδα-Βέλγιο_ (1985-1991) D'après Lucrèce de Lucas Cranach, Ελλάδα-Γερμανία_ (1989) Άγγελοι, Γη και Ουρανός, Ελλάδα_ (1989-1998) Υπερίων ή ο ερημίτης στην Ελλάδα, Ελλάδα-Σουηδία-Λουξεμβούργο_ (1992-1993-1995-1996) Ελευσίνια Μυστήρια I-II, Γαλλία-Ελβετία-Ελλάδα_ (2005) Ψυχαγωγία, Ελλάδα_ (2000-2003-2007) Ελευσίνια Μυστήρια III, Γαλλία-Γερμανία-Ελλάδα_ (2004) Έλευσις – Πέρασμα, Ελλάδα_ (2007-2008) Arrivée-Passage, Γαλλία_ (2010) Η Ψυχή του Τόπου, Ελλάδα_ (2011-2012) Πέρασμα – Με το βλέμμα ψηλά, Ελλάδα_ (2017) Η πολιτική σημασία των ιερών χώρων, Γαλλία. Συμμετείχε επίσης σε σημαντικό αριθμό ομαδικών εκθέσεων στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Έχει πραγματοποιηθεί σειρά εκδόσεων με το έργο της Βάνας Ξένου.

ptournikiotis@arch.ntua.gr

Τουρνικιώτης Παναγιώτης, Ομότιμος Καθηγητής ΣΑΜ ΕΜΠ

<http://www.arch.ntua.gr/index.php/person/ptournikiotis/>

Ο Παναγιώτης Τουρνικιώτης είναι ομότιμος καθηγητής του ΕΜΠ. Δίδαξε ιστορία και θεωρία της αρχιτεκτονικής στη Σχολή Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ για πάνω από τρεις δεκαετίες. Σπούδασε αρχιτεκτονική στην Αθήνα, πολεοδομία, φιλοσοφία και αστική γεωγραφία στο Παρίσι. Έχει δημοσιεύσει δοκίμια και βιβλία για την αρχιτεκτονική και την πόλη με έμφαση στην ιστοριογραφία και τη μοντέρνα αρχιτεκτονική – ανάμεσά τους, Adolf Loos, η Ιστοριογραφία της Μοντέρνας Αρχιτεκτονικής, η Αρχιτεκτονική στη Σύγχρονη Εποχή, η Διαγώνιος του Le Corbusier. Συμμετέχει ενεργά σε επιτροπές και συμβούλια που αφορούν στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και το σχεδιασμό της μητροπολιτικής Αθήνας. Είναι αντιπρόεδρος του European Architectural History Network.

foreop@uth.gr

Ωραιόπουλος Φίλιππος, Ομότιμος καθηγητής Π.Θ.